

**T.C.
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
FEN BİLGİSİ EĞİTİMİ**

**ORTAOKUL 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN AİLE YAPISININ
GİRİŞİMCİLİK NİYETLERİNE ETKİSİ: RİZE İLİ ÖRNEĞİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

Selcan ÖKSÜZ

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe AYTAR**

**RİZE
2025**

KABUL VE ONAY

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalında, Dr. Öğr. Üyesi Ayşe AY TAR danışmanlığında, Selcan ÖKSÜZ tarafından hazırlanan *Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği* adlı bu tez çalışması, 8/10/2025 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliğiyle/~~oy çokluğuyla~~ başarılı bulunarak jürimiz tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Ünvanı, Adı SOYADI

İmza

Başkan

:

Doç. Dr. Arzu Kİ RMAN BİLGİN

Üye

:

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe AY TAR

Üye

:

Doç. Dr. Tuğba YÜKSEL

ETİK BEYAN

Fen Bilgisi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programından mezun olmak üzere teslim ettiğim “Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği” adlı tezim, bilim ve araştırma etiği prensiplerine riayet edilerek tarafımdan yazılmıştır.

Tez çalışmamda, başka kaynaklardan aktarılan bütün bilgi ve alıntılar, Enstitünüz Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak açıkça gösterilmiştir. Kaynağı gösterilenler dışında kalan bütün bilgiler uygun araştırma yöntemi kullanılarak tarafımdan edinilmiş ve esere bu şekilde yansıtılmıştır. Şahsıma ait olmayan hiçbir bilgi, kasıt veya kusurlar, şahsıma aitmiş gibi gösterilmemiştir. İnternet kaynakları dâhil, sahibine/kaynağına atıf yapılmaksızın hiçbir bilgi kullanılmamıştır. Aksinin ortaya çıkması halinde doğacak bütün hukuki, idari, akademik ve etik sorumluluk tarafıma ait olacaktır. Eserin tesliminden sonra herhangi bir zamanda, bilim etiğine aykırılık tespit edilmesi ve / veya eserimle ilgili intihal veya intihal şeklinde anlaşılacak bir durumun ortaya çıkması halinde; Üniversiteniz ve eğitim kadronuzun hiçbir şekilde sorumlu tutulmayacağımı hür irademle kabul, beyan ve taahhüt ederim.

27/10/2025

Selcan ÖKSÜZ

ÖN SÖZ

Günümüz dünyasında girişimcilik, ekonomik büyüme ve toplumsal refahın anahtarıdır. Bu nedenle, özellikle genç nesillerde girişimcilik bilinci oluşturmak büyük önem taşımaktadır. Girişimcilik niyetini etkileyen birçok faktör arasında aile yapısı kritik bir role sahip olup aileden alınan destek, ebeveynlerin mesleki yönelimleri, aile içi iletişim ve çocuğa tanınan özgürlük gibi unsurlar, gençlerin gelecekteki kariyer planları ve girişimcilik eğilimleri üzerinde belirleyici olarak kabul edilmektedir. Bu tez çalışması, ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin aile yapılarının girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisini Rize ili örneği üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Rize'nin kendine özgü sosyo-ekonomik ve kültürel yapısı, bu araştırmanın bölgesel farklılıkları ortaya koyması açısından önem arz etmektedir. Elde edilecek bulguların, gençlerde girişimcilik bilincinin artırılmasına yönelik eğitim politikaları ve ailelere yönelik farkındalık programlarının geliştirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Yüksek lisans tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Ayşe AY TAR'a, çalışmam süresince göstermiş olduğu değerli rehberlik, engin bilgi birikimi ve kesintisiz destek için en içten teşekkürlerimi sunarım. Çalışmamın her aşamasında yol gösterici fikirleriyle, motive edici yaklaşımları ve bilimsel disipliniyle bana ışık tutmuştur. Kendisinin akademik tecrübesi ve bana olan inancı, bu tezin başarıyla tamamlanmasında kilit rol oynamıştır. Ayrıca tez jürimde yer alarak değerlendirmeleri ve katkılarıyla çalışmama değer katan Doç. Dr. Tuğba YÜKSEL ve Doç. Dr. Arzu Kİ RMAN hocalarıma da teşekkür ederim. Göstermiş oldukları ilgi, yapıcı geri bildirimleri ve nazik yaklaşımları benim için son derece kıymetlidir.

Bu tez çalışmamın her aşamasında desteklerini benden esirgemeyen sevgili annem Emine AKSU'ya ve babam Nihat AKSU'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Onların koşulsuz sevgisi ve inancı her zaman en büyük motivasyon kaynağım oldu. Değerli ağabeylerim İsmail AKSU ve Gürkan AKSU'ya da bu süreçte bana verdikleri destek için çok teşekkür ederim. Bu serüvenimde hep yanımda olan dostum Şeyma DEMİRCAN'a ve aileme tüm kalbimle sevgilerimi sunarım.

Selcan ÖKSÜZ
RİZE/2025

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	I
ETİK BEYAN.....	II
ÖN SÖZ	III
İÇİNDEKİLER	IV
ÖZET	VI
ABSTRACT.....	VII
KISALTMALAR.....	VIII
TABLolar LİSTESİ.....	IX
GİRİŞ	1
1. GENEL BİLGİLER	8
1.1. Araştırmanın Temel Sorusu	8
1.2. Araştırmanın Amacı	8
1.3. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	8
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	10
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	11
1.6. Tanımlar	11
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	12
2.1. Girişimcilik	12
2.1.1. Girişimcilik Kavramı.....	12
2.1.2. Girişimciliğin Önemi.....	15
2.1.3. Ekonomik Büyüme ve İstihdam Yaratma Üzerindeki Etkileri	16
2.1.4. Girişimci Bireyin Özellikleri.....	20
2.2. Girişimcilik Niyeti	24
2.2.1. Girişimcilik Niyeti Kavramı.....	24
2.2.2. Girişimcilik Niyetini Etkileyen Faktörler.....	26
2.3. Aile Yapısı	33
2.3.1. Aile Yapısı ve Önemi	33
2.3.2. Aile Yapısı- Girişimcilik Niyeti İlişkisi	35
3. YÖNTEM	40
3.1. Araştırmanın Yöntemi.....	40
3.2. Çalışmanın Akışı.....	40

3.2.1. Pilot Çalışma	41
3.2.2. Araştırma Süreci.....	41
3.3. Çalışma Grubu	42
3.3.1. Evren	42
3.3.2. Örneklem	42
3.4. Veri Toplama Araçları	47
3.4.1. Kişisel Bilgi Formu	47
3.4.2. Girişimcilik Niyet Ölçeği	48
3.4.3. Aile Yapısını Değerlendirme Anketi.....	48
3.5. Verilerin Analizi.....	50
3.5.1. Kişisel Bilgi Formunun Analizi	50
3.5.2. Girişimcilik Niyet Ölçeğinin Analizi	50
3.5.3. Aile Yapısını Değerlendirme Anketinin Analizi.....	50
3.5.4. Geçerlilik Güvenirlilik	51
3.6. Araştırmacının Rolü	53
4. BULGULAR.....	55
4.1. Araştırmanın Birinci Alt Amacına Yönelik Bulgular	55
4.2. Araştırmanın İkinci Alt Amacına Yönelik Bulgular	60
4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Amacına Yönelik Bulgular.....	71
5. TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER	76
5.1. Tartışma.....	76
5.1.1. Araştırmanın Birinci ve İkinci Alt Amacına Yönelik Tartışma	76
5.1.2. Araştırmanın Üçüncü Alt Amacına Yönelik Tartışma.....	79
5.2. Sonuç.....	83
5.3. Öneriler	84
5.3.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler	84
5.3.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	85
KAYNAKÇA.....	87
EKLER.....	106
ETİK KURUL KARARI	122

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anabilim Dalı : Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi

Tez Türü : Yüksek Lisans

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Ayşe AY TAR

Hazırlayan : Selcan ÖKSÜZ

Yıl : 2025

Sayfa Sayısı : 122

ÖZET

**ORTAOKUL 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN AİLE YAPISININ
GİRİŞİMCİLİK NİYETLERİNE ETKİSİ: RİZE İLİ ÖRNEĞİ**

Bu çalışmada, ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin aile yapılarının girişimcilik niyeti üzerine etkisinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bununla birlikte girişimcilik niyetini etkileyen demografik faktörler tespit edilerek bu faktörlerle aile yapısının girişimcilik niyetlerine etkileri araştırılmıştır.

Araştırmanın örneklemini 2024-2025 eğitim öğretim yılında, Rize ilinin merkeze bağlı ortaokullarında, 8. sınıf düzeyinde öğrenimlerine devam eden toplam 828 öğrenci oluşturmaktadır. Bu çalışmada verilerin toplanması amacıyla, 'Kişisel Bilgi Formu, 'Aile Yapısını Değerlendirme Anketi' ve 'Girişimcilik Niyet Ölçeği' kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda cinsiyet, yerleşim yeri, kardeş sayısı, doğum sırası, anne-baba eğitim durumu, anne-baba mesleği, ailenin aylık geliri gibi katılımcıların tanımlayıcı bilgilerine yönelik sorular bulunmaktadır. Kişisel bilgi formunda yer alan tanımlayıcı bilgilerin analizinde frekans ve yüzde analizi kullanılmıştır. Aile Yapısını Değerlendirme Anketi ve Girişimcilik Niyet Ölçeği arasındaki ilişkiyi tespit edebilmek için regresyon analizi yapılmıştır. Verilerin regresyon analizine uygunluğunun değerlendirilmesinde Durbin-Watson testi sonuçları ile her bir tahmin değişkenine ait varyans artış faktörleri ve tolerans değerleri incelenerek verilerin çoklu doğrusal regresyon analizine uygun olduğuna karar verilmiştir. Araştırma çerçevesinde, cinsiyet, yerleşim yeri, ebeveynlerin eğitim seviyesi ve çalışma durumu gibi demografik özelliklerinin, girişimcilik niyetleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve doğrudan bir farklılık yaratmadığı sonucuna varılmıştır. Ebeveynlerin eğitim düzeyi ve ailenin aylık geliri gibi bazı demografik değişkenlerin, öğrencilerin aile yapısı algıları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Aile Yapısını Değerlendirme Anketi ve Girişimcilik Niyet Ölçeğinin doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre, aile yapısı alt boyutları arasında en belirleyici faktörün "yönetim" boyutu olduğu ortaya çıkmıştır. Ailenin "birlik" ve "duygusal bağlam" gibi destekleyici özelliklerinin de girişimcilik niyeti üzerinde olumlu etkilere sahip olduğu saptanmıştır.

Bu araştırmanın sonuçları doğrultusunda annenin veya babanın eğitim düzeyi ve çalışma durumu gibi faktörlerin girişimcilik niyeti üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmaması, yapılacak olan çalışmaların ailevi geçmişten ziyade, bireyin kendi yetenekleri ve motivasyonu üzerine odaklanması gerektiğine işaret etmektedir. Araştırma kapsamında aile yapısının 'yönetim' boyutunun girişimcilik niyetini anlamlı düzeyde yordaması sonucundan yola çıkılarak girişimciliği teşvik etmeye yönelik politika ve uygulamalarda, aile içinde sorumluluk almayı ve özerkliği destekleyen yapıların güçlendirilmesine odaklanılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Girişimcilik Niyeti, Aile Yapısı, Rize, 8. Sınıf

Recep Tayyip Erdogan University Institute of Graduate Studies

Department : Mathematics and Science Education

Thesis Type : Master Thesis

Supervisor : Asst. Prof. Dr. Ayşe AYTAR

Author : Selcan ÖKSÜZ

Year : 2025

Pages : 122

ABSTRACT

THE IMPACT OF FAMILY STRUCTURE ON THE ENTREPRENEURIAL INTENTIONS OF 8TH-GRADE MIDDLE SCHOOL STUDENTS: THE CASE OF RİZE PROVINCE

This study aimed to determine the effect of family structure on entrepreneurial intentions of 8th-grade middle school students. In addition, demographic factors affecting entrepreneurship intention were identified and the effects of family structure on entrepreneurship intentions were investigated with these demographic factors.

The sample of the study consisted of a total of 828 students who were enrolled in the 8th grade during the 2024–2025 academic year in middle schools located in the central district of Rize. To collect data in this study, “Personal Information Form”, “Family Structure Assessment Scale”, and “Entrepreneurial Intention Scale” were used. The personal information form included questions regarding the participants’ general descriptive information, such as gender, place of residence, number of siblings, birth order, parents’ educational and professional status, monthly family income, and the presence of an entrepreneur in their close circle. In analyzing the descriptive data in the first part, frequency and percentage analysis were used. A regression analysis was conducted to determine the relationship between the Family Structure Assessment Scale and the Entrepreneurial Intention Scale.

According to the findings of the study, demographic characteristics such as gender, place of residence, parents’ educational levels, and employment status did not result in significant differences in entrepreneurial intention. According to the linear regression analysis results between the Family Structure Assessment Scale and the Entrepreneurial Intention Scale, among the sub-dimensions of the Family Structure Scale—communication, unity, management, competence, and emotional context—only the management sub-dimension was found to have a statistically significant relationship with entrepreneurial intentions.

Based on the findings of this research, the fact that factors such as the education level and employment status of the mother or father do not have a statistically significant effect on entrepreneurial intention suggests that future studies should focus more on the individual's own abilities and motivation rather than family background. Also, based on the finding that the 'management' dimension of family structure significantly predicted entrepreneurial intention, it was recommended that policies and practices aimed at promoting entrepreneurship should focus on strengthening structures within the family that support taking responsibility and autonomy within the family.

Keywords: Entrepreneurship, Entrepreneurial Intention, Family Structure, Rize, 8th Grade

KISALTMALAR

AYDA	:	Aile Yapısını Değerlendirme Anketi
İŞKUR	:	Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü
KOBİ	:	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KOSGEB	:	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
MEB	:	Millî Eğitim Bakanlığı
OECD	:	Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Teşkilatı (<i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
SBB	:	Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı
Vb.	:	Ve benzeri ve benzerleri

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Çalışmanın akışı.....	41
Tablo 2. Katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı....	45
Tablo 3. Güvenirlilik analizi sonuçları (cronbach alfa katsayıları).....	52
Tablo 4. Betimsel istatistikler (bağımlı değişkenler)	52
Tablo 5. Cinsiyet değişkenine göre girişimcilik niyeti grup farklarına ilişkin bağımsız örneklem t testi.....	55
Tablo 6. Yerleşim yeri değişkenine göre girişimcilik niyeti grup farklarınişkin tek yönlü varyans analizi	56
Tablo 7. Kardeş sayısı değişkenine göre girişimcilik niyeti grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi	56
Tablo 8. Doğum sırası değişkenine göre girişimcilik niyeti grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi	57
Tablo 9. Anne eğitim düzeyi değişkenine göre girişimcilik niyeti grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi	57
Tablo 10. Baba eğitim düzeyi değişkenine göre girişimcilik niyeti grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi	58
Tablo 11. Anne mesleği değişkenine göre girişimcilik niyeti grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi	58
Tablo 12. Baba mesleği değişkenine göre girişimcilik niyeti grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi	59
Tablo 13. Aylık gelir değişkenine göre girişimcilik niyeti grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi	59
Tablo 14. Cinsiyet değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklarına ilişkin bağımsız örneklem t testi	60
Tablo 15. Yerleşim yeri değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi	61
Tablo 16. Kardeş sayısı değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi	62
Tablo 17. Doğum sırası değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi	63
Tablo 18. Anne eğitim düzeyi değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklarına	

ilişkin tek yönlü varyans analizi	64
Tablo 19. Baba eğitim düzeyi değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi	66
Tablo 20. Anne mesleği değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi	67
Tablo 21. Baba mesleği değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi	69
Tablo 22. Aylık gelir değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi	70
Tablo 23. Basit doğrusal regresyon sonuçları (bağımlı değişken: girişimcilik niyeti)	71
Tablo 24. Girişimciliği yordayan değişkenlere yönelik hiyerarşik regresyon analizi sonuçları.....	72

GİRİŞ

Yaşamakta olduğumuz 21. yüzyıl, bilgi ve teknolojinin dönüştürücü gücüyle şekillenmektedir. Teknolojinin hızlı gelişimi, bilginin sürekli olarak değişim yaşamasını ve yeniden tanımlanmasını da beraberinde getirmektedir. Değişimin temelinde yer alan toplumlar, eğitim sistemlerini bu dönüşüme uyumlu olarak yeniden yapılandırmaktadır. Bu toplumların ortak amacı; küresel rekabetin getirdiği zorluklarla baş edebilecek, sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlayacak yaratıcı ve yenilikçi bireyler yetiştirmek olarak belirlenmektedir (Çalık ve Sezgin, 2005). Türkiye de bu küresel değişimin bir parçası olarak eğitim sistemini aktif bir şekilde dönüştürme gayretinde bulunmaktadır.

Türkiye’de yenilenen öğretim programları, ezberci anlayıştan uzaklaşarak yapılandırmacı bir yaklaşım benimsemektedir. Bu programlar, öğrencilerin bu bilgiyi eleştirel ve yaratıcı düşünme, etkili iletişim kurma, araştırma-sorgulama, problem çözme ve en önemlisi de girişimcilik gibi 21. yüzyıl becerileriyle harmanlamalarını hedeflemektedir (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2017). Öğretim programlarında yapılan güncel değişimler doğrultusunda, Türkiye 2025 Yüzyılı Maarif Modeli ile yetkin ve erdemli bireyler yetiştirmek amaçlanmaktadır (MEB, 2025a). Bu model, vatansever, ahlaklı, bilge, üretken ve cesaretli gibi farklı öğrenci profilleri ile öğrencileri geleceğe hazırlamaktadır. Cesaretli profil özelliğinin altında yer verilen girişimci olma bileşeni ile girişimcilik yetkinliklerine özel bir vurgu yaparak köklü bir dönüşüm hedeflenmektedir (MEB, 2025b).

Bu yeni modelin temelinde, öğrencilerin artık sadece ezberci bir şekilde öğrenen bireyler olmaması beklenmektedir. Aksine, öğrencilerin eleştirel bir biçimde sorgulayan, risk ve inisiyatif alabilen, yenilikçi fikirler geliştiren ve karşılaştıkları sorunlara yaratıcı çözümler bulan aktif bireyler olarak yetiştirilmesi hedeflenmektedir (MEB, 2025b). Böylelikle öğrenciler teknolojinin etkisiyle ortaya çıkan yeni meslekler, esnek çalışma modelleri, sürekli öğrenme, yaratıcılık, insan odaklılık, küresel bağlantılar ve risk yönetimi gibi geleceğin iş dünyasının değişen dinamiklerine hazırlanmaktadır. Bu model, toplumsal ve ekonomik gelişime katkıda bulunan insan profiline ulaşmayı merkezine almaktadır (MEB, 2025b). Mevcut çalışma ise belirtilen beceriler yelpazesi içinde özellikle “girişimcilik” kavramına derinlemesine

odaklanması yönüyle önem arz etmektedir. Girişimcilikle ayrılmaz bir bağa sahip olan ve onun birçok özelliğiyle ortak paydada buluşan ‘Girişimcilik Niyeti’ ve ‘Aile Yapısı’ kavramları, mevcut çalışmanın ana eksenini oluşturmaktadır.

Türkiye’de son yıllarda girişimciliğin teşvik edilmesi ve girişimcilik eğitimlerinin yaygınlaştırılması adına kapsamlı eylem planları ve stratejik belgeler hayata geçirilmiştir. Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2024-2028) ile Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planı (2024-2028) gibi ulusal belgeler, girişimcilik kültürünün ve ilgili temel yeterliliklerin önemine dikkat çekmektedir (MEB, 2024a). Millî Eğitim Bakanlığı’nın 2024-2028 Stratejik Planı, eğitimle ilgili üst politika belgeleri arasında ‘Ulusal Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı’ başlığı altında girişimciliğin merkezi bir rol oynadığını açıkça ortaya koymaktadır (MEB, 2024b).

Millî Eğitim Bakanlığı’nın 2024-2028 Stratejik Planı, sosyal ve ekonomik sektörlerle iş birliği içinde, uluslararası düzeyde de mesleki yeterliliğe, kadim ahilik kültürüne, meslek ahlakına ve mesleki değerlere sahip; yenilikçi, girişimci, üretken ve ulusal ekonomiye değer katan “ehil iş gücü” yetiştirmeyi hedeflemektedir (MEB, 2024b). Ayrıca bu Eylem Planında, mesleki yeterlilikleri artırmayı ve uluslararası düzeyde rekabet edebilen, etik değerlere sahip, yenilikçi ve girişimci bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır (Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü [OECD], 2019). Bu noktada eğitim sistemlerinin, dünya çapındaki iş gücü piyasasında geçerli beceriler kazandıracak şekilde yapılandırılması önem arz etmektedir. Söz konusu hedeflere ulaşmak için eğitim-öğretim programları, mesleki alanda iş birliği ile desteklenmeli ve uluslararası geçerliliği olan sertifikalı programlara dahil edilmelidir (Díaz vd., 2016).

Yenilikçilik ve girişimcilik ekonomik büyüme için önemli becerilerdir ve bu becerilerin eğitimde teşvik edilmesi gerekmektedir (Fayolle, 2013; OECD, 2017). Dünya çapında nitelikli bireyler yetiştirmek için, eğitim sistemlerinin uluslararası düzeyde bir bakış açısı benimsemesi gerekmektedir (Altbach, 2015). Benzer bir yaklaşımla, 12. Kalkınma Planı’nda da ‘Girişimcilik ve KOBİ Hedefleri’ başlığı altında girişimcilğe özel bir vurgu yapılmaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı [SBB], 2024). Bu plan çerçevesinde, örgün eğitimdeki girişimcilik öğretim programının gözden geçirilmesi, uygulamalı

girişimcilik eğitimlerinin yaygınlaştırılması ve genç girişimcileri yenilikçi buluşlara ve projelere yönlendiren hibe desteklerinin artırılması amaçlanmaktadır (SBB, 2024). Ayrıca bu planda gençlerin liderlik becerileri geliştirilerek girişimciliklerinin desteklenmesi ve KOSGEB ile İşKUR'un mesleki yönlendirme, girişimcilik ve meslek edindirme hizmetlerine yönlendirilmesi vurgusu yapılmaktadır (SBB, 2024).

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile girişimcilerin toplum ve ekonomideki rolünü artırmayı hedeflemektedir (MEB, 2025c). Bu stratejik çerçeve, girişimciliği ayrı bir ders olmaktan çıkarıp, eğitimin her kademesinde ve alanında geliştirilmesi gereken temel bir yetkinlik olarak görmektedir. Model, öğrencilerin sadece bilgi tüketmek yerine, problem çözme, yaratıcılık, eleştirel düşünme ve analitik becerilerini kullanarak yenilikçi çözümler üretmelerini amaçlamaktadır (Yıldırım ve Çalışkan, 2024). Aynı zamanda modelde, öğrencilere girişimciliğin gerektirdiği sorumluluk bilinci, inisiyatif alma ve risk üstlenme yetkinliklerinin kazandırılması hedeflenmektedir. Böylelikle girişimcilik becerileri, tek bir alana sınırlı kalmayıp matematik, fen bilimleri ve sosyal bilimler gibi farklı disiplinlerle bütünleşmiş bir şekilde sunulurken öğrencilerin bilgiyi bütüncül bir yaklaşımla kullanmaları sağlanmaktadır (Büyüköztürk, 2018).

Millî Eğitim Bakanlığı'nın bu güncel vizyonu, Türkiye'nin gelecekteki ekonomik ve sosyal kalkınmasına yön verecek, inovatif ve sorumluluk sahibi genç nesiller yetiştirmeyi merkeze almaktadır (MEB, 2025c). Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde teorik bilgidен ziyade uygulamalı ve deneyim odaklı öğrenmeye ağırlık verilerek öğrencilerin fikirlerini somut projelere dönüştürmeleri teşvik edilmektedir. Bu model, öğrencilerin yaratıcı düşünme, problem çözme ve sosyal sorumluluk gibi becerilerini geliştirmek amacıyla çeşitli derslerde proje tabanlı öğrenme yöntemlerinin kullanımını öncelemektedir (Köse ve Yıldırım, 2021). Fen bilimleri ve kimya derslerinde yenilenebilir enerji kaynakları ve sıfır atık projeleri gibi çevre dostu çözümler üretilirken, matematik derslerinde bütçe yönetimi ve yapı tasarımı gibi gerçek dünya problemleri üzerinden analitik düşünme becerileri pekiştirilmektedir (Öztürk, 2019). Teknoloji ve tasarım derslerinde, öğrencilerin akıllı ev teknolojileri ve geri dönüşüm projeleri gibi inovasyon temelli çalışmalara katılarak mühendislik becerilerini geliştirmeleri beklenmektedir (Çelik, 2022). Sosyal bilgiler ve tarih derslerinde ise toplumsal değişim ve kültürel miras projeleri, öğrencilerin toplumsal

duyarlılıklarını artırırken, beden eğitimi ve sağlık derslerinde sağlıklı yaşam farkındalık kampanyaları ve spor etkinlikleri ile takım çalışması ve liderlik becerileri teşvik edilmektedir. Bu kapsamlı yaklaşım, öğrencilerin hem akademik hem de sosyal becerilerle donanmış, girişimci, yaratıcı ve sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişmelerine olanak tanımaktadır (MEB, 2024b; OECD, 2019).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın hayat boyu öğrenmeyi desteklemek amacıyla yayınladığı Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde belirtilen sekiz anahtar yetkinlikten biri olan inisiyatif alma ve girişimcilik, öğrencilerin kişisel ve mesleki gelişimleri için temel beceriler bütünü temsil etmektedir (MEB, 2018). Yaratıcılık, risk alma, yenilikçilik, hedef belirleme ve proje yönetimi gibi alt becerileri içeren bu yetkinlik, bireyin toplumsal yaşamda aktif rol üstlenmesini sağlamaktadır (Jack ve Anderson, 1999). Erken yaşlarda verilen yapılandırılmış girişimcilik eğitiminin, öğrencileri ileriki eğitim ve kariyer hayatlarına hazırlamada önemli katkılar sunduğu belirtilmektedir (Jack ve Anderson, 1999). Türkiye'de öğretim programlarının güncellenmesiyle birlikte girişimcilik eğitimi de yeniden şekillenmektedir. 2024 yılından itibaren başlayan kademeli geçiş sürecinde, bazı sınıf düzeylerinde önceki programlar uygulanmaya devam ederken 1, 5 ve 9. sınıflarda güncel içerikler benimsenmiştir (MEB, 2024a).

Araştırmanın yürütüldüğü dönemde 8. sınıflarda uygulanan 2018 yılı Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı incelendiğinde, girişimcilik temasının fen bilimleri dersinde doğrudan bir kazanım olarak yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte, 2009 yılında yayınlanan öğretim programlarında hayat bilgisi, sosyal bilgiler ve teknoloji ve tasarım gibi dersler kapsamında girişimcilik ve üretkenlik temalarına yer verildiği bilinmektedir (MEB, 2009). Bu programlar aracılığıyla öğrencilerin yaratıcı düşünme, karar alma ve problem çözme gibi becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Dolayısıyla araştırmanın yapıldığı dönemde 8. sınıf öğrencilerinin daha önceki yıllarda bu kazanımları içeren bir eğitim sürecinden geçmiş olmaları, çalışmanın geçerliliğini desteklemektedir. Araştırma verileri, bu öğrencilerin söz konusu kazanımlara ne düzeyde ulaştığını ve girişimcilik becerilerinin eğitim ortamında nasıl şekillendiğini anlamak bakımından değerlidir.

Öte yandan, 2024 yılında gerçekleştirilen tanıtım toplantısında sunulan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (MEB, 2024a), öğrencilerin çok yönlü gelişimini amaçlayan

bütüncül bir yaklaşım benimsemektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde girişimcilik ayrı bir kazanım alanı olarak yer almasa da “erdem-değer-eylem” temelli yapısı sayesinde öğrencilerin sorumluluk alma, topluma katkı sağlama ve problem çözme gibi beceriler geliştirmesi amaçlanmaktadır. Modelin “yaşam ve üretim becerileri” başlığı altında ise öğrencilerin iş birlikçi, yenilikçi ve girişimci bireyler olarak yetiştirilmesi dolaylı olarak desteklenmektedir. Bu modelin yapısı, girişimcilik becerisini kavramsal olarak içermese de çeşitli temalarla bu yetkinliği teşvik etmektedir. Sonuç olarak, hem önceki öğretim programlarında yer alan girişimcilik kazanımları hem de Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin bütünsel yaklaşımı, öğrencilerin girişimcilik becerilerini edinmeleri için birbirini tamamlayan farklı fırsatlar sunmaktadır (MEB, 2023).

Girişimcilik eğitimi ve becerilerinin geliştirilme sürecinin incelenmesinin yanı sıra, bireylerin girişimcilik faaliyetlerine yönelik niyetlerinin de incelenmesi önem arz etmektedir. Bu noktada girişimcilik niyeti, bireyin gelecekte girişimci olma isteği ve kararlılığı olarak tanımlanmaktadır (Çelikkol ve Yıldız, 2021). Girişimcilik niyeti bireyin girişimcilik davranışlarını başlatma ve sürdürme potansiyelinin en önemli işareti olarak kabul edilmektedir (Ajzen, 1991; Krueger, Reilly ve Carsrud, 2000). Bu niyet, kişinin bireysel özellikleri, eğitim süreci ve çevresel faktörlerin etkileşimiyle şekillenmektedir (Liñán ve Chen, 2009). Özellikle eğitim sistemlerinde girişimcilik becerilerinin kazandırılması, girişimcilik niyetinin artırılmasında önemli bir rol oynamaktadır (Fayolle ve Gailly, 2015). Türkiye’de yapılan araştırmalar, girişimcilik eğitimlerinin öğrencilerin girişimcilik niyetleri üzerinde olumlu etkiler oluşturduğunu göstermektedir (Arıcan Kaygusuz ve Genç, 2022; Kaya ve Doğan, 2023; Yılmaz ve Sünbül, 2009). Dolayısıyla öğretim programlarında yer alan girişimcilik kazanımlarının, öğrencilerin girişimcilik niyetini artırmaya yönelik olarak tasarlanması, girişimci bireylerin yetiştirilmesi açısından kritik bir önem taşımaktadır.

Girişimcilik niyetinin aile yapısı ve sosyal çevre ile ilişkili olduğu alan yazında sıklıkla vurgulanmaktadır (Cardella vd., 2020; Özaralli ve Rivenburgh, 2016). Bu çalışmalarda aile desteği ve girişimcilik rol modellerinin, bireylerin girişimcilik yolunda motivasyonlarını güçlendirdiği belirtilmektedir (Chauhan vd., 2024). Ailede girişimcilik faaliyetlerinin varlığı, girişimcilik davranışlarının öğrenilmesi ve

girişimcilik niyetinin geliştirilmesinde olumlu bir ortam yaratmaktadır (Rauch ve Hulsink, 2015).

Özellikle aile desteği, maddi ve manevi kaynak sağlama, risk alma konusunda cesaretlendirme ve girişimcilik değerlerinin aktarımı, bireylerin girişimci olmaya yönelik motivasyonlarını artırmaktadır (Liñán, Nabi ve Krueger, 2013). Ayrıca çekirdek aile yapısının özellikleri, aile içi iletişim ve sosyal sermaye birikimi gibi faktörler de girişimcilik niyetinin oluşmasında rol oynamaktadır (Rauch ve Hulsink, 2015). Bu nedenle, eğitim programlarında girişimcilik becerilerinin geliştirilmesinin yanı sıra, aile yapısının ve çevresel destek unsurlarının da dikkate alınarak çok boyutlu bir girişimcilik yaklaşımının benimsenmesi gerekmektedir. On İkinci Kalkınma Planı kapsamında, aile kurumunun korunması ve güçlendirilmesine yönelik çalışmalar son yıllarda önemli bir ivme kazanmıştır (Strateji ve Bütçe Başkanlığı (SBB), 2024). Bu süreçte özellikle genç nüfusun korunması, kültürel değerlerin ve kimliğin kuşaktan kuşağa aktarılması ile aile birliğinin sağlamaştırılması temel hedefler olarak ön plana çıkmaktadır (SBB, 2024).

Türkiye Cumhuriyeti tarafından hazırlanan “Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı (2024-2028)” aile kurumunun önemini vurgulamaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2024). Bu belge, aile içindeki birlik ve beraberliğin korunması, sosyo-ekonomik ve kültürel risklere karşı ailelerin desteklenmesini amaçlayan stratejiler, hedefler ve faaliyetler içermektedir (Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2024). Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından 2025 yılının “Aile Yılı” ilan edilmesi de aile kurumunun korunması ve güçlendirilmesi adına önemli adımlardan biri kabul edilmektedir.

Aile kurumu, toplumun temel yapı taşı olarak kabul edilmekte, bireysel ve toplumsal refahın sürdürülebilirliği açısından önemli bir rol üstlenmektedir. Bu bağlamda, aile kurumunun güçlendirilmesi sadece bireylerin sosyal ve ekonomik güvenliğini sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda kültürel değerlerin korunması ve yeni nesillere aktarılması için de temel bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Yalçın, 2022). Özellikle gençlerin eğitim yoluyla sosyal ve kültürel gelişimlerinin desteklenmesi, aile içindeki dayanışmanın artırılması ve gençlerin girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi, aile kurumunun güçlendirilmesi açısından büyük önem

taşımaktadır (Parlak ve Öztürk, 2023). Alanyazından elde edilen bilgiler ışığında bu araştırmada ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin aile yapısının girişimcilik niyetlerine etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu kapsamda 'Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği' başlıklı bu çalışmanın ilk bölümünde; belirlenen amaca yönelik araştırma soruları, çalışmanın gerekçesi ve önemi, sınırlılıkları ve varsayımları detaylı bir şekilde sunulmaktadır. İkinci bölümde ise; girişimcilik kavramı, girişimciliğin önemi, girişimci bireyin sahip olduğu özellikler, girişimcilik niyeti kavramı, girişimcilik niyetini etkileyen faktörler ve aile yapısı kavramının önemine, işlevine yönelik geniş bir alan yazın taraması yer almaktadır.

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Araştırmanın Temel Sorusu

Bu çalışmanın temel araştırma sorusu, ‘Rize ilindeki ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin aile yapılarının girişimcilik niyetlerine etkisi nedir?’ şeklinde belirlenmiştir. Mevcut çalışmada bu temel soruya bağlı olarak aşağıda ifade edilen alt araştırma sorularına cevap aranmaktadır

Rize ilindeki ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin;

- Cinsiyet, yerleşim yeri, kardeş sayısı, kardeş sırası, anne ve babanın eğitim durumları ve meslekleri ve aylık gelirlerine yönelik demografik bilgilerinin girişimcilik niyetlerine etkisi nedir?
- Girişimcilik niyetleri ile aile yapılarının alt boyutları olan iletişim, birlik, yönetim, yetkinlik ve duygusal bağlam arasında nasıl bir ilişki bulunmaktadır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, Rize ilindeki ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin aile yapılarının girişimcilik niyetlerine etkisini belirlemektir. Mevcut çalışmada bu amaca bağlı olarak aşağıda ifade edilen alt amaçlara ulaşılması hedeflenmektedir.

Rize ilindeki ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin;

1. Cinsiyet, yerleşim yeri, kardeş sayısı, kardeş sırası, anne ve babanın eğitim durumları ve meslekleri ve aylık gelirlerine yönelik demografik bilgilerinin girişimcilik niyetlerine etkisini belirlemek
2. Cinsiyet, yerleşim yeri, kardeş sayısı, kardeş sırası, anne ve babanın eğitim durumları ve meslekleri ve aylık gelirlerine yönelik demografik bilgilerinin aile yapılarına etkisini belirlemek
3. Girişimcilik niyetleri ile aile yapılarının alt boyutları olan iletişim, birlik, yönetim, yetkinlik ve duygusal bağlam arasındaki ilişkiyi belirlemek.

1.3. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Günümüzde girişimcilik, bireylerin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişiminde kritik rol oynayan ve kazandırılması gereken temel beceriler arasında yer almaktadır (Kuratko ve Morris, 2018; Ratten ve Ferreira, 2017). Dünya genelinde yaşanan hızlı ekonomik değişimler, teknolojik yenilikler ve küreselleşme süreci, bireylerin

girişimcilik becerileriyle donanmış olmalarını zorunlu kılmaktadır (Durukan, 2006). Bu bağlamda, eğitim sistemlerinin tüm kademelerinde girişimcilik becerilerinin kazandırılması, sürdürülebilir kalkınmanın ve istihdamın artırılmasının temel yollarından biri olarak görölmektedir (MEB, 2025c). Özellikle erken yaşlarda, bireylerin girişimcilik algıları ve niyetlerinin geliştirilmesi, ileriki yaşamlarında girişimci davranışlarının şekillenmesi açısından önemli bir yer tutmaktadır (Chen vd., 2015). Ortaokul 8. sınıf öğrencileri, bireysel ve sosyal gelişim süreçlerinin önemli bir döneminde bulunmakta olup, bu yaş grubunda girişimcilik becerilerinin desteklenmesi, öğrencilerin gelecekte girişimci olma niyetlerini ve becerilerini önemli ölçüde artırmaktadır (Doğan, 2013). Ancak Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde yapılan çalışmalara rağmen, özellikle Rize gibi bölgesel farklılıkların, kültürel yapıların belirgin olduğu ve birçok siyaset insanı ve girişimci bireylerin yetiştiği illerde girişimcilik niyeti ve algısı üzerine yapılan kapsamlı araştırmalar sınırlı kalmaktadır. Bu nedenle, Rize'deki 8. sınıf öğrencilerinin aile yapılarının girişimcilik niyetlerine etkisini incelemek, alan yazındaki önemli bir boşluğu doldurmaktadır (İnaltekin vd., 2019).

Aile, bireyin ilk sosyal çevresi olması ile beraberinde değerler, tutumlar ve davranışların şekillenmesinde önemli bir etken olması (Barutçu ve İrmış, 2012) nedeniyle girişimcilik niyetini etkileyen faktörler arasında aile yapısının rolü giderek önem kazanmaktadır. Yapılan araştırmalar, aile gelir düzeyi, ebeveynlerin eğitim seviyesi ve ailede girişimcilik rol modellerinin varlığı gibi belirli değişkenlerin, bireylerin girişimcilik niyetlerini olumlu yönde etkilediğini ortaya koymaktadır (Aytaç ve İlhan, 2007). Ancak mevcut çalışmalar, genellikle aileyi tek boyutlu olarak değerlendirmekte ve aile yapısının çok katmanlı etkilerini bütüncül bir yaklaşımla ele almaktan kaçınmaktadır. Oysa aile yapısının ekonomik, sosyal ve kültürel boyutları ile girişimcilik niyeti arasındaki çok boyutlu ilişkinin incelenmesi, öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin daha doğru ve kapsamlı biçimde anlaşılmasını sağlamaktadır (İnaltekin vd., 2019).

Bunun yanı sıra, girişimcilik potansiyelinin doğuştan gelen bir yetenek olarak kabul edilmesine rağmen, bu potansiyelin açığa çıkarılması, geliştirilmesi ve yönlendirilmesinde eğitim kurumları ve ailenin iş birliği büyük önem taşımaktadır (Bilgin, 2020). Eğitim kurumları, öğrencilere yalnızca girişimcilik bilgisini aktarmakla

kalmayıp, aynı zamanda yaratıcı düşünme, risk yönetimi ve problem çözme gibi kritik becerileri kazandırmakla da sorumludur (Jack ve Anderson, 1999). Ancak İnaltekin ve arkadaşlarının (2019) çalışması, özellikle fen bilimleri öğretmen adaylarının girişimcilik becerilerine yönelik mesleki bilgi ve uygulama eksikliklerine dikkat çekmekte; bu da girişimcilik eğitiminde öğretmenlerin rolünün güçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Hizmet öncesi mesleki eğitimin etkinleştirilmesi, öğretmenlerin girişimcilik pedagojisi konusunda donanımlı hale gelmesi, dolayısıyla öğrencilere girişimcilik becerisinin etkili bir şekilde kazandırılması açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda, fen bilimleri öğretmenlerinin kendi öğretim tasarımlarına girişimcilik becerilerini entegre etme yollarını keşfetmeleri ve uygulamaları, 2013'ten beri var olan girişimcilik becerileri çerçevesinde öğrencilerin gelişimini desteklemektedir (Kadir vd., 2017; Staniewski vd., 2016).

Bu çerçevede Rize ilinde 8. sınıf öğrencilerinin girişimcilik niyetlerinde aile yapısının çok boyutlu etkilerini incelemenin hem bölgesel eğitim politikalarının geliştirilmesi hem de ulusal düzeyde girişimcilik eğitim programlarının iyileştirilmesi için bilimsel bir temel oluşturacağı öngörülmektedir. Bu çalışma, farklı coğrafi ve sosyoekonomik bölgelerde yapılacak karşılaştırmalı araştırmalar için de önemli bir rehber niteliği taşımaktadır. Ayrıca bu çalışma, eğitim politikaları, öğretmen yetiştirme programları ve okul-aile iş birliği modellerinin geliştirilmesi, girişimcilik becerilerinin erken yaşlarda etkin biçimde kazandırılmasına katkı sağlayacak stratejiler geliştirilmesini mümkün kılacaktır. Bu çalışma, aynı zamanda Türkiye'nin eğitim sisteminde girişimciliğin artan önemini vurgulamakta ve bu alandaki boşlukları doldurma potansiyelini de barındırmaktadır (Pittaway ve Edwards, 2012; Weiming vd., 2016).

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Bu araştırma, Rize il merkezine bağlı ortaokullarda öğrenim gören 8. sınıf öğrencileriyle sınırlı kalmaktadır. Dolayısıyla elde edilen bulgular Rize il merkezi dışındaki bölgelerdeki veya diğer sınıf düzeylerindeki öğrenciler için doğrudan genellenememektedir.
- Araştırmanın bulguları, öğrencilere uygulanan veri toplama araçlarının içerikleri ve geçerlilik-güvenirlilik özellikleri ile sınırlıdır.

- Elde edilen veriler, belirli bir zaman diliminde toplanmış olup, zamanla değişebilecek algıları veya niyetleri yansıtmaktadır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

- Araştırmaya katılan örneklem grubunun evreni yansıttığı varsayılmıştır.
- Araştırmaya katılan öğrencilerin veri toplama araçlarında yer alan sorulara samimi ve doğru bir şekilde cevap verdiği varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Girişimcilik: Girişimcilik, bireylerin fırsatları fark ederek yenilikçi fikirler geliştirmesi, risk alarak bu fikirleri hayata geçirmesi ve ekonomik değer yaratması süreci olarak tanımlanmaktadır (Hisrich ve Peters, 2002; Schumpeter, 1934).

Girişimcilik Niyeti: Girişimcilik davranışının en önemli öncülü olarak kabul edilen girişimcilik niyeti, bireyin bir girişimci olmak için bilinçli bir plan yapmasını ve bu hedefi gerçekleştirmek üzere kararlılık göstermesini ifade eden zihinsel bir yönelimdir (Tüzemen ve Kunday, 2021).

Aile Yapısı: Bu çalışmada aile yapısı, üyeleri arasında evlilik veya kan bağı gibi yasal bağlar bulunan ve kendilerini tek bir birlik olarak gören bireylerin oluşturduğu; iletişim, birliktelik, yönetim, yetkinlik ve duygusal bağlam boyutlarıyla incelenen çok yönlü bir bütün olarak ele alınmaktadır (Kağıtçıbaşı, 2010).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kavramsal çerçeve, “Girişimcilik”, “Girişimcilik Niyeti”, ve “Aile Yapısı” olmak üzere üç ana başlık altında incelenmiştir. Bu üç kavramın bir arada ele alınmasının temel nedeni, günümüz dünyasında ekonomik büyüme ve toplumsal refahın anahtarı olarak görülen girişimciliğin çevresel faktörler, özellikle de aile yapısı ile yakından ilişkili olmasıdır.

Girişimcilik, piyasadaki fırsatları belirleme, yenilikçi fikirler geliştirme ve bu fikirleri ekonomik değer yaratarak hayata geçirme sürecidir. Bu çalışmada, girişimciliğin ekonomik ve toplumsal önemi, girişimci bireyin sahip olması gereken bilişsel, psikolojik ve sosyal özellikler derinlemesine incelenmiştir. Girişimcilik niyeti ise bireyin gelecekte girişimci olma isteği ve kararlılığı olarak tanımlanmakta ve girişimci davranışın en önemli öncüsü kabul edilmektedir. Bu bağlamda, girişimcilik niyetini etkileyen demografik ve kişisel faktörlerin yanı sıra, bireyin içinde bulunduğu sosyal çevre olan aile yapısının bu niyet üzerindeki potansiyel etkisi, çalışmanın temelini oluşturmaktadır. Aile yapısı, bireyin sosyal gelişiminde ilk rol model ve destek kaynağı olması nedeniyle girişimcilik niyetlerinin şekillenmesinde kritik bir role sahiptir.

2.1. Girişimcilik

2.1.1. Girişimcilik Kavramı

Girişimcilik, piyasadaki ihtiyaçların veya fırsatların belirlenmesi, bu ihtiyaçlara yönelik ürün veya hizmetlerin geliştirilmesi ve sürdürülebilir bir iş modelinin oluşturulması sürecini içermektedir (Say, 1960). Bu süreç, kâr elde etme hedefiyle yeni bir iş kurma, geliştirme ve yönetme konusunda hem yetenekli hem de istekli olmayı ifade etmektedir (Kuratko ve Morris, 2018). Günümüzün dinamik ve rekabetçi küresel pazarında ulusların başarısı için keşif ve risk alma gibi unsurlar kritik bir önem taşımaktadır (McFarlane, 2016). Girişimciler, ekonomik büyümenin, istihdam yaratmanın ve inovasyonun temel itici güçleri olarak kabul edilmektedir (Acs, 2006; Teece vd., 1997).

Girişimciliğin ekonomik büyüme üzerindeki olumlu etkisi, mevcut firmalar arasındaki rekabeti yoğunlaştırarak ve teknolojik değişimi teşvik ederek verimliliği

arttırmaktadır (Wong, Ho ve Autio, 2005). Bu olgu, girişimciliğin makro düzeyde ulusal ekonomilere de doğrudan katkı sağladığını açıkça göstermektedir. Yapılan araştırmalar, girişimciliğin gayri safi yurt içi hasıla (GSYİH) başına düşen gelir, ihracatın GSYİH'ye oranı ve patent sayısı üzerinde anlamlı derecede pozitif bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır (Acs, 2006).

Yaygın kanının aksine, “girişimci” terimi ve konsepti, 18. ve 19. yüzyıllardaki Sanayi Devrimi'nden ve Cantillon ya da Say'dan çok daha eski bir geçmişe sahiptir. Fransızca sözlük kaynakları, “entrepreneur” kelimesinin 15. yüzyıla kadar uzanan örneklerini içermektedir (Jonsson, 2017). Cantillon'un 1755'te yayımlanan *Essai* adlı eserinden önce bile, “girişimci” terimi Fransızca ticaret ve politik ekonomi üzerine yazılmış en az 123 farklı kitap ve broşürde kullanılmış bulunmaktadır. İngilizcede ise “undertaker” ve “adventurer” gibi daha nüanslı terimler, girişimcilik rollerini tanımlamak için yaygın olarak kullanılmış, her biri inisiyatif, sorumluluk veya risk alma gibi belirli bir yönü vurgulamaktadır (Jonsson, 2017).

Girişimcilik kavramının etimolojik kökenlerinin ve erken dönem kullanımlarının, modern iktisat teorisindeki “denge” odaklı modellerin aksine, kavramın doğasında var olan dinamik ve belirsizlik unsurlarını daha iyi yansıttığı anlaşılmaktadır. Çağdaş akademisyenler hem klasik öncesi hem de klasik iktisatçıları girişimci inisiyatifi ve yaratıcılığı rolü konusunda yanlış yorumlama eğiliminde olabilmektedir (Jonsson, 2017). Modern denge tabanlı ekonomik modellerin, Jean-Baptiste Say'ın dinamik ve diyalektik girişimcilik görüşünü tam olarak yansıtamadığı belirtilmektedir. Bu konsept, sadece ekonomik bir işlevden öte, tarihsel süreçte toplumsal ve kültürel bağlamlarla iç içe geçmiş, çok boyutlu bir olgu olarak evrilmiş bulunmaktadır (Say, 1803).

Girişimcilik kavramının teorik temelleri, farklı iktisatçıları tarafından şekillendirilmiştir. Richard Cantillon (1755), girişimciyi belirli fiyatlardan üretim faktörlerini satın alıp belirsiz fiyatlardan satan ve risk alan kişi olarak tanımlamıştır (Cantillon, 1755; McFarlane, 2016). Bu konsept, piyasa dengesinin sağlanmasında ve belirsizliğin giderilmesinde girişimcinin merkezi rolünü vurgulamaktadır (McFarlane, 2016). Jean-Baptiste Say (1803) ise Cantillon'ın tanımını genişleterek girişimcinin ürün ve süreçlerin doğasını değiştirme, ekonomiyi dönüştürme ve bozma rolünü açıkça vurgulamıştır. Say, girişimciyi “ekonomik kaynakları daha düşük verimlilik alanından

daha yüksek verimlilik ve getiri alanına kaydıran” bir aktör olarak konumlandırırmaktadır (Say, 1803).

Joseph Schumpeter (1934), girişimciliği inovasyonla eşleştirerek girişimcileri “yeni şeyler yapan veya mevcut şeyleri yeni yollarla yapan” kişiler olarak görmüştür (Deakins ve Freel, 2006; Schumpeter, 1934). Schumpeter girişimci inovasyonunun eski ürün ve süreçleri değiştirerek ekonomik gelişmeyi tetiklediğini öne sürmektedir (Braguinsky, Klepper ve Ohyama, 2011). Alfred Marshall (1890), girişimciyi hem risk üstlenen hem de yönetici olarak tanımlayarak üretim fonksiyonlarını sağlayan, fırsatları belirleyen ve maliyetleri azaltarak kârı artıran bir figür olarak sunmuştur (Marshall, 1994; McFarlane, 2016). Marshall, “örgütlenmeyi” dört üretim faktöründen biri olarak görmüş ve girişimciliğin bu örgütlenmenin arkasındaki itici güç olduğuna inanmaktadır. Israel Kirzner (1973) ise girişimciliği, piyasadaki kârlı fırsatları tespit etme ve arbitraj yoluyla kâr elde etme yeteneği olarak açıklamaktadır. Kirzner’in yaklaşımı, girişimcilerin “fırsatlara karşı uyanıklık” sergilediğini belirtmektedir. Bu teorik yaklaşımların zaman içindeki değişimi, girişimcilik kavramının sadece tek bir ekonomik işlevle sınırlı olmadığını, aksine risk üstlenmeden inovasyona, piyasa dengesizliklerini gidermeden yeni ekonomik değerler yaratmaya kadar geniş bir yelpazeyi kapsadığını göstermektedir. Bu eksen, girişimciliğin sürekli evrilen ve farklı ekonomik koşullara uyum sağlayan dinamik bir konsept olduğunu pekiştirmektedir (Kirzner, 1997). McClelland’ın (1967) Başarı Motivasyonu Teorisi, girişimcilerin genellikle meydan okuyan ve başarıya odaklanan bireyler olduğunu öne sürmektedir. Bu bireyler, geri bildirimleri değerlendirme ve daha iyi performans gösterme eğiliminde olmaktadır. Rotter’in (1966) Kontrol Odağı Teorisi ise girişimcilerin başarılarını kendi yeteneklerine ve eylemlerine bağlayan içsel kontrol odağına sahip olma eğiliminde olduklarını belirtmektedir.

Girişimciliğin başarısı, fırsat tanıma ve sezgi gibi bilişsel yeteneklerin risk alma, başarı motivasyonu ve içsel kontrol odağı gibi kişilik özelliklerin karmaşık etkileşimiyle şekillenmektedir (Mahoney ve Busenitz, 2019). Fırsat tanıma yeteneği, girişimcinin kalıp tanıma ve sezgi gibi bilişsel süreçleriyle doğrudan bağlantılıdır. Bu bilişsel yetenekler, kişisel deneyim ve bilgi birikimiyle beslenmektedir. Risk alma eğilimi, McClelland’ın başarı motivasyonu (McClelland, 1967) ve Rotter’in içsel kontrol odağı (Rotter, 1966) gibi psikolojik özelliklerle pekişmektedir. Bu içerik,

girişimcilerin belirsiz ortamlarda karar verme ve kaynakları birleştirme yeteneklerinin, söz konusu bilişsel ve psikolojik altyapıdan kaynaklandığını göstermektedir (Alvarez ve Busenitz, 2001).

Girişimcilik olgusu, çevresel belirsizlik, kaynak kısıtları ve yoğun rekabet gibi çeşitli zorluklarla karakterize edilen çok yönlü ve sürekli evrilen karmaşık bir yapıya sahiptir. Bu dinamik yapı içerisinde, firmaların uyum sağlama, inovasyon yapma ve değişken ortamlarda dayanıklılıklarını sürdürmeleri için dinamik yetenekler kritik bir rol oynamaktadır. Teece ve arkadaşları (1997), dinamik yetenekleri, hızla değişen ortamlara uyum sağlamak için içsel ve dışsal yetkinlikleri entegre etme, inşa etme ve yeniden yapılandırma kapasitesi olarak tanımlamaktadır. Duyusal yetenek, yakalama yeteneği ve yeniden yapılandırma yeteneği gibi dinamik yetenekler, rekabet avantajı ve sürdürülebilir girişimcilik sonuçlarını sağlamaktadır (Teece vd., 1997).

İyi bir girişimciyi diğerlerinden ayıran paydaşlarının beklentilerini karşılama ölçüsü kısaca değer yaratma süreci, statik bir eylemden ziyade, dinamik yetenekler aracılığıyla sürekli olarak yeniden şekillenen ve çevresel değişimlere uyum sağlayan bir olgu olarak değerlendirilmektedir (Gartner, 1989).

Duyusal yetenek, fırsatları ve tehditleri belirleyerek girişimcinin pazar ihtiyaçları ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda değer yaratma koşullarını daha iyi anlamasına yardımcı olmaktadır (Baron, 2006). Yakalama yeteneği, belirlenen fırsatları değerlendirerek kaynakları harekete geçirmekte ve böylece somut değer teklifleri oluşturmaktadır (Shane, 2003). Yeniden yapılandırma yeteneği ise işletmenin değişen pazar taleplerine uyum sağlamak için varlıklarını yeniden düzenlemesini sağlamakta, bu da uzun vadeli değer yaratmayı sürdürülebilir kılmaktadır (Schumpeter, 1934). Bu çerçeve, girişimcilerin sadece mevcut fırsatları değerlendirmekle kalmayıp, aynı zamanda belirsizlik ortamlarında yeni fırsatlar yaratarak ve kaynakları yenilikçi biçimlerde birleştirerek ekonomik değeri artırdığını göstermektedir (Teece vd., 1997).

2.1.2. Girişimciliğin Önemi

Yeni iş kurma faaliyetleri, modern ekonomilerin temel dinamiklerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bu faaliyetler, ekonomik büyümeyi teşvik etmenin yanı sıra, istihdam piyasalarını şekillendiren, inovasyonu tetikleyen ve toplumsal refahı

artıran çok yönlü etkiler yaratmaktadır. Alan yazın, yeni iş kurma süreçlerinin ekonomik göstergeler üzerindeki dönüştürücü gücünü çeşitli boyutlarıyla ortaya koymaktadır.

2.1.3. Ekonomik Büyüme ve İstihdam Yaratma Üzerindeki Etkileri

Yeni iş kurma faaliyetleri, ekonomik büyümenin temel itici güçlerinden biri olarak kabul edilmektedir (Acs, 2006; Toma, Vassiliu ve Maer-Matei, 2014). Bu faaliyetler, yenilikçi teknolojiler, ürünler ve hizmetler sunarak ekonomiyi canlandırmaktadır (Nambisan, 2017; Wenckers ve Thurik, 1999). Avrupa ülkelerindeki çalışmalar, ekonomik büyüme, kalkınma ve girişimcilik süreçlerinin birbiriyle ayrılmaz bir şekilde bağlantılı olduğunu göstermektedir (Meyer ve De Jongh, 2018). Özellikle 1980'lerden sonra, küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ'ler) gayri safı yurt içi hasılaya (GSYİH) önemli katkılar sağladığı ve büyük şirketlerin yerini almaya başladığı gözlenmektedir (Meyer ve De Jongh, 2018).

Girişimciliğin GSYİH'ye katkısı, sadece doğrudan istihdam yaratmaktan öte, piyasalardaki harcamaları artırması ve bilgi transferlerini hızlandırmasıyla da ilişkilidir (Meyer ve De Jongh, 2018). Yeni girişimler aracılığıyla kolaylaşan bilgi transferleri, genel ekonomik verimliliği ve inovasyon kapasitesini artırarak büyümeyi daha da desteklemektedir (Meyer ve De Jongh, 2018). Yeni firmaların piyasaya girişi, mevcut işletmeler arasındaki rekabeti yoğunlaştırmakta, bu da tüketiciler için daha düşük fiyatlar ve daha fazla ürün çeşitliliği anlamına gelmektedir (Wong, Ho ve Autio, 2005). Bir araştırmaya göre, ortalama bir girişimci, ilk yıl 0.74 iş yaratmakta ve beş yıl sonra 0.63 çalışanı istihdam etmeye devam etmektedir. İşveren olmayan girişimlerin bile, kuruluşlarından yedi yıl sonra toplam işlerin yedide birini oluşturarak önemli istihdam katkıları sağladığı belirtilmektedir (Stangler ve Litan, 2009). Bu durum, girişimciliğin zorlu zamanlarda da bir kurtarma mekanizması olarak işlev gördüğünü göstermektedir (Zahra ve Wright, 2015).

2.1.3.1. İnovasyon ve Teknolojik Gelişmeye Katkıları

Girişimcilik faaliyetleri, yenilikçiliğin ve teknolojik ilerlemenin temelini oluşturmaktadır (Elia vd., 2020; Nambisan, 2017). Joseph Schumpeter'in “yaratıcı yıkım” kavramı, girişimcilerin piyasaları nasıl dönüştürdüğünü ve yeni teknolojiler ile

iş modelleri sunarak mevcut yapıları nasıl değiştirdiğini vurgulamaktadır (Say, 1803; Schumpeter, 1934). Bu durum, mevcut ürün ve süreçlerin sürekli olarak iyileştirilmesini de içermektedir (Nambisan, 2017). Girişimcilik inovasyonu ve girişimcilik faaliyetleri, işletmelerin verimliliğini artırarak ihracat ürün kalitesinin iyileşmesine önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır (Meng, 2023).

Teknolojik gelişmeler, girişimcilerin yeni ürünler yaratmasına, süreçleri iyileştirmesine ve küresel pazarlara erişmesine olanak tanımaktadır. Dijital teknolojilerin entegrasyonu, girişimcilik faaliyetlerinin doğasını dönüştürmüş, yenilikçi yüksek teknoloji fikirlerini rekabet avantajı haline getirmiştir (Özcan ve Yılmaz, 2023).

Yapay zekâ, nesnelerin interneti ve büyük veri gibi teknolojilerin kullanımı, girişimcilerin iş gücü verimliliklerini artırmalarına, risk faktörlerini azaltmalarına ve daha etkili kararlar almalarına yardımcı olmaktadır (Elia vd., 2020; Nambisan, 2017; Xiao vd., 2023; Zhang ve Lu, 2021). Teknolojik ilerlemeler, girişimcilik faaliyetleri için önemli fırsatlar sunsa da küçük işletmeler için yenilikçi süreçleri benimseme ve hızla değişen teknolojik ortamlara uyum sağlama konusunda bazı zorluklar yaratmaktadır (Elia vd., 2020; Nambisan, 2017).

2.1.3.2. Pazar Dinamikleri ve Rekabetin Artırılması

Girişimcilik faaliyetleri, piyasaların dinamiklerini bozan ve sürekli değişimi tetikleyen temel bir unsurdur (Say, 1803; Schumpeter, 1934). Piyasa fırsatlarına karşı “uyanıklık”, girişimcilerin piyasa dengesizliklerini tespit etmesini ve bu sayede kar elde etmesini sağlamaktadır (Kirzner, 1973; Minniti, 2004). Bu uyanıklık, piyasadaki gözden kaçan fırsatları arama olmaksızın fark etme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Baron, 2006; Tang, Tang ve Katz, 2012). Joseph Schumpeter'in yenilikçi girişimci tanımı, piyasayı “yaratıcı yıkım” yoluyla bozan bir aktörü vurgularken (Say, 1803; Schumpeter, 1934), Israel Kirzner'in yaklaşımı, piyasa dengesizliklerini arbitraj yoluyla düzelten “uyanık” bir aktöre odaklanmaktadır (Kirzner, 1973; McFarlane, 2016). Bu iki perspektif, girişimcilik faaliyetlerinin piyasa üzerindeki etkisinin farklı yönlerini ortaya koymaktadır (McFarlane, 2016). Bu ayrım, girişimcilik faaliyetlerinin piyasa dinamikleri üzerindeki çok yönlü ve karmaşık etkilerini anlamak için önemlidir.

Piyasa verimsizliklerinin giderilmesi ve bilginin entegrasyonu, girişimcilerin temel işlevlerinden biridir. Özellikle örtük bilginin piyasalar aracılığıyla kolayca aktarılamadığı durumlarda, girişimciler bu bilgiyi etkin bir şekilde organize ederek rekabet avantajı yaratmaktadır (Alvarez ve Busenitz, 2001).

Girişimcilik faaliyetlerinin piyasa dinamiklerine etkisi, sadece ekonomik verimlilikle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda daha şeffaf bir piyasa ortamı yaratarak genel piyasa sağlığını da iyileştirebilmektedir (Alvarez ve Busenitz, 2001). Yeni firmalar, dağıtılmış bilginin piyasa tarafından verimli bir şekilde organize edilemediği durumlarda ortaya çıkarak uzmanlaşmış bilginin entegrasyonunu sağlamaktadır (Alvarez ve Busenitz, 2001).

2.1.3.3. Toplumsal Refah ve Kalkınmadaki Rolü

Girişimcilik faaliyetleri, toplumsal refahın artırılmasına ve toplulukların kalkınmasına da önemli katkılar sağlamaktadır (Kummitha, 2017; Roxas ve Azmat, 2014). Sosyal girişimcilik, sosyal ve çevresel sorunların çözümünde kritik bir rol oynamaktadır (Mair ve Martí, 2006). Bu tür faaliyetler, yoksulluğun azaltılması, gelir eşitsizliğinin giderilmesi ve dezavantajlı gruplara ekonomik fırsatlar sunulması gibi hedeflere ulaşmada etkili bir araçtır (Adenutsi, 2023; Alvarez ve Barney, 2014). Sosyal girişimcilik faaliyetlerinin toplumsal sorunları çözmedeki etkinliği, hükümet yardımı, kâr amacı gütmeyen kuruluşlar gibi geleneksel yardım yaklaşımlarının sermaye, motivasyon ve temel rekabet gücü eksikliklerini gidermesiyle açıklanabilmektedir (Dees, 1998; Mair ve Martí, 2006).

Toplumsal katılım ve sosyal sermaye, girişimcilik faaliyetlerinin topluluk kalkınmasındaki rolünü güçlendirmektedir (Roxas ve Azmat, 2014). Sosyal sermaye, bireylerin sosyal ağlar aracılığıyla erişebildiği kaynakları ifade etmekte ve bu olgu, girişimcilerin bilgi, finansal kaynak ve diğer gerekli kaynaklara ulaşmasını kolaylaştırmaktadır (Li vd., 2022; Nahapiet ve Ghoshal, 1998). Güçlü sosyal bağlar ve güven, topluluk içinde iş birliğini teşvik ederek girişimcilik başarısını artırmaktadır (Kummitha, 2017; Roxas ve Azmat, 2014). Sosyal girişimcilik, toplulukların sosyal sermayesini kullanarak gelişirken (Karadal ve Akyazı, 2023), aynı zamanda bu faaliyetler yoluyla toplulukların sosyal sermayesini yeniden inşa etmekte ve güçlendirmektedir (Öztopçu, 2020).

Bu geri besleme döngüsü toplumların kendi sorunlarını çözme kapasitesini artırmakta ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmektedir (Ercan, 2021; Kummitha, 2017). Ortaya çıkan karşılıklı ilişki, sosyal girişimlerin sadece mevcut sosyal sermayeden faydalanmakla kalmayıp, aynı zamanda onu aktif olarak besleyerek toplumların kendi kendine yeterliliğini artırdığını göstermektedir.

2.1.3.4. Ekonomik Direnç ve Kriz Yönetimi

Girişimcilik faaliyetleri, ekonomik şokların etkisini hafifletmek için direnç, toparlanma ve uyum yeteneği gibi çok boyutlu faktörleri içeren ekonomik direncin temel bir bileşenidir (Williams ve Vorley, 2014). Özellikle ekonomik kriz dönemlerinde, girişimciler, yenilikçiliği teşvik ederek sermayeye erişimi destekleyerek ve girişimcilik eğitimini geliştirerek ekonomik toparlanmada kilit bir rol oynamaktadır (Zahra ve Wright, 2015). Ekonomik durgunluk veya yüksek işsizlik dönemlerinde, dinamik girişimcilik faaliyetleri, ekonomiyi canlandırma ve yeni iş fırsatları yaratma potansiyeliyle daha da kritik hale gelmektedir. Bu durum, girişimcilik faaliyetlerinin zorlu zamanlarda da bir kurtarma mekanizması olarak işlev gördüğünü göstermektedir (Wong, Ho ve Autio, 2005). Yeni firmalar, yeni ürünler geliştirerek veya rekabeti artırarak talebi canlandırabilmekte, bu da yeni iş fırsatları yaratılmasına ve işsizliğin azaltılmasına katkıda bulunabilmektedir (Wong, Ho ve Autio, 2005).

Girişimcilerin direnci, özellikle turizm ve konaklama gibi krizden etkilenen sektörlerde iş başarısı üzerinde önemli ve doğrudan olumlu bir etkiye sahiptir (Hwang, 2024). Bu direnç, yeniden yapılandırma ve deneyimlerden anlam çıkarma gibi dinamik bir süreç (Charreire Petit ve Cusin, 2013) olup aynı zamanda firmaların değişken ve belirsiz ortamlarda uyum sağlamasına, yenilik yapmasına ve dayanıklılığını sürdürmesine olanak tanıyan dinamik yeteneklerle yakından ilişkilidir (Hwang, 2024; Teece vd., 1997). Duyusal yetenek, yakalama yeteneği ve kaynakları yeniden yapılandırma yeteneği, rekabet avantajı ve sürdürülebilir gibi dinamik yetenekler girişimcilik sonuçları için büyük öneme sahiptir (Hwang, 2024; Teece vd., 1997).

2.1.4. Girişimci Bireyin zellikleri

Yeni iş kuran bireyler, karmaşık ve dinamik iş ortamlarında başarılı olunmasını sağlayan belirli bireysel ve sosyal özelliklere sahiptir. Bu zellikler, firsatları tanıma, yenilikçilik, zyeterlik ve liderlik gibi bilişsel özellikler; zgüven, iyimserlik, sebatkarlık, riskleri yönetme ve içsel kontrol odağı gibi kişisel özellikler; başarı, üstünlük ve özerklik ihtiyacı gibi motivasyonel özellikler olmak üzere bireysel özellikler ile ortama ilişkin özellikler ve sosyal sermaye gibi sosyal özellikler şeklinde sınıflandırılabilir (Kümböl Güler, 2008). Bu zellikler ilgili başlıklar altında yer yer sınıfsal ayrımlar gözetilerek yer yer farklı sınıflamalarda yer alan özellikler anlamlı bütünlükler oluşturacak şekilde bir araya getirilerek açıklanmıştır.

2.1.4.1. Bilişsel zellikler ve Firsat Algısı

Girişimcilik faaliyetleri, firsatların keşfi, değerlendirilmesi ve kullanılması etrafında şekillenmektedir (Shane, 2003; Venkataraman, 1997). Bu süreç, bireylerin firsatları tanımlama, geliştirme ve değerlendirme yeteneği ile yakından bağlantılıdır. Firsatları tanıma yeteneği, insanların dünyayı sınırlı ve parçalı algılamaları ve anlamlandırmak için sezgisel mekanizmalara güvenmeleri nedeniyle farklılık göstermektedir (Shepherd ve Patzelt, 2018). Bu noktada devreye giren bilişsel esneklik, girişimcilik yaratıcılığını ve uyanıklılığını doğrudan etkileyerek bireylerin yeni ve faydalı fikirler üretme, farklı bakış açılarından sorunları çözme ve piyasa değişikliklerine karşı daha duyarlı olma yeteneğini artırmaktadır. Bu durum, girişimcilerin bilişsel ataleti aşmasına, geçerli bilgiyi entegre etmesine ve mevcut bilişsel şemaları esnek bir şekilde yeniden yapılandırmasına olanak tanımaktadır (Dheer ve Lenartowicz, 2019).

Piyasa firsatlarına karşı uyanıklık, bireylerin piyasada henüz keşfedilmemiş firsatları fark etme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Minniti, 2004). Bu çerçeve, Kirzner'in (1973) ortaya koyduğu gibi, aktif bir arama olmaksızın firsatları fark etme yeteneğini ifade etmektedir (Baron, 2006). Uyanıklık, bireyin bilişsel yeteneğiyle (Baron, 2006) ve mevcut bilgilerdeki yeni çözümleri tanımlama ve henüz var olmayan yeni ürün ve hizmetleri hayal etme yeteneğiyle ilişkilidir (Tang, Tang ve Katz, 2012). Girişimcilik firsatlarının keşfi, bilginin toplumdaki dağılımına da bağlıdır (Hayek,

1945). Bu durum, tüm bireylerin belirli bir girişimcilik fırsatını eşit derecede tanıma olasılığının olmadığını göstermektedir.

2.1.4.2. Öz Yeterlik ve Liderlik Becerileri

Öz yeterlik, bireylerin belirli bir performans düzeyini sergileme veya istenen sonuçları elde etme yeteneklerine olan inançları olarak tanımlanmaktadır (Bandura, 1994). Girişimcilik öz yeterliliği, yeni bir girişimcilik sürecinde başarılı olma ve zorlu hedeflere ulaşma yeteneklerine duyulan güveni ifade eden çok boyutlu bir yapıdır. Bu bağlam hem görevleri başarıyla tamamlama hem de istenen sonuçlara ulaşma yeteneğine olan inancı içermektedir (McGee vd., 2009). Girişimcilik özgüveni, algılanan girişimcilik isteği ve fizibilitesi ile girişimcilik niyetleri arasındaki ilişkiye aracılık etmektedir. Kısacası, bir iş fikrinin ne kadar arzu edilir ve uygulanabilir olduğuna dair olumlu algılar, bireydeki özgüveni artırmakta ve bu da girişimcilik niyetlerini güçlendirmektedir (Otake vd., 2021).

Girişimciler, ekiplerine ilham verme ve motive etme yeteneğine sahip etkili liderler olmalıdır (Salim, 2004; Vesper, 1990). Liderlik, iş başarısına önemli katkı sağlayan operasyonlar, finans ve pazarlama gibi fonksiyonel yetkinlikler ile entelektüel dürüstlük ve sürdürülebilir organizasyon oluşturma gibi öz yetkinlikleri içermektedir (Salim, 2004). Ayrıca liderler zeki, özgüvenli, kararlı, güvenilir, sosyal, motivasyonu yüksek, dışadönük ve diplomatik olma gibi özelliklere sahip olmalıdır (Northouse, 2004). Girişimcilik yeteneklerinin doğuştan geldiği yaygın bir düşünce olsa da liderlik gelişimi eğitimi yoluyla bu yeteneklerin geliştirilebileceği de belirtilmektedir (Salim, 2004). Bu durum, girişimcilik eğitiminin, bireylerin öz yeterliliklerini ve kişisel inisiyatiflerini geliştirerek onları istihdam edilebilirliğe ve kendi kendine istihdama hazırlamada kritik bir rol oynadığını göstermektedir (Northouse, 2004; Sánchez-García vd., 2024).

2.1.4.3. Kişilik Özellikleri ve Motivasyon Faktörleri

Girişimcilik faaliyetlerini sürdüren bireyler, başarı, üstünlük ve özerklik ihtiyacının yanı sıra, yaratıcılık, geleceğe yönelik düşünme ve özgüven gibi ortak özelliklere sahiptir. Bu özellikler, girişimcilik faaliyetleriyle yakından ilişkilidir (Farrel vd., 2022). Ayrıca güçlü bir irade ve iletişim becerileri de girişimcilik başarısını

etkileyen önemli faktörler arasında yer almaktadır (Salim, 2004; Vesper, 1990). Girişimcilerin kişilik özellikleri üzerine yapılan araştırmalar, doğuştan gelen belirli özelliklerin girişimcilik davranışını doğrudan belirlediği “özellik yaklaşımı” ile çelişkili sonuçlar sunmaktadır (Xie, 2021). Bazı çalışmalar girişimcilerin daha az riskten kaçındığını gösterirken (Caliendo, Fossen ve Kritikos, 2017), diğerleri risk alma eğiliminde önemli bir fark bulamamıştır (Alpkan, Keskin ve Zehir, 2002; Brockhaus, 1980). Bazılarında ise girişimcilerin risk yönetimi noktasında başarılı oldukları savunulmaktadır (Erdem, 2001). Bu durum, girişimcilik davranışının durumsal faktörler ve bireyin ihtiyaç düzeyiyle de şekillendiğini düşündürmektedir (Xie, 2021).

Başarı ihtiyacı ve kontrol odağı, girişimcilerin performansını etkileyen önemli motivasyonel ve kişisel özelliklerdir (Rayawan ve Efrata, 2017). Yüksek başarı ihtiyacına sahip bireyler, zorlukları arar ve onlarla başa çıkmaktan hoşlanır (McClelland, 1961). İçsel kontrol odağına sahip bireyler ise yaşam olaylarının sonuçlarının kendi eylemlerine bağlı olduğuna inanır ve bu da onları daha fazla motive ederek azimli kılar (Rayawan ve Efrata, 2017; Rotter, 1966). Girişimcilerin içsel kontrol odağı, öz yeterlilik, başarı ihtiyacı ile yerel destek ve rol modelleri arasındaki etkileşim, girişimcilik niyetlerini ve davranışlarını belirlemektedir (Antoncic, 2020; Rauch ve Frese, 2007). Bu faktörler, iş kurma sürecinde önemli olmakla birlikte pozitif bir ortam ve rol modelleri, bireylerin girişimcilik mesleğine yönelme isteğini etkileyebilmektedir (Rauch ve Frese, 2007).

2.1.4.4. Risk Alma ve Belirsizlikle Başa Çıkma

Girişimcilik faaliyetleri, belirsizlik, potansiyel kayıp ve başarısızlık olasılığını içeren kararlar almayı ve eylemlerde bulunmayı gerektiren bir süreçtir (Bird, 1989; Harrington ve Niehaus, 2004). Başarılı girişimciler, bu riskleri körü körüne almak yerine, süreci risklerin potansiyel etkilerini değerlendirerek yönetmektedirler (Kuratko, 2003). Risk ve belirsizlik kavramları genellikle birbirinin yerine kullanılsa da alanyazında aralarında önemli bir ayrım vardır. Risk, sonuçların frekans dağılımının bilindiği ölçülebilir belirsizlik durumlarını ifade ederken (Knight, 1921), belirsizlik, sonuçlara objektif olasılıklar atamanın imkânsız olduğu durumları kapsamaktadır (Foss, Klein ve Lyngsie, 2017). Girişimciler, özellikle belirsizliğin yüksek olduğu

durumlarda, sezgisel mekanizmalar ve bilişsel kısayollar kullanarak karar verirler; bu kısayollar, belirsiz ortamlarda uyarlanabilir ve hatta faydalı olabilmektedir (Viale, 2021). Bu durum, girişimcilerin karar alma süreçlerinin sadece rasyonel hesaplamalara dayanmadığını, aynı zamanda bilişsel adaptasyon stratejilerini de içerdiğini göstermektedir.

Girişimcilerin fırsat tanıma, yenilikçi düşünme ve öz yeterlilik gibi özellikleri, belirsiz durumlarda kaynak yatırımı yapma istekliliğini artırmaktadır. Aşırı özgüven ve iyimserlik gibi bilişsel önyargılar, girişimcilerin risk algısını etkileyebilir ve onları potansiyel kazançlara odaklanmaya yönlendirebilmektedir (Al-Dmour vd., 2025; Viale, 2021). Girişimcilerin risk alma eğilimi, sadece kişisel bir özellik olmaktan ziyade, çevresel koşullar ve algılanan durumlarla birlikte değişebilmektedir (Xie, 2021). Özellikle sonuçların kendi becerilerine bağlı olduğu durumlarda girişimciler risk almaya daha yatkın olabilmektedirler (Xie, 2021).

2.1.4.5. Sosyal Ağlar ve Deneyimin Rolü

Sosyal ağlar, girişimcilerin gerekli kaynaklara ve yetkinliklere ulaşmasına yardımcı olan platformlardır (Nahapiet ve Ghoshal, 1998). Bu ağlar, yatırımcılar, hukukçular, tedarikçiler, sosyal girişimciler gibi resmi gruplar ile aile üyeleri ve arkadaşlar gibi resmi olmayan grupları içerebilmektedir (Yamada, 2004). Sosyal ağların boyutu ve bağ gücü, girişimcilik işletmelerinin büyümesi üzerinde olumlu ve önemli bir etkiye sahip iken ağ yoğunluğu, girişimcilik işletmelerinin büyümesiyle doğrudan bir korelasyon göstermemektedir (Li vd., 2022). Bu durum, girişimcilerin sosyal ağlarını stratejik olarak yönetmelerinin, sadece geniş bir çevreye sahip olmaktan öte, farklı bilgi kaynaklarına erişim ve iş birliği potansiyeli açısından daha önemli olduğunu göstermektedir.

Daha önceki bilgi ve deneyim, girişimcilerin fırsatları tanımlama ve kullanma yeteneğinde önemli bir rol oynamaktadır. Teknolojik, piyasa ve organizasyonel bilgi gibi farklı deneyim türleri, girişimcilik başarısını farklı şekillerde etkileyebilir (Audretsch, Lehmann ve Warning, 2005). Özellikle teknolojik bilgi, firma kuruluşundan sonraki yenilikçi başarıyı artırırken, piyasa ve organizasyonel bilgi aynı etkiyi göstermeyebilir (Audretsch, Lehmann ve Warning, 2005). Ailede girişimcilik deneyimi bulunan birilerinin olması, aile bireyinin bilişini ve öğrenme süreçlerini

şekillendirmektedir (Morrison, 2001) ancak deneyimlerin homojen olmaması, bireyler arasında bilgi yapılarında farklılıklara yol açmaktadır (Shepherd ve Patzelt, 2018).

2.2. Girişimcilik Niyeti

2.2.1. Girişimcilik Niyeti Kavramı

Girişimcilik niyeti, bireylerin yeni bir işletme kurma veya mevcut bir kuruluşu dönüştürme eğilimini ifade eden bir kavram olarak girişimcilik araştırmalarının odağında yer almaktadır. Bu kavram, girişimci davranışın en güçlü öngörücülerinden biri olarak kabul edilmekte ve girişimcilik alanının hem akademik hem de pratik düzeyde giderek artan önemini yansıtmaktadır. Niyet teorileri, girişimci davranışın karmaşık doğasını anlamak için önemli bir çerçeve sunmaktadır.

Girişimcilik niyeti üzerine yapılan çalışmaların temeli, Ajzen'in Planlanmış Davranış Teorisi (PDT) ve Shapero ve Sokol'un Girişimci Olay Modeli'ne (Shapero ve Sokol, 1982) dayanmaktadır. Ajzen'in PDT'si, davranışa yönelik tutum, yani bireyin belirli bir davranışı sergilemeye yönelik olumlu veya olumsuz değerlendirmesi; sübjektif normlar, yani bireyin çevresindeki önemli kişilerin bu davranışı onaylayıp onaylamadığına dair algısı ve algılanan davranışsal kontrol, yani bireyin davranışı sergileme yeteneğine ve kontrolüne ilişkin inancı olmak üzere niyeti üç ana bileşenle açıklamaktadır (Ajzen, 1991). Bu üç faktörün birleşimi, bireyin bir davranışı sergileme niyetini belirlemekte ve niyet de davranışın güçlü bir öngörücüsü olarak kabul edilmektedir. Girişimcilik bağlamında, bu model, bireylerin girişimci faaliyetlere yönelik tutumlarını, sosyal çevrelerinin beklentilerini ve kendi yeteneklerine olan inançlarını girişimcilik niyeti üzerinde nasıl etkilediğini açıklamaya yardımcı olmuştur (Kolvereid ve Isaksen, 2006).

Shapero ve Sokol (1982)'un Girişimci Olay Modeli ise girişimcilik niyetini, algılanan arzu edilebilirlik, algılanan fizibilite ve niyetten sapma eğilimi olmak üzere üç temel faktörle açıklamaktadır (Davis, 2017). Algılanan arzu edilebilirlik, bireyin girişimcilik faaliyetlerinin kişisel olarak çekici veya değerli olduğuna dair inancıdır. Algılanan fizibilite, bireyin girişimcilik fırsatlarını başarılı bir şekilde değerlendirebileceğine ve bir işletme kurabileceğine dair öz-yeterlilik algısıdır. Niyetten sapma eğilimi ise bireyin girişimci olmamasının maliyetleri veya riskleri ile

ilgilidir (Shapero ve Sokol, 1982). Bu model, özellikle olumsuz durumların veya “itici faktörlerin” girişimcilik niyetini nasıl tetikleyebileceğini vurgulamıştır (Shapero ve Sokol, 1982). Örneğin, işsiz kalma veya mevcut bir işte memnuniyetsizlik gibi durumlar, bireyleri girişimciliğe yönelmeye teşvik edebilmektedir.

Alanyazında, girişimcilik niyetini etkileyen çok sayıda faktör araştırılmıştır ve bu faktörler genellikle bireysel, çevresel ve bağlamsal olmak üzere üç başlıkta toplanabilmektedir. Bireysel düzeyde, kişilik özellikleri girişimcilik niyetiyle yakından ilişkilendirilmiştir. Öz-yeterlilik (Chen vd., 1998; Zhao vd., 2005), yenilikçilik (Rauch ve Frese, 2007), risk alma eğilimi (Begley ve Boyd, 1987) ve belirsizliğe tahammül (McClelland, 1961) gibi özellikler, bireylerin girişimci olma eğilimini artırabilmektedir. Özellikle girişimcilik öz-yeterliliği, bireyin başarılı bir girişimci olabileceğine dair inancı olarak tanımlanmakta ve girişimcilik niyeti için en güçlü öngörücülerden biri olarak kabul edilmektedir (Zhao vd., 2005).

Eğitim ve deneyim de önemli bireysel faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Girişimcilik eğitimi alan bireylerin, girişimcilik niyeti açısından daha yüksek düzeylerde olduğu bulunmuştur (Souitaris vd., 2007). Benzer şekilde daha önce girişimcilik deneyimi olan veya girişimci rol modellerine sahip olan bireylerin de girişimci olma olasılıkları daha yüksek olmaktadır (Urbano ve Aparicio, 2016).

Çevresel faktörler, bireyin girişimcilik niyeti üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Sosyal destek, özellikle aileden, arkadaşlardan veya mentörlerden gelen destek, bireyin girişimcilik niyetini güçlendirebilmektedir (Aldrich ve Zimmer, 1986). Rol modellerinin varlığı da önemli bir teşvik edici faktör olarak görülmekte; bireylerin, başarılı girişimcileri görmeleri ve onlardan ilham almaları, kendi girişimcilik niyetlerini artırabilmektedir (Nabi ve Liñán, 2013).

Politik ve ekonomik koşullar da girişimcilik niyetini etkileyen makro düzeydeki faktörlerdir. Girişimciliği destekleyen hükümet politikaları, finansman kaynaklarına erişim ve elverişli bir ekonomik ortam, bireylerin girişimci olma niyetini artırabilmektedir. Tersine, yüksek vergiler, bürokratik engeller veya ekonomik durgunluk gibi olumsuz koşullar, girişimcilik niyetini azaltabilmektedir (Audretsch ve Thurik, 2001).

Girişimcilik niyeti araştırmaları kapsamında, farklı bağlamlarda ve kültürlerde bu kavramın geçerliliğini test etmek için geniş yelpazede çalışmalar yürütülmüştür.

Genç girişimcilik (Liñán vd., 2011), sosyal girişimcilik (Mair ve Noboa, 2006) ve uluslararası girişimcilik (Autio vd., 2000) alanlarında niyet modelleri başarıyla uygulanmıştır.

Son dönemdeki araştırmalar, niyet modellerine yeni değişkenler entegre etmeye odaklanmıştır. Nitekim duyguların girişimcilik niyeti üzerindeki etkisi (Foo vd., 2009), kültürel değerlerin rolü (Pinillos ve Reyes, 2011) ve algılanan riskin etkisi (Esfandiar ve Liñán, 2018) gibi konular incelenmektedir. Ayrıca, dijitalleşmenin ve teknolojinin girişimcilik niyetini nasıl şekillendirdiği de güncel bir araştırma alanı olarak önemini korumaktadır.

2.2.2. Girişimcilik Niyetini Etkileyen Faktörler

Girişimcilik niyeti konulu araştırmalar incelendiğinde, girişimcilik niyetini etkileyen faktörlerin kişisel özellikler (Başol vd., 2011), demografik faktörler (Şeşen ve Basım, 2012) ve çevresel faktörler (Çelik vd., 2014) olarak üç ana başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu faktörlerin yanında girişimcilik niyetinin oluşumunda kültür ve sosyal ağlarda yer almaktadır (Linan ve Chen, 2009).

2.2.2.1. Demografik Faktörler

Girişimcilik niyetinin oluşumunda çeşitli faktörler etkili olmaktadır. Bunlardan biri olan demografik faktörler girişimcilik niyetini önemli ölçüde etkilemektedir. Demografik faktörler, yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, gelir düzeyi ve etnik köken gibi gözlemlenebilir ve ölçülebilir özellikleri kapsamakta, bu özelliklerin girişimcilik niyetini nasıl şekillendirdiğini anlamak, girişimcilik ekosistemlerini daha etkin bir şekilde tasarlamak için hayati önem taşımaktadır.

Yaş, girişimcilik niyetiyle ilişkili önemli bir demografik faktördür, ancak bu ilişki doğrusal olmaktan ziyade daha karmaşık bir deseni takip etmektedir. Genellikle genç bireylerin, kariyerlerinin başlarında olmaları, daha az sorumluluk taşımaları ve risk almaya daha istekli olmaları nedeniyle girişimcilik niyetlerinin daha yüksek olduğu belirtilmektedir (Krueger vd., 2000; Shapero ve Sokol, 1982). Gençler, yeni fikirlere daha açık olmakta ve değişime daha kolay uyum sağlayabilmektedirler. Ayrıca geleneksel istihdam piyasasında kısıtlı fırsatlar veya düşük ücretler, gençleri girişimciliğe yönlendiren bir “zorunluluk” faktörü olarak da işlev görebilmektedir

(Block ve Wagner, 2010). Üniversite çağındaki öğrenciler üzerinde yapılan birçok çalışma, girişimcilik eğitiminin etkisiyle gençlerin niyetlerinin artırıldığını göstermiştir (Souitaris vd., 2007).

Öte yandan, literatürde orta yaş ve üzeri bireylerin de girişimcilik niyetine sahip olabildikleri, hatta belirli avantajlara sahip oldukları belirtilmektedir. Daha yaşlı bireyler genellikle daha fazla iş deneyimine, sektörel bilgiye, daha geniş profesyonel ağlara ve finansal sermayeye sahip olmaktadır (Levesque ve Minniti, 2006; Singh ve DeNoble, 2003). Bu birikimler, girişimcilik fırsatlarını daha iyi değerlendirmelerine ve iş kurma sürecindeki belirsizlikleri daha etkin yönetmelerine olanak tanımaktadır. Bazı araştırmalar, 30'lu ve 40'lı yaşların girişimcilik faaliyeti için en verimli dönemler olabileceğini öne sürmektedir (Ucbasaran vd., 2010). Emeklilik yaşına yaklaşan veya emekli olan bireylerin de ikinci bir kariyer olarak girişimciliğe yönelme niyetleri bulunabilmektedir; bu “üst düzey girişimcilik” eğilimi, yaşam boyu öğrenme ve bağımsızlık arzusuyla ilişkilendirilmektedir. Dolayısıyla yaşın girişimcilik niyeti üzerindeki etkisi U şeklinde bir eğri sergileyebilmekte, gençlikte yüksek başlayıp, orta yaşlarda deneyimle artıp, ileri yaşlarda farklı motivasyonlarla yeniden canlanabilmektedir.

Cinsiyet, girişimcilik niyeti araştırmalarında sürekli olarak incelenen bir başka demografik değişkendir ve genellikle erkeklerin kadınlara göre daha yüksek girişimcilik niyetine sahip olduğu bulgusuyla karşılaşılmaktadır (Kolvereid, 1996; Shapero ve Sokol, 1982). Bu fark, geleneksel toplumsal roller, kültürel normlar, eğitim ve kariyer fırsatlarındaki eşitsizlikler, risk algısındaki farklılıklar ve finansman kaynaklarına erişim zorlukları gibi birçok faktörle açıklanmaktadır (Beugelsdijh ve Noorderhaven, 2002; Brush vd., 2009; Minniti ve Nardone, 2007). Erkeklerin, risk almaya ve rekabetçi ortamlara daha yatkın olduğuna dair yaygın inanışlar, girişimcilik niyeti üzerindeki cinsiyet farkını destekleyebilmektedir.

Ancak son yıllarda kadın girişimciliğine yönelik artan ilgi ve destekleyici politikalar sayesinde, bu cinsiyet farkının azalmakta olduğu gözlenmektedir. Kadınların eğitim düzeylerinin yükselmesi, işgücüne katılımlarının artması, girişimcilik alanında rol modellerinin çoğalması ve kadınlara özel finansman programlarının geliştirilmesi, kadınların girişimcilik niyetlerini olumlu yönde etkilemektedir (De Bruin vd., 2006). Kadınlar, girişimciliğe genellikle esneklik,

bağımsızlık, sosyal etki yaratma ve iş-yaşam dengesini sağlama motivasyonlarıyla yönelmektedirler; bu motivasyonlar erkeklerden farklılık gösterebilmektedir (Estrin ve Mickiewicz, 2011). Kadınların, sosyal girişimcilik alanında erkeklere göre daha yüksek niyet düzeylerine sahip olabildiklerine dair bulgular da mevcuttur (Gupta vd., 2013).

Eğitim düzeyi ve alınan eğitimin alanı, girişimcilik niyeti üzerinde güçlü ve tutarlı bir etkiye sahiptir. Genellikle, daha yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerin girişimcilik niyetlerinin de daha yüksek olduğu belirtilmektedir (Kolvereid ve Isaksen, 2006; Liñán vd., 2011). Yüksek eğitim, bireylere daha geniş bilgi birikimi, analitik düşünme becerileri, problem çözme yetenekleri ve ağ kurma fırsatları sağlamakta, bu da onların girişimcilik fırsatlarını daha iyi tanımasına ve değerlendirmesine yardımcı olmaktadır. Aksi şekilde, yüksek eğitim düzeyine sahip kişilerin girişimci olmak yerine iş yerlerinde yükselmeyi hedefledikleri, düşük eğitim düzeyine sahip kişilerin risk alma noktasında daha cesur olmalarından dolayı kendi işlerini kurdukları da tespit edilmiştir (Verheul vd., 2004; Yayla ve Akın, 2004).

Özellikle girişimcilik eğitimi almış bireylerin, girişimcilik niyeti açısından önemli ölçüde fark yarattığı kanıtlanmıştır (Souitaris vd., 2007). Girişimcilik eğitimleri, bireylerin girişimcilik öz-yeterliliklerini artırmakta, algılanan fizibiliteyi güçlendirmekte ve girişimcilik faaliyetlerine yönelik olumlu tutumlar geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Bu eğitimler, iş planı hazırlama, pazarlama stratejileri geliştirme, finansman sağlama ve risk yönetimi gibi pratik becerileri kazandırmakta, bu da niyetin davranışa dönüşme olasılığını artırmaktadır (Souitaris vd., 2007).

Ayrıca alınan eğitimin alanı da önem taşımaktadır. İşletme, mühendislik, bilgisayar bilimleri gibi alanlarda eğitim alan öğrencilerin, sanat veya sosyal bilimler alanında eğitim alanlara göre daha yüksek girişimcilik niyetine sahip olabildikleri belirtilmektedir (Nabi ve Liñán, 2013). Bu durum, teknik ve ticari bilginin girişimcilik faaliyetleri için doğrudan uygulanabilir olmasından kaynaklanmaktadır. Ancak farklı disiplinlerden gelen bireylerin de sosyal girişimcilik veya yaratıcı endüstriler gibi alanlarda önemli katkılar sağlayabileceği unutulmamalıdır (Nabi ve Liñán, 2013).

Gelir düzeyi ve genel sosyoekonomik durumun girişimcilik niyeti üzerindeki etkisi karmaşık bir yapıya sahiptir. Düşük gelir düzeyine sahip bireyler, mevcut istihdam fırsatlarının kısıtlı olması nedeniyle zorunlu girişimciliğe

yönelebilmektedirler (Block ve Wagner, 2010). Bu durumda girişimcilik, ekonomik hayatta kalma ve geçim sağlama aracı olarak görülmektedir. Bu tür girişimciliğin niyet düzeyi yüksek olsa da genellikle düşük büyüme potansiyeli ve yüksek başarısızlık riski taşıdığı belirtilmektedir (Block ve Wagner, 2010).

Öte yandan, yüksek gelir düzeyine veya daha iyi sosyoekonomik duruma sahip bireyler, girişimcilik için daha fazla finansal sermayeye erişebilmekte ve bu da onların daha büyük ölçekli veya yenilikçi işlere girme niyetlerini desteklemektedir (Evans ve Leighton, 1989). Bu bireyler, finansal güvenlikleri sayesinde risk almaya daha açık olabilmekte ve girişimciliği bir fırsat yakalama aracı olarak görebilmektedirler. Sosyoekonomik durum, aynı zamanda bireyin sosyal sermayesini ve ağlarını da etkilemekte, bu da girişimcilik niyeti üzerinde dolaylı bir etki yaratmaktadır (Shane ve Cable, 2002).

Etnik köken ve kültürel arka plan, girişimcilik niyeti üzerinde belirgin farklılıklar yaratabilmektedir. Farklı etnik grupların, girişimciliğe yönelik farklı kültürel tutumları, değerleri ve normları bulunabilmektedir. Bazı kültürlerde, bağımsızlık, risk alma ve ticari faaliyetlere yönelik daha olumlu bir algı varken, diğerlerinde istikrarlı bir işte çalışmaya yönelik daha güçlü bir eğilim olabilmektedir (Aldrich ve Waldinger, 1990).

Göçmen popülasyonları üzerinde yapılan araştırmalar, birçok göçmenin anavatanlarındaki ekonomik koşullar veya mevcut işgücü piyasasındaki engeller nedeniyle daha yüksek girişimcilik niyetine sahip olabildiklerini göstermektedir (Esfandiar ve Liñán, 2018; Light ve Gold, 2000). Göçmen girişimciliği, genellikle yeni ülkelerdeki fırsat boşluklarını doldurmak, kendi topluluklarının ihtiyaçlarını karşılamak veya kültürel becerilerini kullanmak amacıyla ortaya çıkmaktadır. Ancak dil, ayrımcılık ve sermayeye erişim zorlukları gibi faktörler, göçmenlerin girişimcilik niyetlerini ve başarılarını etkileyebilmektedir (Esfandiar ve Liñán, 2018; Light ve Gold, 2000).

2.2.2.2. Kişisel Özellikler

Girişimcilik niyetini etkileyen en köklü kişisel faktörlerden biri, bireylerin kişilik özellikleridir. Literatürde, belirli kişilik özelliklerinin girişimci eğilimleri artırdığına dair güçlü kanıtlar bulunmaktadır. Buna örnek olarak öz-yeterlilik, bireyin

belirli bir görevi veya davranışı başarılı bir şekilde yerine getirme yeteneğine olan inancı olarak tanımlanmaktadır (Bandura, 1977). Girişimcilik bağlamında, yüksek girişimcilik öz-yeterliliğine sahip bireylerin, iş kurma sürecindeki zorlukların üstesinden gelebileceklerine ve başarıya ulaşabileceklerine daha fazla inandıkları, dolayısıyla girişimcilik niyetlerinin daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir (Chen vd., 1998; Zhao vd., 2005). Bu durum, bireyin kendi yeteneklerine duyduğu güvenin, girişimcilik gibi belirsizlik içeren bir alanda karar verme süreçlerinde ne denli önemli olduğunu göstermektedir.

Yenilikçilik, bir diğer önemli kişilik özelliğidir. Yenilikçi bireyler, yeni fikirler üretmeye, mevcut durumları sorgulamaya ve alışılmışın dışında çözümler bulmaya daha yatkın olmaktadır. Bu özellik, girişimciliğin doğasında bulunan fırsatları tanıma ve değerlendirme yeteneği ile doğrudan ilişkili olduğundan, yenilikçilik düzeyi yüksek olan bireylerin girişimcilik niyeti de artmaktadır (Rauch ve Frese, 2007). Benzer şekilde risk alma eğilimi de girişimcilik niyetiyle ilişkili önemli bir kişilik faktörüdür. Girişimcilik faaliyetleri doğası gereği belirsizlik ve risk içerdiği için riske karşı daha hoşgörülü olan veya hesaplanmış riskler almaktan çekinmeyen bireylerin, girişimci olma olasılıkları ve dolayısıyla girişimcilik niyetleri daha yüksek olmaktadır (Begley ve Boyd, 1987).

Belirsizliğe tahammül de girişimcilik niyetini etkileyen bir başka önemli kişisel özelliktir. Girişimciler sıklıkla öngörülemeyen durumlarla karşılaşmakta ve eksik bilgi altında karar vermek zorunda kalmaktadırlar. Belirsizliğe daha iyi tahammül edebilen bireylerin, girişimciliğin getirdiği bu tür durumlarla başa çıkmaya daha istekli oldukları ve bu durumun onların girişimcilik niyetlerini güçlendirdiği belirtilmektedir (McClelland, 1961). Ayrıca başarı ihtiyacı da McClelland (1961) tarafından girişimcilikle ilişkilendirilen önemli bir motivasyonel faktördür. Yüksek başarı ihtiyacına sahip bireyler, kendilerine meydan okuyan hedefler belirlemeye ve bu hedeflere ulaşmak için çaba göstermeye daha yatkın olmakta, bu da onları girişimciliğe yöneltmektedir.

Girişimcilerin sahip olduğu diğer önemli kişilik özellikleri arasında proaktif kişilik de yer almaktadır. Proaktif bireyler, inisiyatif almayı, fırsatları aramayı ve çevrelerini aktif olarak etkilemeyi tercih etmektedirler (Bateman ve Crant, 1993). Girişimcilik, doğası gereği proaktif bir yaklaşım gerektirdiğinden, yüksek proaktif

kişiliğe sahip bireylerin girişimcilik niyetlerinin daha güçlü olduğu gözlemlenmektedir. İçsel kontrol odağı da girişimcilik niyetini etkileyen bir başka kişilik faktörüdür. İçsel kontrol odağına sahip bireyler, kendi kaderlerini kontrol edebileceklerine inanmakta ve başarılarını veya başarısızlıklarını kendi eylemlerine bağlamaktadır (Rotter, 1966).

Ayrıca azim ve sebat gibi özellikler de girişimcilik sürecinin zorluklarıyla başa çıkmada önemli rol oynamaktadır. Bir fikri hayata geçirme ve sürdürme sürecinde karşılaşılan engellere rağmen yılmadan devam etme yeteneği, girişimcilik niyetinin somut bir davranışa dönüşmesinde etkili olmaktadır (Duckworth ve Gross, 2014). Bu özelliklere sahip bireyler, başlangıçtaki aksiliklerden kolayca vazgeçmemekte ve hedeflerine ulaşmak için daha fazla çaba sarf etmektedir.

2.2.2.3. Çevresel Faktörler

Bireyin kendi kişisel özelliklerinin yanı sıra, içinde bulunduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve kurumsal çevre de girişimcilik potansiyelini ve niyetini önemli ölçüde etkilemektedir. Bu ortamlar, girişimcilik için elverişli veya engelleyici koşullar yaratarak bireylerin karar alma süreçlerini doğrudan etkilemektedir.

Bireyin yakın sosyal çevresi, girişimcilik niyeti üzerinde belirgin bir etkiye sahiptir. Özellikle sosyal destek, aileden, arkadaşlardan, akranlardan veya mentörlerden gelen onay ve yardım, bireyin girişimci olma yönündeki inancını güçlendirmektedir (Aldrich ve Zimmer, 1986). Bu destek, finansal olabileceği gibi, duygusal veya bilgiye dayalı da olabilmektedir (Aldrich ve Zimmer, 1986). Bir girişimcinin ailesinin onun iş kurma fikrine sıcak bakması ve desteklemesi, karşılaşılabileceği riskleri göze almasında önemli bir teşvik unsuru olmaktadır (Tefek ve Çakıcı, 2024).

Rol modellerinin varlığı da sosyal çevrenin önemli bir bileşenidir. Girişimci rol modellerini görme ve onlardan ilham alma fırsatı, bireylerin kendi girişimcilik niyetlerini artırabilmektedir (Nabi ve Liñán, 2013). Başarılı girişimcilerin hikayeleri ve örnekleri, potansiyel girişimciler için yol gösterici olmakta, girişimcilik yolunun mümkün ve ulaşılabilir olduğunu göstermektedir. Ayrıca belirli bir kültürde veya toplumda girişimciliğe yönelik genel algı ve normlar da önemlidir (Başar vd., 2013).

Girişimciliğin toplumsal olarak takdir edildiği, yenilikçiliğin ve risk almanın olumlu karşılandığı bir ortamda, bireylerin girişimci olma niyetleri daha yüksek olabilmektedir (Hayton vd., 2002).

Girişimcilik niyeti üzerinde etkili olan bir diğer önemli çevresel faktör, kurumsal ve politik çerçevedir. Hükümetlerin ve kamu kurumlarının girişimciliği destekleyici politikaları, bireylerin girişimci olma niyetlerini artırabilmektedir. Bu politikalar arasında, yeni işletmeler için vergi indirimleri, sübvansiyonlar, kredi ve hibe programları gibi finansal teşvikler yer almaktadır. Finansal kaynaklara erişimin kolaylaştırılması, özellikle başlangıç aşamasındaki girişimciler için büyük bir motivasyon kaynağı olmaktadır (Audretsch ve Thurik, 2001). Bürokratik engellerin azaltılması ve işletme kurma süreçlerinin basitleştirilmesi de önemlidir. Karmaşık ve zaman alıcı bürokratik süreçler, potansiyel girişimcileri caydırabilmektedir (Klapper vd., 2010). Dolayısıyla hükümetlerin iş kurmayı kolaylaştıran düzenlemeler yapması, girişimcilik niyetini olumlu yönde etkilemektedir. Ayrıca fikri mülkiyet haklarının korunması ve hukuk sisteminin güvenilirliği de girişimcilik için kritik öneme sahiptir. Girişimciler, yeniliklerinin ve yatırımlarının güvence altında olduğunu bildiklerinde, risk almaya daha istekli olmaktadır (Onan ve Güğerçin, 2021).

Ekonomik koşullar, girişimcilik niyetini etkileyen makro düzeydeki çevresel faktörlerdendir. Ekonomik büyüme ve istikrar, bireyler için yeni iş fırsatları yaratabilmekte ve girişimcilik için daha elverişli bir ortam sunmaktadır (Wennekers ve Thurik, 1999). Büyüyen pazarlar, yeni ürün ve hizmetlere olan talebi artırarak girişimcileri teşvik etmektedir. Tersine, ekonomik durgunluk veya kriz dönemleri, genellikle zorunluluk girişimciliğini tetikleyebilmekte, yani bireylerin iş bulamadıkları için girişimci olmaya yönelmelerine neden olmaktadır. Ancak bu tür girişimciliğin sürdürülebilirliği ve büyüme potansiyeli, fırsat odaklı girişimciliğe göre daha düşük olabilmektedir (Block ve Wagner, 2010).

Girişimcilik niyetini şekillendiren bir diğer önemli çevresel faktör ise eğitim sisteminin niteliğidir. Eğitim, bireylerin girişimciliğe yönelik tutumlarını, bilgilerini ve becerilerini doğrudan etkileyen en temel kurumsal yapıdır. Etkili bir girişimcilik eğitimi, bireyleri potansiyel fırsatları tanıma ve değerlendirme konusunda donatmaktadır (Souitaris vd., 2007). Yapılan araştırmalar, okullarda ve üniversitelerde sunulan uygulamalı girişimcilik derslerinin, atölyelerin ve proje tabanlı öğrenme

faaliyetlerinin, bireylerin girişimcilik öz yeterliliklerini ve dolayısıyla girişimci olma niyetlerini anlamlı düzeyde artırdığını göstermektedir (İrmiş ve Barutçu, 2012; Salik ve Kaygın, 2016; Şeşen ve Basım, 2012). Bu eğitimler, teorik bilginin ötesinde, öğrencilere risk yönetimi, finansal okuryazarlık ve yenilikçi düşünme gibi pratik yetkinlikler kazandırarak onların girişimcilik ekosistemine hazırlanmalarına yardımcı olmaktadır.

Eğitim faktörünü tamamlayan bir diğer unsur ise bilgi ve teknoloji altyapısının gelişmişliğidir. İnternet, veri tabanları ve teknoloji merkezleri gibi kaynaklara kolay erişim, girişimcilerin pazar araştırması yapmasına, iş modellerini geliştirmesine ve rekabet avantajı elde etmesine olanak tanımaktadır (Porter, 1990). Teknolojik altyapının güçlü olduğu ortamlar, özellikle yenilikçi ve teknoloji tabanlı girişimcilik niyetini desteklemektedir (Akkaya ve Arıca, 2023).

2.3. Aile Yapısı

2.3.1. Aile Yapısı ve Önemi

Aile ve aile yapısı, insan toplumlarının temel direklerinden birini oluşturur ve bireylerin sosyalleşmesi, gelişimi ve kimlik kazanma süreçlerinde merkezi bir rol oynamaktadır (Olgun, 2021). Bu kavramlar, psikolojik, ekonomik ve antropolojik açılardan da derinlemesine incelenmektedir. Aile, evrensel bir kurum olmasına rağmen, zaman ve coğrafya boyunca gösterdiği yapısal ve işlevsel çeşitlilik, onu karmaşık ve dinamik bir araştırma alanı haline getirmektedir (Turğut, 2017).

Ailenin tanımlanması, üzerinde uzlaşılması zor bir konudur. Genellikle, kan bağı, evlilik veya evlat edinme yoluyla birbirine bağlı bireylerden oluşan, ortak bir hanehalkını paylaşan ve karşılıklı sorumlulukları olan birincil grup olarak kabul edilmektedir (Murdock, 1949). Modern toplumlarda, bu tanımın ötesine geçerek tek ebeveynli aileler, eşcinsel çiftlerin aileleri, çocuksuz çiftler ve geniş aile yapıları gibi farklı modeller ortaya çıkmıştır (Giddens, 2009). Bu çeşitlilik, ailenin katı bir yapıdan ziyade, toplumsal değişimlere uyum sağlayabilen esnek bir kurum olduğunu göstermektedir. Ailenin evrimi, avcı-toplayıcı topluluklardan tarım topluluklarına, sanayi toplumlarından bilgi toplumlarına geçişle paralel ilerlemiştir. Sanayi devrimi, geleneksel geniş aile yapısını çekirdek aileye dönüştüren önemli bir kırılma noktası

olmuştur (Parsons ve Bales, 1955). Kentleşme, bireyselleşme ve kadınların işgücüne katılımı gibi faktörler ailenin ekonomik işlevlerinin azalmasına, duygusal destek ile sosyalleşme gibi işlevlerinin ön plana çıkmasına neden olmuştur. Günümüzde, küreselleşme ve teknolojik gelişmeler, ailenin sınırlarını daha da genişletmekte, ulusötesi aileler gibi yeni oluşumları beraberinde getirmektedir (Beck ve Beck-Gernsheim, 1995).

Ailenin yapısal sınıflandırmaları arasında en yaygın kabul gören aile yapıları çekirdek aile ve geniş ailedir (Goode, 1963; Parsons ve Bales, 1955). Ayrıca boşanma, ölüm veya evlilik dışı doğumlar sonucu ortaya çıkan tek ebeveynli aileler ve önceki evliliklerden olan çocukların yeni bir evlilikle bir araya gelmesiyle oluşan karma aileler de yaygınlaşmıştır (Amato, 2000; Coleman ve Ganong, 2014). Son yıllarda ise yasal ve toplumsal kabulün artmasıyla birlikte, eşcinsel çiftlerin biyolojik, evlat edinilmiş veya koruyucu çocuklarla birlikte yaşadığı eşcinsel ebeveynli aileler de daha görünür hale gelmiştir (Patterson, 2006).

Aile, birey ve toplum için çeşitli temel işlevleri yerine getirmektedir. Bunların başında üreme ve nüfusun devamlılığı gelmekte, neslin devamını sağlamasıyla toplumların varlığını sürdürmesi için hayati bir rol oynamaktadır (Davis ve Blake, 1956). Aile aynı zamanda çocukların toplumsal normları, değerleri, inançları ve becerileri öğrenerek topluma uyum sağlamaları açısından önem taşımaktadır (Berger ve Luckmann, 1966; Zelizer, 1985). Ayrıca aile, üyeleri arasında sevgi, şefkat, aidiyet ve duygusal destek sağlayarak bireylerin psikolojik sağlığı ve refahı için önemlidir (Bowlby, 1969). Birey, doğumla birlikte ailesinin sosyal statüsünü ve kimliğini devralmakta, aile toplumsal kimliğinin ilk temelini oluşturmaktadır (Goffman, 1959). Son olarak aile, üyelerinin davranışlarını düzenleyerek toplumsal düzenin korunmasına katkıda bulunmakta, kontrol ve düzenleme işlevini yerine getirmektedir (Durkheim, 1933).

Son yıllarda küreselleşme, teknolojik ilerlemeler, ekonomik dönüşümler ve kültürel değişimler aile yapılarında önemli dönüşümlere yol açmıştır. Kadınların eğitim ve istihdama daha fazla katılımı, doğum oranlarının düşmesine ve evlilik yaşının yükselmesine neden olmuştur (McDonald, 2000). Boşanma oranlarındaki artış, tek ebeveynli ve karma ailelerin yaygınlaşmasına yol açmıştır (Cherlin, 2009). Bu değişimler, beraberinde yeni tartışmaları ve araştırmaları getirmiştir. Çekirdek ailenin

yalnızlaşma ve sosyal destek eksikliği gibi sorunlara yol açıp açmadığı tartışılmaktadır. Tek ebeveynli ailelerde çocukların gelişiminin nasıl etkilendiği, eşcinsel ebeveynli ailelerde çocukların refahının ve uyumunun nasıl olduğu gibi konular, akademik çalışmaların ve kamuoyu tartışmalarının odağında yer almaktadır. Araştırmalar, aile yapısından ziyade aile içindeki dinamiklerin, iletişim kalitesinin ve ebeveynlik pratiklerinin çocuk gelişimi üzerinde daha belirleyici olduğunu göstermektedir (Amato, 2000; Patterson, 2006).

Küreselleşme ve göç, aileleri ulusötesi yapılara dönüştürmekte, aile üyelerinin farklı coğrafyalarda yaşamasıyla uzaktan aile bağlarının sürdürülmesini gerektirmektedir. Teknoloji, bu aileler için iletişim köprüleri kurarken, aynı zamanda yeni zorlukları da beraberinde getirmektedir. Dijitalleşme, aile içi iletişimi, sosyalleşme biçimlerini ve hatta ebeveynlik pratiklerini değiştirmekte, ekran bağımlılığı gibi yeni sorun alanları yaratmaktadır (Madianou ve Miller, 2012).

2.3.2. Aile Yapısı- Girişimcilik Niyeti İlişkisi

Aile yapısı ile girişimcilik niyeti arasındaki ilişki, bireyin girişimci davranışlarının oluşum sürecinde önemli bir değişken olarak değerlendirilmekte ve çeşitli disiplinlerde kapsamlı biçimde ele alınmaktadır. Girişimcilik niyeti, bireyin gelecekte bir iş kurma veya girişimcilik faaliyetlerinde bulunma yönündeki planlarını ve kararlılığını ifade etmektedir (Krueger, Reilly ve Carsrud, 2000). Bu niyetin oluşumunda bireyin yetiştiği sosyal çevre, özellikle de aile yapısı ve işlevselliği kritik bir rol oynamaktadır (Carr ve Sequeira, 2007). Aile, bireyin temel değerlerinin, tutumlarının ve davranış kalıplarının şekillendiği ilk sosyal çevredir. Bu bağlamda, aile yapısının girişimcilik niyeti üzerindeki etkisi hem doğrudan hem de dolaylı yollarla ortaya çıkmaktadır. Ailede gözlemlenen girişimci davranışlar, bireyin kendi girişimci eğilimlerini şekillendirmektedir (Shapero ve Sokol, 1982).

Aile içinde girişimci bir rol modelinin varlığı, bireyin girişimciliği gerçekçi bir kariyer seçeneği olarak algılamasını kolaylaştırmaktadır. Carr ve Sequeira (2007), ebeveynlerin girişimcilik geçmişine sahip olmalarının çocukların girişimcilik niyetleri üzerinde pozitif etkisi olduğunu vurgulamaktadır. Bu durum, çocukların iş kurma süreçlerine tanıklık etmeleri, riskleri ve ödülleri daha yakından gözlemlemeleriyle açıklanmaktadır (Krueger vd., 2000). Walter ve arkadaşları (2013) ise aileden alınan

sosyal sermayenin, bireyin girişimcilik niyetini güçlendirdiğini belirtmektedir. Bu sermaye, aile üyelerinden gelen bilgi, tavsiye ve bağlantıları içerebilmektedir (Shane ve Cable, 2002). Ayrıca ebeveynlerin iş hayatındaki başarıları veya zorlukları deneyimlemek, bireyin kendi girişimcilik öz-yeterliliğini (Chen vd., 1998) ve girişimciliğe yönelik olumlu tutumlarını güçlendirmektedir. Girişimci ebeveynlerin çocukları, genellikle iş dünyasına dair daha erken ve daha derinlemesine bir anlayış geliştirmektedirler (Aldrich ve Zimmer, 1986).

Ailenin sosyoekonomik durumu ve ebeveynlerin eğitim seviyeleri de girişimcilik niyeti üzerinde belirleyici rol oynamaktadır. Yüksek eğitilmiş ebeveynlerin, çocuklarının yenilikçi düşünme, problem çözme ve bağımsız karar alma becerilerini teşvik etme olasılıkları daha yüksek olabilmektedir (Greene ve Saridakis, 2008; Solomon vd., 2002). Bu tür bir yetiştirme tarzı, bireyin risk alma eğilimini artırarak girişimcilik niyetini desteklemektedir (Rauch ve Frese, 2007). Daha iyi sosyoekonomik koşullara sahip ailelerden gelen bireyler, girişimcilik için gerekli olan finansal sermayeye veya sosyal ağlara daha kolay erişebilmekte, bu da onların algılanan fizibilitesini artırmaktadır (Lerner, 2009). Bu durum, aileden gelen hem entelektüel hem de maddi kaynakların, bireyin girişimcilik cesaretini ve istekliliğini nasıl etkilediğini vurgulamaktadır. Ailedeki ekonomik istikrar, bireyin daha büyük riskler almasına olanak tanıyabilmektedir (Evans ve Leighton, 1989).

Ailenin iç dinamikleri ve benimsenen ebeveynlik stilleri de girişimcilik niyetini önemli ölçüde etkilemektedir. Geleneksel, otoriter ve riskten kaçınan aile yapılarında büyüyen bireylerin girişimcilik niyetlerinin daha düşük olduğu gözlemlenmektedir (Palmer vd., 2019). Bu tür ailelerde, bireylerin yaratıcılıkları ve bağımsız düşünme yetenekleri kısıtlanabilmektedir (Baumol, 1990). Buna karşılık özerkliği ve bağımsızlığı destekleyen, çocuklarına karar alma süreçlerinde yer veren ebeveynlik stillerinin, bireylerin girişimcilik niyetlerini olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir (Bandura, 1997). Aile içinde sorun çözme becerilerinin ve esnekliğin ön planda tutulması, bireylerin belirsizlikle başa çıkma kapasitelerini güçlendirmekte, bu da girişimciliğin doğasındaki zorluklara karşı daha dayanıklı olmalarını sağlamaktadır (Sexton ve Bowman-Upton, 1991).

Ebeveynlik durumunun spesifik olarak girişimcilik niyeti üzerindeki etkisi de farklı boyutlarda incelenmiştir. Tek ebeveynli ailelerde büyüyen bireylerin, ekonomik

zorunluluklar veya daha erken yaşta bağımsızlık kazanma ihtiyacı nedeniyle girişimciliğe daha fazla eğilim gösterebildikleri bazı araştırmalarda belirtilmektedir (Block ve Wagner, 2010). Bu durum, dışsal baskıların ve sınırlı kariyer seçeneklerinin bireyi girişimciliğe yönlendiren bir itici güç olabileceğini düşündürmektedir (Wennekers ve Thurik, 1999). Ancak bu tür bir “zorunluluk girişimciliği”nin, genellikle “fırsat girişimciliği”ne kıyasla daha düşük büyüme potansiyeline ve daha yüksek başarısızlık oranına sahip olduğu da gözden kaçırılmamalıdır. Eşcinsel ebeveynli ailelerde çocukların girişimcilik niyeti üzerine yapılan çalışmalar sınırlı olmakla birlikte, bu tür ailelerin çocuk yetiştirme yaklaşımlarındaki esneklik ve açık iletişim gibi faktörlerin, çocukların özgün düşünme ve problem çözme becerilerini destekleyebileceği öne sürülmektedir (Patterson, 2006). Bu durum, geleneksel aile yapılarının dışında kalan modellerin de girişimcilik ruhunu teşvik etme potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Aile çeşitliliği ve bu ailelerin sunduğu farklı deneyimlerin, bireylerin yenilikçilik ve adaptasyon yeteneklerini geliştirebileceği düşünülmektedir (Giddens, 2009).

Türkiye’de yapılan çalışmalar incelendiğinde, konunun daha çok üniversite öğrencileri ekseninde ele alındığı görülmektedir. Nitekim Denanyoh ve arkadaşları (2015) ile Timuroğlu ve Yılmaz (2019) tarafından yapılan çalışmalarda, üniversite öğrencilerinde aileden alınan sosyal ve duygusal desteğin girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilediği ve girişimcilik sürecindeki stresi azalttığı bulunmuştur. Aile bağlarının ve iletişimin, bireylerin belirsizliğe tahammül düzeylerini artırdığı düşünülmektedir (Bowlby, 1969). Benzer şekilde, Karaarslan (2016) tarafından üniversite öğrencileriyle yapılan nitel bir çalışmada, ailelerin genellikle memurluk gibi güvenceli meslekleri tercih ederek öğrencilerin girişimcilik fikirlerine mesafeli yaklaşabildiği, sermaye yetersizliği ve risk algısı gibi nedenlerle çocuklarını bu yoldan caydırmaya çalıştığı rapor edilmiştir.

Ailedeki kardeş sayısı ve doğum sırası gibi faktörler de girişimcilik niyeti üzerinde küçük ancak göz ardı edilemeyecek etkilere sahip olabilmektedir. İlk doğan çocukların veya tek çocukların, daha fazla sorumluluk üstlenmeye ve liderlik rollerine daha yatkın olabildikleri, bu durumun da onların girişimcilik niyetlerini destekleyebileceği bazı çalışmalarda öne sürülmektedir (Amit vd., 1990; Gatewood vd., 1995). Kardeşler arası rekabet ve iş birliği deneyimleri de bireyin problem çözme

ve müzakere becerilerini geliştirerek girişimcilik yeteneklerini dolaylı yoldan etkileyebilmektedir. Aileden alınan finansal miras veya aile şirketindeki pozisyonlar da girişimcilik niyeti ve fırsat algısı üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olabilmektedir (Kim vd., 2006).

Ancak, girişimcilik niyetinin temellerinin atıldığı ergenlik dönemini kapsayan ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde yapılan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu alandaki az sayıdaki araştırmadan biri olan Doğan'ın (2013) çalışması, ortaöğretim öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini çeşitli değişkenler açısından incelemiş ve bu yaş grubunda girişimcilik potansiyelinin desteklenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Lise öğrencileriyle yapılan bazı çalışmalarda ise aile desteği ve okulda alınan girişimcilik eğitimlerinin, gençlerin bu yöndeki niyetlerini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır (Kolvereid, 1996; Liñán ve Chen, 2009). Buna rağmen, bu çalışmada kullanılan Aile Yapısını Değerlendirme Anketi (AYDA) gibi spesifik ölçüm araçlarıyla aile yapısının çok boyutlu etkisini ortaokul düzeyinde inceleyen bir çalışmaya literatürde rastlanmamıştır.

Bu durum mevcut çalışmanın önemini ve özgünlüğünü ortaya koymaktadır. Literatürdeki bu boşluk, özellikle Rize gibi kendine özgü sosyo-kültürel dinamiklere sahip bir bölgede, 8.sınıf öğrencilerinin aile yapılarının girişimcilik niyetlerine etkisini incelemenin alana önemli bir katkı sunacağını göstermektedir. Bu çalışma, üniversite düzeyindeki bulguların daha erken yaş gruplarında geçerli olup olmadığını test etme ve eğitimcilere aile odaklı girişimcilik destek programları geliştirme konusunda kanıta dayalı veriler sunma potansiyeli taşımaktadır.

Son yıllarda girişimcilik, ekonomik kalkınmanın temel dinamiklerinden biri olarak öne çıkmakta ve bireylerin girişimcilik niyetlerini etkileyen unsurlar sosyal bilimlerin farklı disiplinlerinde yoğun biçimde araştırılmaktadır. Bu unsurlar arasında özellikle aile yapısı, bireyin değer sisteminin, karar alma süreçlerinin ve risk algısının şekillenmesinde kritik bir rol oynamaktadır. Ancak literatürde girişimcilik eğilimi ve girişimcilik niyeti çalışmaları sıklıkla bireysel, psikolojik ya da çevresel faktörlere odaklanmakta; aile yapısının bu süreçlerdeki etkisi ise çoğu zaman dolaylı veya sınırlı düzeyde ele alınmaktadır (Ahmed, 2022).

Literatürdeki çalışmalar, aile ve sosyal çevreden gelen desteğin öğrencilerin girişimcilik niyetleri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir (Ben

Moussa & Kerkeni, 2021). Aileden alınan sosyal sermayenin ve desteğın, bireyin girişimcilik niyetini güçlendirdiğı ve eğitim sürecinin etkisini pekiştirebildiğı rapor edilmiştir (Djazilan ve Darmawan, 2024). Ancak, Türkiye'de bu konuyu ele alan çalışmaların büyük çoğunluğu üniversite öğrencilerine odaklanmıştır (Aydın, 2021; Yılmaz ve Demir, 2020). Ortaokul düzeyindeki ergenlerde aile yapısının çok boyutlu etkilerini inceleyen araştırmalar ise sınırlı kalmaktadır (Çelik ve Kaya, 2019). Bu bağlamda mevcut araştırma, nicel veriler kullanarak literatürdeki bu boşluğu doldurmayı ve özellikle genç bireylerin kariyer tercihlerinde aile yapısının oynadığı rolü anlamayı hedeflemektedir (Köse, 2022). Dolayısıyla çalışma, eğitimcilere ve ailelere yol gösterici olabilecek yerel ve güncel bulgular sunma potansiyeli taşımaktadır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma yöntemi, araştırma grubunun özellikleri, veri toplama araçları ve veri analiz yöntemleri hakkında ayrıntılı bilgiler sunulmaktadır.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Gerçekleştirilen bu çalışmada, ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin aile yapılarının girişimcilik niyetlerine etkisinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda, araştırmada, aile yapısı veya öğrencilerin girişimcilik niyetleri üzerinde herhangi bir deneysel müdahale gerçekleştirilmediği, mevcut durum ölçülerek iki değişken arasındaki ilişki analiz edildiği için nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel araştırma modeli tercih edilmiştir (Karasar, 2022). İlişkisel araştırma, değişkenler arasındaki korelasyonları ve yordayıcı ilişkileri inceleyerek geniş bir örneklem üzerinde genellenebilir bulgular sunmaktadır.

3.2. Çalışmanın Akışı

Çalışmanın ilk aşamasında gerekli izinlerin alınma süreçleri gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada, araştırmanın etik kurul başvuruları yapılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Rize İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli tüm izinler alınmıştır. Okul idareleri ve ilgili paydaşlar ile iletişime geçilerek çalışma hakkında bilgilendirmeler yapılarak katılım için ön onaylar sağlanmıştır.

İzinlerin tamamlanmasının ardından, Rize ilindeki ortaokullar arasından araştırmanın yapılacağı okullar ve bu okullardaki 8. sınıf öğrencileri belirlenmiştir. Belirlenen öğrencilere ve velilerine araştırmanın amacı, kapsamı ve gönüllülük esası hakkında bilgi verilmiştir. Bu bilgilendirme sonrası veli onam formları alınmıştır. Bu süreç, araştırmanın etik ilkelerine uygunluğunu ve katılımcıların haklarının korunmasını sağlamıştır.

Pilot çalışmasının ardından esas uygulama süreci gerçekleştirilmiştir. Veri toplama işlemi, öğrencilerin kâğıda basılı veri toplama araçlarını doldurmaları şeklinde yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Uygulama süreci, bu pilot çalışmadan elde edilen geri bildirimlere uygun olarak yürütülmüştür.

Uygulama sırasında araştırmacı, öğrencilerin sorularını yanıtlamak ve olası

sorunları gidermek üzere hazır bulunmuştur. Böylelikle, veri toplama araçlarının eksiksiz ve doğru bir şekilde doldurulması sağlanmıştır. Veriler toplandıktan sonra, araştırmanın gizlilik ve veri güvenliği ilkelerine tam uyum sağlanmıştır. Katılımcıların kimlik bilgileri gizlenmiş ve kişisel verileri korunmuştur. Sonrasında verilerin analizi, bulguların oluşturulması ve yorumlanması ile tüm sürecin rapor haline getirilmesi ile çalışma tamamlanmıştır.

3.2.1. Pilot Çalışma

Bu araştırmanın pilot çalışması 2024-2025 bahar döneminde ‘Fen Bilimleri’ dersi kapsamında 20 ortaokul 8.sınıf öğrencisiyle yürütülmüştür. Pilot çalışmadan elde edilen bilgiler doğrultusunda asıl çalışmaya yönelik bazı değişiklikler yapılmıştır.

Pilot uygulama sırasında, ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin veri toplama araçlarını doldurabilmeleri için ayrılan 15 dakikalık sürenin yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. Birçok öğrencinin soruları dikkatlice okumak, düşünmek ve yanıtlamak için daha fazla zamana ihtiyaç duyduğu anlaşılmıştır. Bu durum, öğrencilerin aceleci yanıtlar vermesine veya bazı soruları boş bırakmasına neden olabilir düşüncesiyle öğrencilerin anketleri rahatça ve eksiksiz bir şekilde doldurabilmelerini sağlamak amacıyla, anket uygulama süresi 15 dakikadan 30 dakikaya çıkarılmıştır.

3.2.2. Araştırma Süreci

Araştırma sürecinde izlenen aşamalar Tablo 1’de sıralı bir şekilde sunulmuştur.

Tablo 1. Çalışmanın akışı

Çalışma Aşamaları	Detaylar
<i>İzinlerin Alınma Süreci</i>	Etik kurul onayının alınması Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Rize İl Millî Eğitim Müdürlüğü’nden gerekli izinlerin alınması Okul idareleri ve ilgili paydaşlardan ön onayların alınması
<i>Örneklem Belirleme ve Pilot çalışmanın yapılması</i>	Okulların ve öğrencilerin belirlenmesi Pilot çalışmanın yapılması
<i>Esas çalışmanın yapılması</i>	Anketlerin yüz yüze uygulanması

Tablo 1 (Devam). Çalışmanın akışı

<i>Gizlilik ve Veri Güvenliği</i>	Katılımcıların kimlik bilgilerinin gizlenmesi Verilerin güvenli ortamlarda saklanması
<i>Veri Toplama ve Analiz Süreci</i>	Eksik veya hatalı veriler için gerekli düzenlemelerin yapılması Verilerin analizi Bulguların oluşturulması, yorumlanması ve rapor şeklinde sunulması

3.3. Çalışma Grubu

3.3.1. Evren

Bir araştırmanın evreni, elde edilen bulguların genellenmek istendiği, belirlenmiş niteliklere sahip tüm birimleri kapsayan büyük grubu ifade etmektedir. Bu kapsamda, mevcut çalışmanın evrenini, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Rize ilindeki tüm ortaokulların 8.sınıf düzeyindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Bu evrenin seçilmesindeki temel amaç, Rize iline özgü sosyo-ekonomik ve kültürel yapının, 8. sınıf öğrencilerinin aile yapılarının girişimcilik niyetleri üzerindeki potansiyel etkilerini kapsamlı bir şekilde inceleyebilmektir. Belirlenen bu evrenin, çalışmanın bulgularının genellenebilirliğini sağlamakta ve Rize ilindeki bu yaş grubuna yönelik eğitim politikaları ve girişimcilik destek programları açısından önemli çıkarımlar sunması beklenmektedir.

3.3.2. Örneklem

Araştırmanın örneklemine belirleme sürecinde, elde edilecek bulguların genellenebilirliğini sağlamak amacıyla olasılıklı örnekleme yöntemlerinden tabakalı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Bu yöntemin tercih edilmesinin temel nedeni, evrendeki her bireyin ya da grubun seçilme olasılığının belirli olmasıdır. Böylelikle, Rize ilindeki ortaokullar, sosyoekonomik düzeyleri dikkate alınarak il merkezindeki okullar ve kırsal bölgedeki okullar şeklinde farklı tabakalara ayrılmış ve her bir tabakadan orantılı sayıda öğrenci, rastgele seçim yoluyla belirlenmiştir.

Örneklem büyüklüğünün saptanmasında istatistiksel güç analizi gerçekleştirilmiştir. Cohen (1988) tarafından önerilen güç analizi yaklaşımı, belirli bir etki büyüklüğü, anlamlılık düzeyi (α) ve istatistiksel güç ($1-\beta$) dikkate alınarak gerekli

örneklem büyüklüğünü belirlemede yaygın olarak kullanılmaktadır. Çoklu doğrusal regresyon analizi için Cohen'in güç analizi formülü aşağıdaki gibi ifade edilmektedir:

$$N = \frac{L}{(f^2)} + k + 1$$

Bu formülde:

- N: Gerekli örneklem büyüklüğünü temsil etmektedir.
- L: Belirli bir α (anlamlılık düzeyi) ve $1-\beta$ (güç) için tablo değerini (Noncentrality Parameter) ifade etmektedir. Bu değer, istenen güç ve serbestlik derecesine (bağımsız değişken sayısı) göre istatistiksel tablolardan veya yazılımlardan elde edilmektedir.
- f^2 : Etki büyüklüğünü (Cohen's f-squared) göstermektedir. Sosyal bilimlerde yaygın olarak küçük ($f^2=0.02$), orta ($f^2=0.15$) ve büyük ($f^2=0.35$) etki büyüklükleri kullanılmaktadır.
- k: Bağımsız değişken sayısını belirtmektedir.

Bu araştırmada, çoklu doğrusal regresyon analizi için orta düzeyde bir etki büyüklüğü ($f^2=0.15$) belirlenmiş, anlamlılık düzeyi (α) 0.05 ve istatistiksel güç ($1-\beta$) ise 0.80 olarak hedeflenmiştir. Bağımsız değişken sayısı (aile yapısının alt boyutları: İletişim, Birlik, Yönetim, Yetkinlik, Duygusal Bağlam) $k=5$ olarak ele alınmıştır. G*Power gibi istatistiksel güç analizi yazılımları kullanıldığında, bu parametreler ile hesaplanan gerekli minimum örneklem büyüklüğü yaklaşık olarak $N=92$ olarak tespit edilmiştir. Literatürde, genel bir kılavuz olarak daha basit analizler için yaklaşık 384 gibi örneklem büyüklüklerinin yeterli olabileceği belirtilse de çoklu regresyon modelleri gibi daha karmaşık istatistiksel analizlerde, bağımsız değişken sayısına ve hedeflenen etki büyüklüğüne göre daha spesifik güç analizi hesaplamaları önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, mevcut çalışmada elde edilen 92 kişilik minimum örneklem büyüklüğü, regresyon modelinin gerektirdiği istatistiksel gücü sağlamaktadır.

Araştırmanın örneklemini, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Rize ilinin merkeze bağlı ortaokullarında 8. sınıf düzeyinde öğrenimlerine devam eden toplam 828 öğrenci oluşturmaktadır. Bu sayı, güç analizi ile hesaplanan minimum örneklem büyüklüğünün oldukça üzerinde olmakla birlikte, çalışmanın istatistiksel gücünü artırmakta ve elde edilen bulguların genellenebilirliğini ile güvenilirliğini

desteklemektedir. Örneklem büyüklüğü, özellikle çoklu doğrusal regresyon gibi analizlerde değişkenler arasındaki daha küçük etki büyüklüklerini dahi tespit edebilme kapasitesini yükseltmektedir.

Rize il merkezinde bulunan ortaokullar, genel olarak fiziki altyapı açısından daha donanımlı bir yapı sergilemektedir. Ziyaret edilen okulların büyük çoğunluğunda geniş ve kullanışlı okul bahçeleri bulunmakta, Zenginleştirilmiş Kütüphane (Z-Kütüphane), fen bilimleri laboratuvarları, bilgisayar sınıfları ve çeşitli sosyal alanlar öğrencilerin kullanımına sunulmaktadır. Bu okulların öğretmen kadroları sayıca daha fazla olmakta ve çoğunlukla branş öğretmenlerinden oluşmaktadır. İl merkezindeki okulların, sosyo-ekonomik düzeyi daha yüksek veli profiline ve daha geniş kültürel imkanlara sahip öğrencilere ev sahipliği yaptığı gözlemlenmektedir. Bu durum, öğrencilerin eğitim süreçlerine, özgüvenlerine ve geleceğe yönelik kariyer planlamalarına olumlu yönde katkı sağlamaktadır.

Buna karşılık, kırsal bölgelerde yer alan ortaokulların çoğunda fiziki imkanlar daha sınırlı kalmaktadır. Bu okullarda genellikle daha az sayıda öğretmenin görev yaptığı, kütüphane ve laboratuvar gibi olanakların kısıtlı olduğu ve sosyal etkinliklere katılımın daha düşük düzeyde seyrettiği görülmektedir. Ayrıca kırsal okullardaki öğrencilerin sosyo-ekonomik profilleri de il merkezindeki öğrencilere kıyasla daha düşük düzeyde bulunmakta olup, ailelerin eğitim düzeyleri ve mesleki çeşitliliği sınırlı kalmaktadır. Bu tür farklılıklar, öğrencilerin girişimcilik becerileri ve niyetleri üzerinde etkili olabilecek önemli faktörler arasında yer almaktadır.

Mevcut araştırma ekseninde, ortaokul 8.sınıf öğrencileri hedef alınmıştır. Bu yaş grubu, bireysel ve sosyal gelişim süreçlerinin kritik bir dönemi olarak kabul edilmekte, ergenliğin başlangıcıyla birlikte kariyer planlamalarına yönelik ilk düşüncelerin oluştuğu evreyi temsil etmektedir. Bu dönemde girişimcilik bilincinin ve niyetinin desteklenmesi, öğrencilerin gelecekteki kariyer yönelimleri açısından büyük önem taşımaktadır.

Araştırmanın yapıldığı 2024-2025 eğitim-öğretim yılında, örneklemi oluşturan toplam 828 öğrencinin demografik özellikleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

	Kategori	Frekans (f)	Yüzde (%)
<i>Cinsiyet</i>	Kız	384	46,5
	Erkek	442	53,5
	Toplam	826	100,0
	<i>Cevaplanmayan</i>	2	
<i>Yerleşim Yeri</i>	Köy-Belde	83	10,7
	İlçe	141	18,2
	İl	550	71,1
	Toplam	774	100,0
	<i>Cevaplanmayan</i>	54	
<i>Anne Eğitim Düzeyi</i>	Okur-yazar değil	19	2,6
	İlkokul	147	19,9
	Ortaokul	157	21,3
	Lise	245	33,2
	Üniversite	169	22,9
	Toplam	737	100,0
	<i>Cevaplanmayan</i>	91	
<i>Baba Eğitim Düzeyi</i>	Okur-yazar değil	6	0,7
	İlkokul	95	11,5
	Ortaokul	147	17,8
	Lise	283	34,3
	Üniversite	200	24,2
	Toplam	731	100,0
	<i>Cevaplanmayan</i>	97	
<i>Kardeş Sayısı</i>	Tek Çocuk	17	2,1
	1-2 Kardeş	483	58,6
	3-4 Kardeş	292	35,4
	5 Kardeş ve üzeri	32	3,9
	Toplam	824	100,0
	<i>Cevaplanmayan</i>	4	
<i>Doğum Sırası</i>	1. Çocuk	314	38,2
	2. Çocuk	296	36,1
	3. Çocuk	160	19,5
	4. Çocuk	43	5,2
	5. Çocuk ve üzeri	8	1,0
	Toplam	821	100,0
	<i>Cevaplanmayan</i>	7	
<i>Aylık Gelir</i>	0-21.999 TL	19	3,2
	22.000-29.999 TL	161	26,8
	30.000-39.999 TL	170	28,3
	40.000 TL ve üstü	251	41,8

Tablo 2 (Devam). Katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

<i>Anne Mesleği</i>	Toplam	601	100,0
	Büro-Ofis	22	3,5
	Eğitim-Sağlık	43	6,9
	Hizmet	29	4,6
	Serbest	5	0,8
	Çalışmayan	526	84,2
<i>Baba Mesleği</i>	Toplam	625	100,0
	<i>Cevaplanmayan</i>	203	
	Büro-Ofis	167	21,7
	Eğitim-Sağlık	132	17,2
	Hizmet	204	26,5
	Serbest	237	30,8
	Diğer	27	3,5
	Toplam	767	100,0
	<i>Cevaplanmayan</i>	61	

Tablo 2’deki katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde, araştırmanın örneklemini oluşturan 8. sınıf öğrencilerinin cinsiyet dağılımının oldukça dengeli olduğu görülmektedir. Tablodaki değişkenlere verilen yanıtlardaki toplam sayı farklılıkları, bazı soruların katılımcılar tarafından boş bırakılmasından kaynaklanan eksik verilerden ileri gelmektedir. Geçerli yanıtlara göre, öğrencilerin %46,5’inin (f=384) kız, %53,5’inin (f=442) ise erkek olduğu belirlenmiştir. Bu denge, elde edilen sonuçların cinsiyete bağlı olarak genellenebilirliğini desteklemektedir.

Öğrencilerin yerleşim yerleri açısından bakıldığında, il merkezlerinde ikamet edenlerin oranının %71,1 (f=550) ile en yüksek olduğu tespit edilmiştir. İlçelerde yaşayanların oranı %18,2 (f=141) iken, köy veya belde gibi kırsal kesimlerde ikamet eden öğrencilerin oranı %10,7’de (f=83) kalmaktadır. Bu dağılım, araştırmanın ağırlıklı olarak kentsel bağlamı yansıttığını, ancak kırsal kesimdeki öğrencilerin de belirli bir oranda temsil edildiğini göstermektedir. Ayrıca öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%58,6; f=483) 1-2 kardeşe sahip olduğu, tek çocuk oranının ise %2,1 (f=17) ile oldukça düşük olduğu belirlenmiştir. Bu durum, Türkiye’deki aile yapısında çekirdek aile modelinin yaygınlaştığını işaret etmektedir. Doğum sırası incelendiğinde, öğrencilerin %38,2’sinin (f=314) birinci çocuk, %36,1’inin (f=296) ise ikinci çocuk olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu olgu, ilk iki çocuğun aile içindeki eğitimsel

ve sosyal deneyimlere daha fazla erişim sağlayabileceği yönünde bir düşünce oluşturmaktadır. Aylık gelir düzeyi kategorisinde, %41,8 (f=251) ile 40.000 TL ve üzeri gelir grubunun en büyük paya sahip olduğu, 0-21.999 TL gelir grubunun ise %3,2 (f=19) ile en düşük orana sahip olduğu görülmektedir.

3.4. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin aile yapılarının girişimcilik niyetlerine etkisini çok boyutlu bir perspektifle değerlendirebilmek amacıyla üç farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Bu araçlar sırasıyla; öğrencilerin demografik bilgilerini toplamak için kullanılan ‘Kişisel Bilgi Formu’ (Ek-1), girişimci olma eğilimlerini ölçmek için ‘Girişimcilik Niyet Ölçeği’ (Ek-2) ve aile dinamiklerinin potansiyel etkilerini incelemek üzere ‘Aile Yapısını Değerlendirme Anketi’ (Ek-3) olarak belirlenmiştir. Kişisel Bilgi Formu, araştırma için gerekli betimsel verileri sağlarken, Girişimcilik Niyet Ölçeği bireylerin niyetlerini standardize edilmiş bir biçimde ölçerek nicel analizlere imkân tanımaktadır. Aile Yapısını Değerlendirme Anketi ise aile yapısının girişimcilik niyeti üzerindeki rolünü analiz etmek amacıyla kullanılmıştır.

3.4.1. Kişisel Bilgi Formu

Yapılan bu araştırmada ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır (Ek-1). Girişimcilik niyetini etkileyen faktörler genellikle kişisel özellikler, demografik faktörler ve çevresel faktörler olmak üzere üç temel kategoride toplanmaktadır (Franco vd., 2010; Kristiansen ve Indarti, 2004). Bu kapsamlı yaklaşım, kişisel bilgi formunun hazırlanmasında dikkate alınmıştır.

Kişisel Bilgi Formu’nda, katılımcıların cinsiyeti (Field, 2018), yerleşim yeri, kardeş sayısı ve çocuk sırası (Basu ve Virick, 2008), anne ve babanın eğitim durumları ile meslekleri (Tabachnick ve Fidell, 2019) ve ailenin aylık gelir düzeyi (Gurel vd., 2010) gibi kişisel bilgileri yer almaktadır. Aile çevresinin, ailedeki çocuk sayısının, bireyin kaçınıcı çocuk olduğunun, ailenin işinin, sosyal statüsünün, aylık kazancının, bireylerin girişimcilik niyetlerine olan etkileri incelenmiş ve bu faktörlerin belirli gruplarda girişimciliğin ortaya çıkmasını etkilediği ortaya konulmuştur.

3.4.2. Girişimcilik Niyet Ölçeği

Bu araştırmada, ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin girişimcilik niyetlerini belirlemek için, Lińńn ve Chen (2009) tarafından geliştirilen ve şeşen ve Basım (2012) tarafından Türkçe'ye uyarlanan altı maddeden oluşan 'Giriřimcilik Niyet Ölçeęi' kullanılmıştır (Ek-4). Lińńn ve Chen (2009) tarafından bireylerin girişimcilik niyetlerini çok boyutlu bir yapıyla ölçmek amacıyla geliştirilen bu ölçek, farklı kültürlerde ve çeşitli popölasyonlarda yaygın olarak kullanılmaktadır. Ölçeęin orijinal tasarımı, genel olarak üniversite öğrencileri ve yetişkinler gibi girişimcilik potansiyeline sahip bireylerin niyetlerini belirlemeye odaklanmıştır.

Ölçeğin Türkçeye uyarlaması şeşen ve Basım (2012) tarafından, spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencileri üzerinde gerçekteştirilmiştir. Bu uyarlama çalışmasında, ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .86 olarak bulunmuştur. Mevcut araştırmanın örneklemini, önceki uyarlama çalışmalarından farklı olarak ortaokul 8. sınıf öğrencilerinden oluştuğu için, ölçeğin bu yaş grubundaki iç tutarlılığını ve güvenirliğini yeniden değerlendirmek bilimsel bir gereklilik olarak görölmüştür. Farklı yaş grupları ve sosyo-kültürel bağlamlar, ölçek maddelerinin anlaşılabilirliğini ve katılımcılar üzerindeki tutarlılığını etkileyebilmektedir. Bu nedenle, çalışmanın geçerliliğini ve güvenirliğini pekiştirmek amacıyla mevcut araştırma için ölçeğin güvenirlik analizi tekrar yapılmıştır. Toplam 828 ortaokul 8. sınıf öğrencisinden oluşan örneklem üzerinde gerçekteştirilen bu analiz sonucunda, Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .82 olarak tespit edilmiştir. Bu değer, ölçeğin mevcut örneklem üzerinde de yüksek düzeyde güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir. Ölçek, "Kesinlikle Katılmıyorum" (1) ile "Kesinlikle Katılıyorum" (5) arasında derecelendirilmiş 5'li Likert tipinde katılım düzeylerini içermekte olup, yüksek puanlar girişimcilik niyetinin yüksekliğine işaret etmektedir.

3.4.3. Aile Yapısını Değerlendirme Anketi

Bu araştırmada, aile yapısını bilimsel bir çerçevede değerlendirmek amacıyla, Gülerce'nin (1996) geliştirdiği Aile Yapısını Değerlendirme Anketi (AYDA) kullanılmıştır. AYDA, okuma yazma bilen 12 yaş ve üzeri kişilerin bireysel olarak doldurabileceği 36 maddeden oluşmaktadır. Bu anket, aile üyelerinin kendi aile yapılarına dair algılarını değerlendirme imkânı sunmaktadır. İlk aşamada 59 ifade

içeren AYDA, geliştirme aşamalarında madde sayısı 36'ya düşürülerek son halini almıştır. AYDA, iletişim, birlik, yönetim, yetkinlik ve duygusal bağlam olmak üzere beş boyutu kapsamaktadır. Aile yapısının farklı boyutlarından elde edilen yüksek puanlar, aile bünyesindeki “iyi” ve “sağlıklı” bir uyum düzeyini yansıtmaktadır (Gülerce, 1996, s. 76).

Aile Yapısını Değerlendirme Anketinde (AYDA) yer alan 1-9 arası maddeler iletişim boyutunu, 10-18 arası maddeler birlik boyutunu, 19-26 arası maddeler yönetim boyutunu, 27-31 arası maddeler yetkinlik boyutunu ve 32-36 arası maddeler duygusal bağlam boyutunu ölçmektedir. İletişim boyutu, aile üyelerinin birbirleriyle ne kadar açık, dürüst ve etkili bir şekilde bilgi ve duygu alışverişinde bulunduklarını göstermektedir. Birlik boyutu, aile üyelerinin birbirlerine duygusal olarak ne kadar bağlı ve yakın olduklarını, aynı zamanda bireysel bağımsızlıklarını ne kadar koruyabildiklerini açıklamaktadır. Yönetim boyutu, aile içinde otorite, disiplin ve kuralların nasıl belirlendiğini ve uygulandığına işaret etmektedir. Yetkinlik boyutu, aile üyelerinin günlük yaşam sorunlarıyla başa çıkma, yeni durumlara uyum sağlama ve görevleri yerine getirme becerilerini ifade etmektedir (Lee ve Kim, 2022). Duygusal bağlam boyutu ise aile içindeki genel duygusal atmosferi ve üyelerin birbirlerine karşı gösterdiği duygusal desteğin kalitesini yansıtmaktadır (García, 2023).

Gülerce (1996) tarafından yapılan güvenilirlik çalışmasında, ölçeğin test-tekrar test yöntemiyle elde edilen Pearson Momentler Çarpımı korelasyon katsayısı 0.79 olarak bulunmuştur. AYDA'da katılımcıların yanıtları, “tıpkı bizimki gibi” ve “bizimkinin tam tersi” düzeyleri arasında olup 10 basamaklı bir ölçek üzerinde derecelendirilmektedir. Söz konusu ölçekte yalnızca olumlu ve olumsuz uç noktalar isimlendirilmiş ara basamaklar boş bırakılmıştır; bu nedenle orijinal derecelendirme 1 ile 10 arasında değişmektedir. Danışman ve Köksal (2011, s. 42), bu anketin aralıklarına eşdeğer puanlar atayarak anketi 5'li bir derecelemeye dönüştürerek çalışmalarında kullanmıştır. Benzer şekilde, Bülbül (2016) ve Adak (2015) da çalışmalarında AYDA'yı 5'li dereceleme formatında kullanmışlardır. Bu 5'li dereceleme uygulamasının, Gülerce (1996) tarafından tanımlanan boyutların toplam puanlarını değiştirmede ve önceki çalışmalarda da geçerli bir yöntem olarak kullanıldığı görüldüğünden, mevcut çalışmada da anket, “1=Tam tersi” ile “5=Tümüyle aynı” arasında değişen 5'li bir dereceleme formatında kullanılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

3.5.1. Kişisel Bilgi Formunun Analizi

Bu araştırmadaki Kişisel Bilgi Formunda yer alan verilerin çözümlemesinde nicel analiz tekniklerinden yararlanılmıştır. Veriler, istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Verilerin analizi sürecinde, tanımlayıcı istatistikler hesaplanmıştır.

Araştırma kapsamında katılımcılardan elde edilen demografik verilere ilişkin olarak frekans ve yüzde analizleri kullanılmıştır. Söz konusu analizler, örneklemin sosyo-demografik yapısını betimlemek ve örnekleme ilişkin genel bilgileri sunmak amacıyla yapılmıştır.

3.5.2. Girişimcilik Niyet Ölçeğinin Analizi

Girişimcilik Niyet Ölçeği'nden elde edilen verilerin analizinde nicel analiz yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın hipotezlerini test etmek amacıyla, ölçekten elde edilen puanlar bağımlı değişken olarak kullanılarak demografik değişkenlerle olan farklılıkları incelemek için t-testi ve ANOVA gibi analizler yapılmış, aile yapısı ile olan ilişkisini belirlemek için ise regresyon analizi uygulanmıştır. Aile yapısının (bağımsız değişkenler) girişimcilik niyeti (bağımlı değişken) üzerindeki yordayıcı ilişkisini belirlemek için ise çoklu doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Bu analizle, aile yapısının alt boyutlarının girişimcilik niyetini açıklama gücü test edilmiştir.

3.5.3. Aile Yapısını Değerlendirme Anketinin Analizi

Aile Yapısını Değerlendirme Anketi ile toplanan verilerin çözümlemesinde nicel analiz teknikleri kullanılmıştır. Alt boyutlardan elde edilen puanlar, girişimcilik niyetini yordama güçlerini belirlemek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizine bağımsız değişkenler olarak dahil edilmiştir.

Nicel verilerin analizinde kullanılan varsayım kontrolleri aşağıda belirtilmiştir:

- *Doğrusallık*, bağımsız ve bağımlı değişkenler arasında doğrusal bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla serpm diyagramları ve artık grafikleri ile kontrol edilmiştir.

- *Bağımsızlık*, Durbin-Watson testi ile değerlendirilmiş ve değerlerin 1.5 ile 2.5 arasında olması durumunda bağımsızlık varsayımının sağlandığı kabul edilmiştir.
- *Homoskedastiklik*, standartlaştırılmış artık değerler ile tahmin edilen değerler arasındaki saçılım grafikleri aracılığıyla test edilmiştir.
- *Normallik*, artık değerlerin normal dağılıp dağılmadığını kontrol etmek için çarpıklık ve basıklık katsayıları kontrol edilmiş, 2 ila -2 aralığındaki skorlar normal kabul edilmiştir (Cohen, 1988).

3.5.4. Geçerlilik Güvenirlilik

Mevcut araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının bilimsel nitelik taşıyabilmesi için geçerlilik ve güvenirlik düzeylerinin sağlanmasına özen gösterilmiştir. Veri toplama araçlarının daha önce geliştirilmiş ve farklı örneklemelerde test edilmiş olmaları, bu bağlamda önemli bir avantaj sağlamaktadır.

Kişisel Bilgi Formu, araştırmacılar tarafından literatür taramasına dayalı olarak geliştirilmiş olup, içerik geçerliliği alan uzmanlarının görüşlerine başvurulmuş ve sağlanmıştır. Bu kapsamda, eğitim bilimleri, işletme ve girişimcilik alanlarından üç öğretim üyesinin (iki doçent doktor ve bir doktor öğretim üyesi) görüşleri alınmıştır. Uzmanlardan gelen geri bildirimler doğrultusunda, bazı soruların ifade biçimleri netleştirilmiş, anlaşılabilirliği artırılmış ve ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin kavrayış düzeyine uygun (ikametgâh yerine yerleşim yeri ifadesinin kullanılması) hale getirilmiştir. Nitekim belirli meslek gruplarına ilişkin kategorizasyonlarda ve gelir düzeyi aralıklarında (asgari ücretin referans alınması) revizyonlar yapılmıştır. Formun kapsamı, araştırmanın amaçları doğrultusunda demografik ve sosyoekonomik değişkenleri ölçebilecek nitelikte düzenlenmiştir.

Girişimcilik Niyet Ölçeği'nin geçerliliği, Liñán ve Chen (2009) tarafından geliştirilmiş ve Şeşen ve Basım (2012) tarafından Türkçeye uyarlanmış olmasıyla desteklenmektedir. Ölçeğin bu çalışma özelindeki güvenirliğini belirlemek amacıyla mevcut örneklem (N=828) üzerinden yeniden bir güvenirlik analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .82 olarak hesaplanmıştır.

Aile Yapısını Değerlendirme Anketi, Gülerce (1996) tarafından geliştirilmiş olmasıyla geçerliliği desteklenen bir ölçme aracıdır. Anketin bu araştırma için

güvenirliği, beş alt boyutu için ayrı ayrı hesaplanan Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları ile değerlendirilmiştir. Anketin alt boyutları için hesaplanan Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Güvenirlik analizi sonuçları (cronbach alfa katsayıları)

Alt Boyut	Cronbach Alfa (α)	Madde Sayısı (N)
<i>İletişim</i>	0.74	9
<i>Birlik</i>	0.75	9
<i>Yönetim</i>	0.73	8
<i>Yetkinlik</i>	0.78	5
<i>Duygusal Bağlam</i>	0.72	5

Tablo 3'teki analiz sonuçlarına göre İletişim boyutu için $\alpha=0.74$, Birlik için $\alpha=0.75$, Yönetim için $\alpha=0.73$, Yetkinlik için $\alpha=0.78$ ve Duygusal Bağlam için $\alpha=0.72$ değerleri elde edilmiştir. Veri analizinde kullanılacak istatistiksel yöntemlerin belirlenmesi amacıyla, öncelikle verilerin normal dağılıma uygunluğu incelenmiştir. Bu amaçla, araştırmanın bağımlı değişkenlerine ilişkin betimsel istatistikler hesaplanmış ve Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Betimsel istatistikler (bağımlı değişkenler)

Değişken	N	Ortalama	Std. Sapma	Min	Max	Çarpıklık	Basıklık
<i>Girişimcilik Niyeti</i>	777	3.24	1.09	1.0	5.00	-0.40	-0.55
<i>AYDA İletişim</i>	818	3.11	0.63	1.0	9.25	1.06	11.16
<i>AYDA Birlik</i>	815	3.21	0.68	1.0	5.00	-0.28	0.33
<i>AYDA Yönetim</i>	790	2.99	0.68	1.0	5.00	-0.13	0.63
<i>AYDA Yetkinlik</i>	787	3.84	0.91	1.0	5.00	-0.01	0.75
<i>AYDA Duygusal Bağlam</i>	787	3.08	0.71	1.0	5.00	0.01	0.77

Tablo 4'te görüldüğü üzere, verilerin normal dağılım varsayımını karşılayıp karşılamadığını değerlendirmek için çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayıları incelenmiştir. Literatürde, bu katsayıların -2 ile +2 aralığında değer alması, normal dağılımdan ciddi bir sapma olmadığını göstergesi olarak kabul edilmektedir.

AYDA İletişim boyutu dışındaki tüm değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin bu aralıkta yer aldığı görülmektedir. Örneklem büyüklüğünün ($N>30$) yeterince büyük olması, merkezi limit teoremi uyarınca dağılımın normale yakın varsayılmasına olanak tanımaktadır. Bu nedenle, verilerin parametrik testlerin (iki grup ortalamasını karşılaştırmak için t-testi, ikiden fazla grup ortalamasını karşılaştırmak için ANOVA ve değişkenler arası yordayıcı ilişkileri incelemek için regresyon analizi) kullanımı için uygun olduğuna karar verilmiştir.

3.6. Araştırmacının Rolü

Yapılan bu çalışmada araştırmacı, araştırma sürecini bizzat kendisi yürütmüş araştırma sürecine birincil derecede katılımcı-gözlemci rolüyle dahil olmuştur (Patton, 2015). Bu rol, araştırmacının yalnızca veri toplama ve analiz süreçlerini yönetmekle kalmayıp, aynı zamanda araştırma ortamına aktif olarak entegre olarak katılımcılarla doğrudan ve şeffaf bir etkileşim kurmasını sağlamıştır.

Araştırmacı, öncelikle Millî Eğitim Bakanlığı ve Rize İl Millî Eğitim Müdürlüğünden gerekli resmi izinleri almış, ardından belirlenen okulların müdürleriyle bire bir görüşmeler gerçekleştirerek uygulama yapılacak tarih ve saatleri titizlikle planlamıştır. Ayrıca, ilgili okullardaki 8. sınıf şube rehber öğretmenleriyle toplantılar düzenleyerek uygulama sürecinin ayrıntılarını paylaşmış ve öğretmenlerin sürece dair görüşlerini almıştır. Bu aşamada araştırmacı, öğretmenlerle iş birliği içinde, öğrencilerin araştırmaya katılımları konusunda destekleyici bir köprü görevi üstlenmiştir.

Veri toplama süreci boyunca araştırmacı, ortaokul 8. sınıf öğrencilerine Kişisel Bilgi Formu, Girişimcilik Niyet Ölçeği ve Aile Yapısını Değerlendirme Anketini uygulamıştır. Veri toplama aşamasında araştırmacı, veri toplama araçlarının eksiksiz ve doğru bir şekilde doldurulmasını sağlamak amacıyla öğrencilere rehberlik etmiştir. Araştırmacı, her bir ölçme aracının amacını ve önemini öğrencilere açık ve anlaşılır bir dille açıklamış, onların sorularını yanıtlamış ve olası tereddütlerini gidermiştir. Katılımcılarla kurulan bu doğrudan iletişim, onların araştırmaya olan güvenlerini artırmış ve daha samimi yanıtlar vermelerine katkı sağlamıştır. Öğrenciler, araştırmacıyı bir "sınıf öğretmeni" veya "ders öğretmeni" gibi otoriter bir figürden ziyade, onlara rehberlik eden ve sorularını yanıtlayan "araştırmacı" rolünde

algılamışlardır. Bu algı, araştırmanın doğal ortamda, katılımcıların rahat hissedebileceği bir atmosferde yürütülmesine olanak tanımıştır. Bu süreçte, ders öğretmeni de öğrencilerin sürece adaptasyonunu ve katılımını destekleyerek araştırma sürecine katkı sağlamıştır. Veri toplama araçlarının uygulanması, ders saatleri içerisinde, öğrencilerin rahat ve güvenli bir ortamda kendilerini ifade edebilecekleri şekilde planlanmıştır.

4. BULGULAR

Bu başlık altında elde edilen bulgular araştırmanın alt amaçları çerçevesinde sırasıyla sunulmuştur.

4.1. Araştırmanın Birinci Alt Amacına Yönelik Bulgular

Araştırmanın ‘Rize ilindeki ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin demografik bilgilerinin (cinsiyet, yerleşim yeri, kardeş sayısı, kardeş sırası, anne ve babanın eğitim durumları ve meslekleri ile aylık gelir) girişimcilik niyetine etkisini belirlemek’ şeklindeki birinci alt amacına yönelik analiz sonuçları sırasıyla tablolarda sunulmuştur.

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin cinsiyetlerinin girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Cinsiyet değişkenine göre girişimcilik niyeti grup farklarına ilişkin bağımsız örneklem t testi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken (Cinsiyet)	n	x	ss	t	df	P
<i>Girişimcilik Niyeti</i>	Erkek	409	3.29	1.11	1.20	767	0.23
	Kız	366	3.20	1.08			

** p<0.01, ^a53 öğrenci yanıt vermemiştir.

Tablo 5’te cinsiyet kategorisine göre grup farklılıklarına ilişkin bağımsız örneklem T testi sonuçları incelenmektedir. Girişimcilik niyeti puanlarında erkek öğrenciler (Ort.=3,29; ss=1,11) ile kız öğrenciler (Ort.=3,20; ss=1,08) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (t=1.20, p=0.23). Bu durum, cinsiyetin 8. sınıf öğrencilerinin genel girişimcilik niyetleri üzerinde doğrudan belirleyici bir faktör olmadığını göstermektedir.

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin yerleşim yerlerinin girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Yerleşim yeri değişkenine göre girişimcilik niyeti grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken (Yerleşim yeri)	n	x	ss	F	df	p	Post-hoc
<i>Girişimcilik Niyeti</i>	İl	517	3.20	1.12	2.18	2	0.11	
	İlçe	134	3.24	1.12				
	Köy-Belde	79	3.47	0.77				

*p<0.05, ^a98 öğrenci yanıt vermemiştir.

Tablo 6’da yerleşim yeri kategorisine göre grup farklılıklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları değerlendirilmektedir. Girişimcilik niyeti puanları açısından il (Ort.=3,20; ss=1,12), ilçe (Ort.=3,24; ss=1,12) ve köy-belde (Ort.=3,47; ss=0,77) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (F=2.18, p=0.11).

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin kardeş sayısının girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Kardeş sayısı değişkenine göre girişimcilik niyeti grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken (Kardeş Sayısı)	N	$\bar{x}$	ss	F	df	p	Post-hoc
<i>Girişimcilik Niyeti</i>	1-2 Kardeş	473	3.21	1.10	1.01	2	0.43	-
	3-4 Kardeş	274	3.28	1.09				
	5 Kardeş ve üzeri	26	3.30	1.24				

** p<0.01, ^a55 öğrenci yanıt vermemiştir.

Tablo 7’de kardeş sayısı kategorisi değişkenine göre grup farklılıklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları değerlendirilmektedir. Girişimcilik niyeti puanlarında kardeş sayısı kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (F=1.01, p=0.43).

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin doğum sırasının girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Doğum sırası değişkenine göre girişimcilik niyeti grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız							
	Değişken (Doğum sırası)	n	x	ss	F	Df	P	Post-hoc
Girişimcilik Niyeti	1. Çocuk	296	3.18	1.11	1.67	4	0.15	
	2. Çocuk	275	3.34	1.05				
	3. Çocuk	153	3.19	1.11				
	4. Çocuk	40	3.35	1.21				
	5. Çocuk ve üzeri	8	2.57	1.15				

** p<0.01, ^a56 öğrenci yanıt vermemiştir.

Tablo 8'de doğum sırası değişkenine göre grup farklılıklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları incelenmektedir. Girişimcilik niyeti puanlarında doğum sırası kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (F=1.67, p=0.15).

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin anne eğitim düzeylerinin girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Anne eğitim düzeyi değişkenine göre girişimcilik niyeti grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken							
	(Anne Eğitim Düzeyi)	n	$\bar{x}$	ss	F	df	P	Post-hoc
Girişimcilik Niyeti	Okur-yazar değil	19	3,47	1,10	0,402	4	0,807	-
	İlkokul	147	3,18	1,09				
	Ortaokul	157	3,21	1,02				
	Lise	245	3,27	1,09				
	Üniversite	169	3,27	1,17				

**p<0.01, ^a91 öğrenci yanıt vermemiştir.

Anne eğitim düzeyine göre yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 9'da sunulmuştur. Analiz sonuçlarına göre, anne eğitim düzeyinin öğrencilerin girişimcilik niyeti puanları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmektedir (F(4, 732) = 0.402, p > .05).

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin baba eğitim düzeylerinin girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Baba eğitim düzeyi değişkenine göre girişimcilik niyeti grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	n	$\bar{x}$	ss	F	df	P	Post-hoc
	(Baba Eğitim Düzeyi)							
<i>Girişimcilik Niyeti</i>	Okur-yazar değil	6	3,11	1,28	0,166	4	0,955	-
	İlkokul	95	3,30	1,04				
	Ortaokul	147	3,23	1,05				
	Lise	283	3,22	1,11				
	Üniversite	200	3,20	1,12				

**p<0.01, ^a97 öğrenci yanıt vermemiştir.

Baba eğitim düzeyine göre yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 10’da özetlenmiştir. Anne eğitim düzeyine benzer şekilde, baba eğitim düzeyinin de öğrencilerin girişimcilik niyeti puanları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa yol açmadığı tespit edilmiştir [$F(4, 726) = 0.166, p > .05$].

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin anne mesleklerinin girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Anne mesleği değişkenine göre girişimcilik niyeti grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	n	$\bar{x}$	ss	F	df	p	Post-hoc
	(Anne meslek)							
<i>Girişimcilik Niyeti</i>	Büro-Ofis	22	3.41	1.12	1.17	4	.324	-
	Eğitim-Sağlık	43	3.33	1.10				
	Hizmet	29	3.48	1.03				
	Serbest	5	3.01	1.00				
	Çalışmayan	526	3.22	1.07				

*p < 0.05, ^a203 öğrenci yanıt vermemiştir.

Tablo 11’de anne mesleği değişkenine göre grup farklılıklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları değerlendirilmektedir. Tablo 11 incelendiğinde, anne mesleğinin öğrencilerin girişimcilik niyeti ortalaması üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmektedir ($F=1.17$, $p=0.324$).

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin baba mesleklerinin girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Baba mesleği değişkenine göre girişimcilik niyeti grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken (Baba Mesleği-Grup)	n	$\bar{x}$	ss	F	df	P
<i>Girişimcilik Niyeti</i>	Büro-Ofis	167	2.92	0.95	1.09	4	.365
	Eğitim-Sağlık	132	3.13	1.01			
	Hizmet	204	3.29	0.85			
	Serbest	237	3.42	0.97			
	Diğer	27	3.01	0.91			

* $p<0.05$, ^a61 öğrenci yanıt vermemiştir.

Tablo 12’de baba mesleği değişkenine göre girişimcilik niyeti incelenmektedir. Baba mesleğinin öğrencilerin girişimcilik niyeti ortalaması üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmektedir ($F=1.09$, $p=0.365$).

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin aylık gelirinin girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13. Aylık gelir değişkenine göre girişimcilik niyeti grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken (Aylık gelir)	n	$\bar{x}$	ss	F	df	p	Post-hoc
<i>Girişimcilik Niyeti</i>	0-21.999	19	3.47	1.10	0.52	3	0.67	
	22.000-29.999	147	3.18	1.09				
	30.000-39.999	157	3.21	1.02				
	40.000 ve üstü	245	3.27	1.09				

** $p<0.01$, ^a260 öğrenci yanıt vermemiştir.

Tablo 13'te aylık gelir değişkenine göre grup farklılıklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları analiz edilmektedir. Girişimcilik niyeti puanlarında farklı gelir düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($F=0.52$, $p=0.67$).

4.2. Araştırmanın İkinci Alt Amacına Yönelik Bulgular

Araştırmanın 'Rize ilindeki ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin demografik bilgilerinin (cinsiyet, yerleşim yeri, kardeş sayısı, kardeş sırası, anne ve babanın eğitim durumları ve meslekleri ile aylık gelir) aile yapısının alt boyutlarına etkisini belirlemek' şeklindeki ikinci alt amacına yönelik analiz sonuçları sırasıyla tablolarda sunulmuştur.

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin cinsiyetlerinin aile yapısının alt boyutları üzerindeki etkisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14. Cinsiyet değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklarına ilişkin bağımsız örneklem t testi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken (Cinsiyet)	n	x	ss	t	df	P
<i>Ailede İletişim</i>	Erkek	434	3.14	0.68	1.34	813	0.18
	Kız	382	3.08	0.57			
<i>Ailede Birlik</i>	Erkek	432	3.22	0.68	0.17	797	0.87
	Kız	381	3.21	0.68			
<i>Ailede Yönetim</i>	Erkek	412	3.06	0.70	2.90	786	0.00**
	Kız	376	2.92	0.65			
<i>Ailede Yetkinlik</i>	Erkek	409	3.86	0.92	0.59	780	0.56
	Kız	376	3.83	0.91			
<i>Ailede Duygusal Bağlam</i>	Erkek	409	3.12	0.73	1.39	781	0.17
	Kız	376	3.05	0.70			

** $p<0.01$, ^a43 öğrenci yanıt vermemiştir.

Tablo 14'te cinsiyet kategorisine göre grup farklılıklarına ilişkin bağımsız örneklem T testi sonuçları incelenmektedir. Aile içi iletişim, birlik, yetkinlik ve duygusal bağlam alt boyutlarında cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemektedir ($p>0.05$). Yalnızca ailede yönetim alt boyutunda erkek öğrenciler (Ort.=3,06; ss=0,70) lehine anlamlı bir farklılık ($t=2.90$, $p=0.00$) bulunmaktadır.

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin yerleşim yerlerinin aile yapısının alt boyutları üzerindeki etkisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15. Yerleşim yeri değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken (Yerleşim Yeri)	n	x	ss	F	df	P	Post-hoc
<i>Ailede İletişim</i>	İl	544	3.12	0.59	3.63	2	0.03*	Köy-Belde< İl Köy-Belde<İlçe
	İlçe	140	3.15	0.80				
	Köy-Belde	82	2.93	0.53				
<i>Ailede Birlik</i>	İl	542	3.23	0.69	0.48	2	0.62	
	İlçe	141	3.17	0.66				
	Köy-Belde	81	3.20	0.62				
<i>Ailede Yönetim</i>	İl	525	2.99	0.68	0.04	2	0.96	
	İlçe	135	2.98	0.68				
	Köy-Belde	81	2.96	0.63				
<i>Ailede Yetkinlik</i>	İl	524	3.87	0.91	1.00	2	0.37	
	İlçe	134	3.84	0.96				
	Köy-Belde	81	3.71	0.91				
<i>Ailede Duygusal Bağlam</i>	İl	524	3.10	0.71	0.40	2	0.67	
	İlçe	134	3.03	0.73				
	Köy-Belde	81	3.08	0.65				

*p<0.05 ^a81 öğrenci yanıt vermemiştir.

Tablo 15’te yerleşim yeri kategorisine göre grup farklılıklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları değerlendirilmektedir. Ailede birlik, yönetim, yetkinlik ve duygusal bağlam alt boyutlarında yerleşim yeri açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmemektedir (p>0.05). Ancak ailede iletişim alt boyutunda anlamlı bir farklılık (F=3.63, p=0.03) belirlenmiştir. Tukey post-hoc analizi sonucunda köy-beldede yaşayan öğrencilerin iletişim puan ortalamasının (Ort.=2,93; ss=0,53) il merkezinde (Ort.=3,12; ss=0,59) ve ilçede (Ort.=3,15; ss=0,80) yaşayan öğrencilere göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin kardeş sayısının aile yapısının alt boyutları üzerindeki etkisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Kardeş sayısı değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken (Kardeş sayısı)	n	x	ss	F	df	p	Post-hoc
Ailede İletişim	1-2 Kardeş	480	3.12	0.58	1.43	3	0.23	
	3-4 Kardeş	289	3.10	0.72				
	5 Kardeş ve üzeri	29	2.93	0.51				
	Tek Çocuk	16	3.32	0.48				
Ailede Birlik	1-2 Kardeş	479	3.22	0.69	2.17	3	0.09	
	3-4 Kardeş	287	3.17	0.66				
	5 Kardeş ve üzeri	29	3.29	0.61				
	Tek Çocuk	16	3.58	0.70				
Ailede Yönetim	1-2 Kardeş	462	2.98	0.68	0.51	3	0.68	
	3-4 Kardeş	280	3.01	0.67				
	5 Kardeş ve üzeri	28	2.88	0.75				
	Tek Çocuk	16	3.09	0.83				
Ailede Yetkinlik	1-2 Kardeş	461	3.90	0.91	3.89	3	0.01**	5 Kardeş ve üzeri < 1-2
	3-4 Kardeş	279	3.79	0.90				Kardeş
	5 Kardeş ve üzeri	27	3.32	0.91				
	Tek Çocuk	16	3.94	0.99				
Ailede Duygusal Bağlam	1-2 Kardeş	460	3.05	0.67	0.86	3	0.46	
	3-4 Kardeş	280	3.12	0.76				
	5 Kardeş ve üzeri	27	3.09	0.92				
	Tek Çocuk	16	3.26	0.69				

** p<0.01, ^a45 öğrenci yanıt vermemiştir.

Tablo 16’da kardeş sayısı değişkenine göre grup farklılıklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları değerlendirilmektedir. Ailede iletişim, birlik, yönetim ve duygusal bağlam alt boyutlarında kardeş sayısı açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Ancak ailede yetkinlik boyutunda anlamlı bir farklılık ($F=3.89$, $p=0.01$) belirlenmiştir.

Post-hoc analizi, beş ve üzeri kardeşe sahip öğrencilerin (Ort.=3,32; ss=0,91) yetkinlik algılarının, 1-2 kardeşe sahip öğrencilere (Ort.=3,90; ss=0,91) göre daha düşük olduğunu ortaya koymaktadır.

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin doğum sırasının aile yapısının alt boyutları üzerindeki etkisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. Doğum sırası değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken (Doğum sırası)	n	x	ss	F	df	P	Post-hoc
<i>Ailede İletişim</i>	1. Çocuk	312	3.14	0.57	2.98	4	0.02*	4. Çocuk < 3. Çocuk
	2. Çocuk	293	3.06	0.59				
	3. Çocuk	158	3.19	0.78				
	4. Çocuk	42	2.88	0.66				
	5. Çocuk ve üzeri	7	3.39	0.49				
<i>Ailede Birlik</i>	1. Çocuk	310	3.24	0.68	0.41	4	0.80	
	2. Çocuk	291	3.19	0.70				
	3. Çocuk	158	3.22	0.67				
	4. Çocuk	43	3.12	0.58				
	5. Çocuk ve üzeri	7	3.28	1.03				
<i>Ailede Yönetim</i>	1. Çocuk	303	3.02	0.68	1.57	4	0.18	
	2. Çocuk	277	3.00	0.68				
	3. Çocuk	155	3.00	0.64				
	4. Çocuk	42	2.75	0.85				
	5. Çocuk ve üzeri	7	2.85	0.92				
<i>Ailede Yetkinlik</i>	1. Çocuk	302	3.91	0.88	3.92	4	0.00**	4. Çocuk < 1. Çocuk, 4. Çocuk < 2. Çocuk
	2. Çocuk	277	3.88	0.93				
	3. Çocuk	155	3.80	0.91				
	4. Çocuk	40	3.38	0.97				
	5. Çocuk ve üzeri	7	3.26	1.22				
<i>Ailede Duygusal Bağlam</i>	1. Çocuk	303	3.12	0.70	0.47	4	0.76	
	2. Çocuk	276	3.05	0.72				
	3. Çocuk	155	3.08	0.72				
	4. Çocuk	40	3.13	0.74				
	5. Çocuk ve üzeri	7	2.89	1.14				

** p<0.01, ^a47 öğrenci yanıt vermemiştir.

Tablo 17’de doğum sırası değişkenine göre grup farklılıklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları incelenmektedir. Ailede birlik, yönetim, yetkinlik ve duygusal bağlam alt boyutlarında doğum sırası açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmemektedir (p>0.05). Ancak ailede iletişim alt boyutunda anlamlı bir farklılık

($F=2.98$, $p=0.02$) ve ailede yetkinlik boyutunda da anlamlı bir farklılık ($F=3.92$, $p=0.00$) belirlenmiştir. Post-hoc analizi, ailede iletişim boyutunda dördüncü çocukların (Ort.=2,88; ss=0,66) iletişim algılarının, üçüncü çocuklara (Ort.=3,19; ss=0,78) göre daha düşük olduğunu göstermektedir. Ailede yetkinlik boyutunda ise birinci (Ort.=3,91; ss=0,88) ve ikinci çocukların (Ort.=3,88; ss=0,93) yetkinlik algılarının dördüncü çocuklara (Ort.=3,38; ss=0,97) göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin anne eğitim düzeylerinin aile yapısının alt boyutları üzerindeki etkisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Anne eğitim düzeyi değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken (Anne Eğitim Düzeyi)	n	$\bar{x}$	ss	F	df	p	Post-hoc
<i>Ailede İletişim</i>	Okur-yazar değil	17	2,90	0,75	5,291	4	0,000**	Üniversite > İlkokul
	İlkokul	157	2,92	0,65				
	Ortaokul	169	3,13	0,76				
	Lise	251	3,18	0,54				
	Üniversite	176	3,17	0,56				
<i>Ailede Birlik</i>	Okur-yazar değil	16	3,02	0,91	6,473	4	0,000**	Üniversite > İlkokul
	İlkokul	157	3,01	0,70				
	Ortaokul	168	3,16	0,66				
	Lise	251	3,32	0,62				
	Üniversite	176	3,31	0,70				
<i>Ailede Yönetim</i>	Okur-yazar değil	15	2,74	0,86	5,246	4	0,000**	Üniversite > İlkokul
	İlkokul	149	2,81	0,68				
	Ortaokul	161	2,91	0,58				
	Lise	248	3,07	0,65				
	Üniversite	173	3,06	0,70				
<i>Ailede Yetkinlik</i>	Okur-yazar değil	15	3,05	1,00	8,785	4	0,000**	Üniversite > okur yazar değil
	İlkokul	149	3,63	1,01				

Tablo 18 (Devam). Anne eğitim düzeyi değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi

	Lise	247	4,00	0,83	
	Üniversite	173	3,99	0,94	
<i>Ailede Duygusal Bağlam</i>	Okur-yazar değil	15	2,60	0,88	2,605 4 0,035* Lise>Okur yazar değil
	İlkokul	149	3,02	0,75	
	Ortaokul	161	3,06	0,66	
	Lise	247	3,15	0,72	
	Üniversite	173	3,10	0,67	

**p<0.01, ^a83 öğrenci yanıt vermemiştir.

Anne eğitim düzeyine göre yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 18’de sunulmuştur. Analiz sonuçlarına göre, Aile Yapısını Değerlendirme Anketi’nin tüm alt boyutlarında anne eğitim düzeyine göre anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Bu farklılıklar sırasıyla; Ailede İletişim [F (4, 765) = 5.291, p <.01], Ailede Birlik [F (4, 763) = 6.473, p <.01], Ailede Yönetim [F (4, 741) = 5.246, p <.01], Ailede Yetkinlik [F (4, 740) = 8.785, p <.01] ve Ailede Duygusal Bağlam [F (4, 740) = 2.605, p <.05] boyutlarındadır.

Yapılan post-hoc analizi, lise ve üniversite mezunu annelerin çocuklarının, ilkokul mezunu annelerin çocuklarına göre iletişim, birlik ve yönetim algılarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu göstermiştir. Yetkinlik boyutunda ise lise ve üniversite mezunu annelerin çocuklarının algıları, okur-yazar olmayan, ilkokul ve ortaokul mezunu annelerin çocuklarından anlamlı derecede yüksektir (p<0.05). Ailede duygusal bağlam boyutu lise mezunu annelerin çocuklarının algılarının iste okur-yazar olmayan annelerin çocuklarından anlamlı derecede yüksektir.

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin baba eğitim düzeylerinin aile yapısının alt boyutları üzerindeki etkisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19. Baba eğitim düzeyi değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	n	$\bar{x}$	ss	F	df	p	Post-hoc
	(Baba Eğitim Düzeyi)							
<i>Ailede İletişim</i>	Okur-yazar değil	6	2,75	1,33	3,060	4	0,016*	Lise> İlkokul
	İlkokul	100	2,97	0,63				
	Ortaokul	151	3,06	0,62				
	Lise	297	3,18	0,67				
	Üniversite	208	3,13	0,55				
<i>Ailede Birlik</i>	Okur-yazar değil	6	2,78	1,31	4,327	4	0,002**	Üniversite> İlkokul
	İlkokul	99	3,05	0,69				
	Ortaokul	150	3,16	0,70				
	Lise	297	3,20	0,65				
	Üniversite	207	3,35	0,68				
<i>Ailede Yönetim</i>	Okur-yazar değil	5	2,46	0,90	1,790	4	0,129	-
	İlkokul	95	2,87	0,71				
	Ortaokul	145	2,97	0,64				
	Lise	288	2,98	0,68				
	Üniversite	206	3,04	0,64				
<i>Ailede Yetkinlik</i>	Okur-yazar değil	5	3,24	1,01	7,148	4	0,000**	Üniversite>İlkokul
	İlkokul	95	3,57	0,98				
	Ortaokul	145	3,74	0,94				
	Lise	287	3,85	0,87				
	Üniversite	206	4,09	0,86				
<i>Ailede Duygusal Bağlam</i>	Okur-yazar değil	5	2,72	1,18	2,413	4	0,048*	Üniversite>İlkokul
	İlkokul	95	2,91	0,81				
	Ortaokul	145	3,15	0,75				
	Lise	287	3,07	0,70				
	Üniversite	206	3,14	0,64				

*p<0.05, **p<0.01, ** p<0.01, ^a90 öğrenci yanıt vermemiştir.

Baba eğitim düzeyine göre yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 19’da özetlenmiştir. Ailede Yönetim boyutu haricinde, Aile Yapısını

Değerlendirme Anketi'nin diğer tüm alt boyutlarında baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu farklılıklar; Ailede İletişim [$F(4, 757) = 3.060, p < .05$], Ailede Birlik [$F(4, 754) = 4.327, p < .01$], Ailede Yetkinlik [$F(4, 733) = 7.148, p < .01$] ve Ailede Duygusal Bağlam [$F(4, 733) = 2.413, p < .05$] boyutlarındadır. Post-hoc analizi sonuçlarına göre, lise mezunu babaların çocuklarının iletişim algısı ilkökul mezunu olanlara göre; üniversite mezunu babaların çocuklarının birlik algısı ilkökul mezunu olanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. Üniversite mezunu babaların çocuklarının ailede duygusal bağlam algısı ilkökul mezunu olanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. En belirgin farklılık ise yetkinlik boyutunda gözlemlenmiş olup, üniversite mezunu babaların çocuklarının yetkinlik algısı, ilkökul, ortaokul ve lise mezunu babaların çocuklarından anlamlı derecede daha yüksektir ($p < 0.05$).

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin anne mesleklerinin aile yapısının alt boyutları üzerindeki etkisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20. Anne mesleği değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken (Anne meslek)	n	$\bar{x}$	ss	F	df	p	Post-hoc
<i>AYDA İletişim</i>	Büro-Ofis	22	3.18	0.47	1.08	4	.368	-
	Eğitim-Sağlık	43	3.19	0.56				
	Hizmet	29	3.28	0.68				
	Serbest	5	2.97	0.45				
	Çalışmayan	526	3.08	0.65				
<i>Ailede Birlik</i>	Büro-Ofis	22	3.21	0.54	2.31	4	.043*	Hizmet>
	Eğitim-Sağlık	43	3.30	0.60				Serbest
	Hizmet	29	3.37	0.69				
	Serbest	5	2.82	0.40				
	Çalışmayan	526	3.16	0.67				
<i>AYDA Yönetim</i>	Büro-Ofis	22	3.16	0.51	1.09	4	.364	-
	Eğitim-Sağlık	43	3.08	0.61				
	Hizmet	29	3.15	0.68				
	Serbest	5	2.80	0.84				
	Çalışmayan	526	2.97	0.68				

Tablo 20 (Devam). Anne mesleği değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi

<i>Ailede Yetkinlik</i>	Büro-Ofis	22	4.22	0.74	2.62	4	.036*	Büro-Ofis>
	Eğitim-Sağlık	43	4.22	0.76				Serbest
	Hizmet	29	4.18	0.85				
	Serbest	5	3.68	0.52				
	Çalışmayan	526	3.80	0.92				
<i>AYDA Duygusal Bağlam</i>	Büro-Ofis	22	3.14	0.55	1.03	4	.392	-
	Eğitim-Sağlık	43	2.88	0.66				
	Hizmet	29	3.02	0.59				
	Serbest	5	3.04	0.61				
	Çalışmayan	526	3.08	0.72				

*p <0.05, ** p<0.01, ^a203 öğrenci yanıt vermemiştir.

Tablo 20’de anne mesleği değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklılıkları değerlendirilmektedir. AYDA’nın iletişim, yönetim ve duygusal bağlam alt boyutlarında da anne mesleğine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Ancak ailede birlik boyutunda anlamlı bir farklılık ($F=2.31$, $p=0.043$) ve ailede yetkinlik boyutunda da anlamlı bir farklılık ($F=2.62$, $p=0.036$) belirlenmiştir.

Post-hoc analizleri, ailede birlik boyutunda hizmet sektöründe çalışan annelerin çocuklarının (Ort.=3,37; ss=0,69), serbest meslek sahibi annelerin çocuklarına (Ort.=2,82; ss=0,40) göre daha yüksek birlik algısına sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Ailede yetkinlik boyutunda ise büro-ofis çalışan annelerin çocuklarının (Ort.=4,22; ss=0,74), serbest meslek sahibi annelerin çocuklarına (Ort.=3,68; ss=0,52) göre daha yüksek yetkinlik algısına sahip olduğu görülmektedir.

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin baba mesleklerinin aile yapısının alt boyutları üzerindeki etkisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21. Baba mesleği değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken (Babaların Meslek Grupları)	n	$\bar{x}$	ss	F	df	p	Post-Hoc
<i>Ailede İletişim</i>	Büro-Ofis	167	4.03	0.65	0.98	4	.392	
	Eğitim-Sağlık	132	4.10	0.60				
	Hizmet	204	3.88	0.67				
	Serbest	237	3.94	0.63				
	Diğer	27	3.91	0.61				
<i>Ailede Birlik</i>	Büro-Ofis	167	3.75	1.10	1.22	4	.298	
	Eğitim-Sağlık	132	3.84	0.95				
	Hizmet	204	3.58	1.02				
	Serbest	237	3.66	0.98				
	Diğer	27	3.61	1.04				
<i>Ailede Yönetim</i>	Büro-Ofis	167	3.00	1.13	1.01	4	.374	
	Eğitim-Sağlık	132	3.08	1.07				
	Hizmet	204	2.88	1.02				
	Serbest	237	2.95	1.05				
	Diğer	27	3.07	1.00				
<i>Ailede Yetkinlik</i>	Büro-Ofis	167	3.02	0.58	2.34	4	.041*	Serbest>
	Eğitim-Sağlık	132	3.14	0.61				Büro
	Hizmet	204	3.28	0.55				Ofis
	Serbest	237	3.35	0.57				
	Diğer	27	3.24	0.59				
<i>Ailede Duygusal Bağlam</i>	Büro-Ofis	167	2.82	0.58	1.97	4	.091	
	Eğitim-Sağlık	132	3.11	0.61				
	Hizmet	204	3.08	0.55				
	Serbest	237	2.99	0.57				
	Diğer	27	3.04	0.59				

*p<0.05, ** p<0.01, ^a61 öğrenci yanıt vermemiştir.

Tablo 21'de baba mesleği değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklılıkları incelenmektedir. AYDA'nın iletişim, birlik, yönetim ve duygusal bağlam

alt boyutlarında baba mesleğine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemektedir ($p>0.05$). Ancak ailede yetkinlik boyutunda anlamlı bir farklılık ($F=2.34$, $p=0.041$) belirlenmiştir. Post-hoc analizleri, ailede yetkinlik boyutunda büro çalışanlarının çocuklarının serbest meslek seçeneğini işaretleyen çocuklara göre anlamlı düzeyde daha düşük skorlar aldığını göstermektedir.

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin aylık gelir düzeylerinin aile yapısının alt boyutları üzerindeki etkisine ilişkin analiz sonuçları Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22. Aylık gelir değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	n	x	ss	F	df	p	Post-hoc
<i>Ailede İletişim</i>	0-21.999	17	2.90	0.75	5.97	3	0.00**	30.000- 39.999- 22.000- 29.999, 40.000 ve üstü- 22.000 - 29.999
	22.000- 29.999	157	2.92	0.65				
	30.000- 39.999	169	3.13	0.76				
	40.000 ve üstü	251	3.18	0.54				
<i>Ailede Birlik</i>	0-21.999	16	3.02	0.91	7.34	3	0.00**	40.000 ve üstü- 22.000- 29.999
	22.000- 29.999	157	3.01	0.70				
	30.000- 39.999	168	3.16	0.66				
	40.000 ve üstü	251	3.32	0.62				
<i>Ailede Yönetim</i>	0-21.999	15	2.74	0.86	6.00	3	0.00**	40.000 ve üstü- 22.000- 29.999
	22.000- 29.999	149	2.81	0.68				
	30.000- 39.999	161	2.91	0.58				
	40.000 ve üstü	248	3.07	0.65				
<i>Ailede Yetkinlik</i>	0-21.999	15	3.05	1.00	10.04	3	0.00**	30.000 - 39.999 - 0 - 21.999 , 40.000 ve üstü - 0 - 21.999 , 40.000 ve üstü - 22.000 - 29.999 , 40.000 ve üstü - 30.000 - 39.999
	22.000- 29.999	149	3.63	1.01				

Tablo 22(Devam). Aylık gelir değişkenine göre AYDA alt boyutları grup farklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi

<i>Ailede Duygusal Bağlam</i>	0-21.999	15	2.60	0.88	3.33	3	0.02*	40.000 ve üstü - 0 - 21.999
	22.000-29.999	149	3.02	0.75				
	30.000-39.999	161	3.06	0.66				
	40.000 ve üstü	247	3.15	0.72				

** p<0.01, ^a256 öğrenci yanıt vermemiştir.

Tablo 22'de aylık gelir kategorisi değişkenine göre grup farklılıklarına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları analiz edilmektedir. AYDA'nın tüm alt boyutlarında (İletişim, Birlik, Yönetim, Yetkinlik, Duygusal Bağlam) gelir düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar ($p<0.05$ veya $p<0.01$) tespit edilmiştir.

4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Amacına Yönelik Bulgular

Araştırmanın 'Rize ilindeki ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin Girişimcilik niyetleri ile aile yapılarının alt boyutları olan iletişim, birlik, yönetim, yetkinlik ve duygusal bağlam arasındaki ilişkiyi belirlemek' şeklindeki üçüncü alt amacına yönelik analiz sonuçları sırasıyla tablolarda sunulmuştur.

Aile yapısının alt boyutlarının ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin girişimcilik niyetleri üzerindeki yordayıcı etkilerini ortaya koyan basit doğrusal regresyon analiz sonuçları Tablo 23'te verilmiştir.

Tablo 23. Basit doğrusal regresyon sonuçları (bağımlı değişken: girişimcilik niyeti)

Bağımsız Değişken	B	SE	T	R ²	Adj. R ²	F	Model p
<i>İletişim</i>	0.087	0.063	1.382	0.002	0.001	1.91	0.167
<i>Birlik</i>	0.197	0.058	3.408	0.015	0.014	11.62	0.001**
<i>Yönetim</i>	0.266	0.058	4.575	0.027	0.026	20.93	< .001**
<i>Yetkinlik</i>	0.148	0.044	3.370	0.015	0.014	11.35	0.001**
<i>Duygusal Bağlam</i>	0.127	0.056	2.246	0.007	0.005	5.05	0.025*

* $p<0.05$, ** $p<0.01$

Tablo 23'te yer alan basit doğrusal regresyon analiz sonuçları, aile yapısının alt boyutlarının ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin girişimcilik niyetleri üzerindeki yordayıcı etkilerini detaylı bir şekilde ortaya koymaktadır. İletişim alt boyutunun girişimcilik niyetini anlamlı düzeyde etkilemediği görülmektedir ($B=0.087$, $SE=0.063$, $t=1.382$, $p=0.167$). Birlik alt boyutunun girişimcilik niyetini pozitif yönde ve anlamlı düzeyde etkilediği belirlenmiştir ($B=0.197$, $SE=0.058$, $t=3.408$, $p=0.001$). Yönetim alt boyutunun girişimcilik niyetini pozitif yönde ve anlamlı düzeyde etkilediği tespit edilmiştir ($B=0.266$, $SE=0.058$, $t=4.575$, $p<0.001$). Yetkinlik alt boyutunun girişimcilik niyetini pozitif yönde ve anlamlı düzeyde etkilediği saptanmıştır ($B=0.148$, $SE=0.044$, $t=3.370$, $p=0.001$). Duygusal bağlam alt boyutunun girişimcilik niyetini pozitif yönde ve anlamlı düzeyde etkilediği belirlenmiştir ($B=0.127$, $SE=0.056$, $t=2.246$, $p=0.025$).

Diğer taraftan araştırmada kullanılan değişkenlerin girişimciliği ne düzeyde açıkladığına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi de yapılmış ve Tablo 24'te sunulmuştur.

Tablo 24. Girişimciliği yordayan değişkenlere yönelik hiyerarşik regresyon analizi sonuçları

Değişken Grubu	Alt Değişkenler	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
<i>Cinsiyet (Ref: Erkek)</i>	Kız	-0.038	-0.047	-0.041	-0.019
<i>Yerleşim Yeri (Ref: İl)</i>	İlçe	0.059	0.074	0.075	0.069
	Köy-Belde	0.249	0.262	0.263	0.255
<i>Aylık Gelir (Ref: <22.000 TL)</i>	22.000–29.999 TL	0.043	0.159	0.095	-0.055
	30.000–39.999 TL	0.085	0.184	0.142	-0.032
	≥40.000 TL	0.091	0.202	0.168	-0.060
<i>Anne Mesleği (Ref: Büro-Ofis)</i>	Eğitim-Sağlık	–	0.741	0.844	0.748
	Hizmet	–	0.302	0.328	0.365
	Serbest	–	0.870	0.832	0.937
	Diğer	–	0.387	0.407	0.413
<i>Baba Mesleği (Ref: Büro-Ofis)</i>	Eğitim-Sağlık	–	0.310	0.321	0.312
	Hizmet	–	0.336	0.387	0.290
	Serbest	–	0.563	0.559	0.640
	Diğer	–	-0.157	-0.143	-0.123

Tablo 24 (Devam). Girişimciliği yordayan değişkenlere yönelik hiyerarşik regresyon analizi sonuçları

<i>Anne Eğitim Düzeyi (Ref: Üniversite)</i>	Okur-yazar değil	–	-0.118	-0.121	-0.109
	İlkokul	–	-0.074	-0.069	-0.055
<i>Baba Eğitim Düzeyi (Ref: Üniversite)</i>	Okur-yazar değil	–	-0.096	-0.099	-0.083
	İlkokul	–	-0.061	-0.058	-0.047
	Ortaokul	–	-0.043	-0.042	-0.031
	Lise	–	-0.018	-0.017	-0.012
<i>Kardeş Sayısı (Ref: 2 Kardeş)</i>	3–4 Kardeş	–	–	0.094	0.064
	5+ Kardeş	–	–	-0.015	-0.081
	Tek Çocuk	–	–	0.072	0.011
<i>Doğum Sırası (Ref: 1. Çocuk)</i>	2. Çocuk	–	–	0.187	0.186
	3. Çocuk	–	–	0.069	0.086
	4. Çocuk	–	–	0.038	0.032
	≥5. Çocuk	–	–	-0.697	-0.772
<i>AYDA Alt Boyutları</i>	İletişim	–	–	–	-0.088
	Birlik	–	–	–	0.144
	Yönetim	–	–	–	0.168
	Yetkinlik	–	–	–	0.063
	Duygusal Bağlam	–	–	–	0.039
<i>Model İstatistikleri</i>	R ²	0.008	0.146	0.158	0.391
	Düzeltilmiş R ²	-0.006	-0.104	-0.108	0.316
	F istatistiği	0.57	0.93	0.88	1.21
	p değeri	0.754	0.035	0.029	0.009
	ΔR ²	–	0.038	0.012	0.033
	ΔF	–	1.08	0.77	2.96*

*p<0.05, **p<0.01

Tablo 24'te Girişimciliği Yordayan Değişkenlere Yönelik Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları, demografik özelliklerin ve aile yapısının alt boyutlarının girişimcilik niyeti üzerindeki etkilerini kademeli olarak sunmaktadır. Model 1'de, cinsiyetin (Kız, Ref: Erkek), yerleşim yerinin (İlçe, Köy-Belde, Ref: İl) ve aylık gelirin (22.000–29.999 TL, 30.000–39.999 TL, ≥40.000 TL, Ref: <22.000 TL) girişimcilik

niyetini anlamlı düzeyde yordamadığı görülmektedir. Model 1'in genel olarak anlamlı bir yordayıcı etki göstermemesi ($F=0.57$, $p=0.754$), bu demografik faktörlerin tek başına girişimcilik niyetini açıklamada yetersiz kaldığını işaret etmektedir. Modelin açıklanan varyansı (R^2) oldukça düşüktür ($R^2=0.008$, Düzeltilmiş $R^2=-0.006$).

Model 2'ye anne ve baba mesleği değişkenleri eklendiğinde, modelin anlamlılık düzeyi değişmektedir ($F=0.93$, $p=0.035$), ancak açıklanan varyans hâlâ düşüktür ($R^2=0.146$, Düzeltilmiş $R^2=-0.104$). Anne ve baba meslekleri tek tek incelendiğinde, bu değişkenlerin girişimcilik niyeti üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı görülmektedir. Modeldeki R^2 artışı ($\Delta R^2=0.038$), anne ve baba mesleğinin modele küçük bir katkı sağladığını ancak bu katkının istatistiksel olarak yeterince güçlü olmadığını belirtmektedir.

Model 3'e kardeş sayısı (3–4 Kardeş, 5+ Kardeş, Tek Çocuk, Ref: 2 Kardeş) ve doğum sırası (2. Çocuk, 3. Çocuk, 4. Çocuk, ≥ 5 . Çocuk, Ref: 1. Çocuk) değişkenleri eklendiğinde, modelin anlamlılığı korunmakta ($F=0.88$, $p=0.029$), açıklanan varyans ise Model 2'ye göre hafifçe artmaktadır ($R^2=0.158$, Düzeltilmiş $R^2=-0.108$). Kardeş sayısı ve doğum sırasının tek tek girişimcilik niyeti üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Modeldeki R^2 artışı ($\Delta R^2=0.012$) oldukça sınırlıdır, bu da bu değişkenlerin modele çok az ek bilgi kattığını işaret etmektedir.

Model 4'e aile yapısının alt boyutları olan İletişim, Birlik, Yönetim, Yetkinlik ve Duygusal Bağlam değişkenleri eklendiğinde, modelin anlamlılık düzeyi büyük ölçüde artmaktadır ($F=1.21$, $p=0.009$). Açıklanan varyansın da önemli ölçüde yükseldiği görülmektedir ($R^2=0.391$, Düzeltilmiş $R^2=0.316$). Özellikle yönetim alt boyutunun ($B=0.168$) ve birlik alt boyutunun ($B=0.144$) pozitif ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Model 4'ün R^2 değerindeki kayda değer artış ($\Delta R^2=0.033$), aile yapısı alt boyutlarının modele eklenmesiyle girişimcilik niyetindeki varyansın önemli bir kısmının açıklanabildiğini göstermektedir. Hiyerarşik regresyon analizinde, cinsiyet, yerleşim yeri, aylık gelir, anne ve baba mesleği, kardeş sayısı ve doğum sırası gibi demografik faktörlerin, aile yapısının alt boyutları eklendikten sonra girişimcilik niyeti üzerindeki etkilerinin azaldığı veya anlamsızlaştığı gözlemlenmektedir. Nitekim aylık gelir değişkenlerinin katsayıları Model 2'den Model 4'e doğru düşüş göstermektedir (0.202'den -0.060'a).

AYDA alt boyutlarından yetkinlik ($B=0.063$) ve duygusal bağlamın ($B=0.039$) da girişimcilik niyeti üzerinde pozitif ancak daha zayıf bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. İletişim alt boyutunun ise negatif bir katsayıya sahip olması ($B=-0.088$) ve anlamlı olmaması dikkat çekicidir.

Analizin genel bulguları, araştırmanın 3. amacını desteklemektedir. Buna göre, aile yapısının yönetim alt boyutu, Rize ilindeki ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin girişimcilik niyetini pozitif yönde ve anlamlı düzeyde etkilemektedir. Diğer alt boyutlar olan iletişim, birlik, yetkinlik ve duygusal bağlam da regresyon analizinde anlamlı etkiler göstermiş olup, başlangıçta 3. amaç kapsamında öngörülen bazı varsayımlar yeniden değerlendirilmiştir. Demografik faktörlerin (cinsiyet, yerleşim yeri, kardeş sayısı, kardeş sırası, anne ve babanın eğitim ve meslek durumları, aylık gelir) girişimcilik niyeti üzerindeki etkileri ise genel olarak anlamlı bulunmamış, böylece araştırmanın 1. amacı doğrultusunda bu faktörlerin sınırlı düzeyde etkili olduğu anlaşılmıştır. Bu çerçevede elde edilen bulgular, Rize ilindeki 8. sınıf öğrencilerinin girişimcilik niyetlerinin özellikle aile içindeki yönetim pratikleri, birlik, yetkinlik algısı ve duygusal bağlam gibi içsel aile dinamikleri tarafından daha güçlü şekilde etkilendiğini ortaya koymaktadır. Böylece araştırmanın hem demografik faktörler (Amaç 1 ve 2) hem de aile yapısının alt boyutları (Amaç 3) ile girişimcilik niyeti arasındaki ilişkiler açısından bütüncül bir değerlendirme sunulmuştur.

5. TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sürecinden elde edilen bulgular, alt amaçlar çerçevesinde tartışılmıştır. Birinci ve ikinci alt amaca yönelik tartışmanın aynı değişkenlerin etkilerini açıklamada birbirlerini tamamlar nitelikte olması açısından tek başlık altında verilmesi uygun görülmüştür.

5.1. Tartışma

5.1.1. Araştırmanın Birinci ve İkinci Alt Amacına Yönelik Tartışma

Araştırmanın birinci alt amacı, öğrencilerin demografik bilgilerinin (cinsiyet, yerleşim yeri, kardeş sayısı, kardeş sırası, ebeveyn eğitim ve meslek durumları vb.) girişimcilik niyetlerine etkisini belirlemektir.

Yapılan araştırmada demografik değişkenlerin –cinsiyet, ebeveyn eğitim düzeyi ve mesleği gibi– girişimcilik niyeti üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Bu bulgu, girişimcilik niyetinin karmaşık ve çok boyutlu doğasını vurgulayan ve niyet oluşumunu tekil demografik göstergelere indirgemeyen literatürle uyumludur. Özellikle cinsiyetin girişimcilik niyeti üzerindeki doğrudan etkisinin bulunmaması, geleneksel olarak erkeklerin daha yüksek girişimcilik niyeti taşıdığını öne süren bazı önceki araştırmalardan ayrılmaktadır (Mueller, 2004; Wilson vd., 2007). Nitekim bazı çalışmalar erkek öğrencilerin girişimci kariyere daha sıcak baktığını, bunun da özgüven veya risk algısındaki farklılıklardan kaynaklanabildiğini belirtmiştir (Packham vd., 2010; Shinnar vd., 2012). Bu geleneksel görüş, toplumsal cinsiyet rollerinin bireylerin kariyer tercihlerini ve risk alma davranışlarını şekillendirdiği varsayımına dayanmaktadır. Ancak bu araştırmanın bulgusu gibi, yakın tarihli çalışmalarda da cinsiyet bazında niyet farkının görülmemesi (Ayvaz ve Kurulgan, 2024; Contreras-Barraza vd., 2021), toplumsal cinsiyet rollerinin girişimcilik alanındaki etkisinin zamanla azalıyor olabileceğini düşündürmektedir. Bu durum, 8. sınıf öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerinin girişimcilik niyeti algısı üzerinde henüz tam olarak belirleyici bir etki yaratmadığını ortaya koymaktadır. Özellikle erken yaşlardaki eğitim ve sosyalleşme süreçlerinin, küreselleşen dünyanın da etkisiyle, kız ve erkek öğrencilerde benzer girişimcilik potansiyellerini ortaya çıkarabilme kapasitesini yansıttığı düşünülebilir (Ajzen, 1991; Liñán ve Chen, 2009).

Bununla birlikte, bu çalışmada yalnızca ailede yönetim alt boyutunda erkek öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu husus, erkek öğrencilerin aile içi yönetsel süreçleri, yani otorite, disiplin ve karar alma mekanizmalarını kız öğrencilere göre farklı algıladığını veya bu süreçlerde kendilerine daha fazla rol atfettiğini düşündürmektedir. Bu farklılık, kültürel ve aile içi beklentilerden kaynaklanabilmektedir. Toplumsal yapıda erkek çocuklara geleneksel olarak daha fazla sorumluluk ve karar alma inisiyatifi verilmesinin bu algıyı güçlendirdiği düşünülmektedir.

Yerleşim yerinin girişimcilik niyeti üzerinde doğrudan bir etkisinin olmaması, bölgesel sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıkların bu yaş grubundaki girişimcilik niyetine henüz belirgin şekilde yansımadığını düşündürmektedir. Bu olgu, dijitalleşme ve iletişim teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla birlikte, gençlerin bilgiye ve rol modellere erişiminin coğrafi sınırlamalardan daha az etkilendiğini ve girişimcilik potansiyelinin coğrafi engellere takılmadan gelişebileceğine işaret etmektedir. Gençler, kentsel veya kırsal alanda yaşamalarından bağımsız olarak benzer kariyer hedefleri ve motivasyonlar geliştirebilmektedir. Ancak ailede iletişim boyutundaki yerleşim yeri açısından oluşan anlamlı farklılık dikkat çekicidir. Bu durum, kırsal bölgelerde aile içi iletişimin daha az olduğu veya farklı biçimlerde tezahür ettiği şeklinde yorumlanabilmektedir. Kırsal alanlardaki sosyal yapının, geleneksel değerlerin ve kısıtlı sosyal imkânların aile içi iletişim biçimlerini etkilediği düşünülmektedir.

Benzer şekilde bu çalışmada kardeş sayısı ve doğum sırası gibi aile büyüklüğünü yansıtan değişkenlerin de girişimcilik niyeti üzerinde doğrudan bir etkisi saptanmamıştır. Bu durum, girişimcilik potansiyelinin daha çok aile içindeki etkileşim kalitesi ve bireysel motivasyonlarla şekillendiğini, ailenin niceliksel yapısından çok niteliksel dinamiklerinin önemli olduğunu düşündürmektedir. Ancak bu değişkenlerin aile yapısı algısı üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Nitekim ailede yetkinlik boyutundaki farklılık, çok çocuklu ailelerde çocukların daha erken yaşta sorumluluk üstlenmek durumunda kalmalarına rağmen, bu sorumlulukların algılanan genel yetkinlik düzeyini artıramayabildiğini göstermektedir. Bu içerik, çok çocuklu ailelerde kaynakların (zaman, ilgi, ekonomik destek) daha fazla paylaşıldığı ve bu durumun çocukların bireysel gelişimlerini olumsuz etkileyebildiği yönündeki literatürle

örtüşmektedir (Arslan, 2022). “Kaynak seyreltme teorisi” olarak da bilinen bu yaklaşıma göre, ebeveyn kaynakları ne kadar çok çocuğa bölünürse, her bir çocuğun bireysel olarak aldığı destek o kadar azalabilir (Giddens, Schermer ve Vernon, 2009). Doğum sırası açısından ise ilk doğan çocukların genellikle daha fazla ebeveyn ilgisi ve akademik destek almasıyla ilişkilendirilmektedir (Chen, 2015). İlk çocukların aile içinde daha fazla sorumluluk üstlenmesi ve liderlik rollerine yatkın olması, onların algılanan yetkinlik düzeylerini artırabilmektedir. Bu bulgular, ailedeki kaynak dağılımının ve ebeveynlerin çocuk başına ayırabildiği zamanın, çocukların algılanan yetkinlik düzeylerini etkileyebildiğini vurgulamaktadır.

Diğer demografik değişkenler açısından da bu çalışma ilginç sonuçlar sunmaktadır. Nitekim öğrencinin ebeveynlerinin eğitim düzeyi girişimcilik niyetini anlamlı biçimde etkilememiştir. Girişimci bir rol modele sahip olmanın gençlerde girişimcilik arzusunu artırabileceği sıkça öne sürülse de (Bosma vd., 2012; Carr ve Sequeira, 2007), bu etkinin otomatik olmadığı da bilinmektedir. Rachmawan ve arkadaşları (2015), ebeveynleri girişimci olan öğrencilerin daha yüksek niyet göstermesinin, öz yeterlik gibi aracı faktörlere bağlı olduğunu, yani aileden gelen etkinin dolaylı mekanizmalarla çalıştığını belirtmiştir. Bu çalışmada ailede girişimci bulunmasına ilişkin değişkenin tek başına fark yaratmaması, aile etkisinin basit bir rol model sahipliğinden ziyade ailenin sunduğu destek ve teşvikin kalitesiyle ilgili olduğunu düşündürmektedir.

Nitekim İspanya’da gençler üzerinde yapılan bir araştırma, aile üyelerinin girişimciliğe ilgisinin gencin kendi girişimcilik ilgisini pozitif yönde etkilediğini göstermiştir (Escolar-Llamazares vd., 2019). Bu tür bulgular, aileden gelen etkinin sadece ebeveyn mesleği veya eğitim düzeyiyle sınırlı olmayıp, aile içinde girişimciliğe atfedilen önem, teşvik ve tutumlar gibi daha incelikli boyutları içerdiğini ima etmektedir. Ayrıca, ailesi işletme sahibi olan öğrencilerin bile her zaman girişimci olma niyeti taşımayabileceği bilinmektedir; aile işletmesi geçmişine sahip üniversite öğrencilerinin bir kısmı girişimci kariyer yerine farklı alanlara yönelebilmektedir (Zellweger vd., 2011).

Benzer şekilde, babanın mesleğinin girişimcilik niyeti üzerinde doğrudan bir etkisinin bulunmaması, çocukların girişimcilik niyetinin sadece ebeveynlerin mesleki rol modelleriyle sınırlı kalmayıp, diğer kişisel veya çevresel faktörlerden de

etkilendiğini düşündürmektedir. Bu durum, girişimcilik niyetinin çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu ve tek bir faktörle açıklanamayacağını vurgulamaktadır. Ancak bu demografik faktörlerin aile yapısı algısını etkilediği görülmüştür. Ailede iletişim, birlik, yönetim, yetkinlik ve duygusal bağlam boyutlarında gelir düzeyine göre anlamlı farklılıklar bulunması, ekonomik refahın aile içi işleyiş ve bireylerin yeterlilik algıları üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle yüksek gelir gruplarındaki ailelerin bu boyutlarda daha yüksek puanlara sahip olması, sosyo-ekonomik avantajların aile üyeleri arasındaki etkileşimleri ve problem çözme becerilerini olumlu yönde etkileyebileceğini düşündürmektedir. Bu durum, ailelerin ekonomik refahının, çocukların özgüven ve yetkinlik algılarını pekiştirebildiği düşüncesini desteklemektedir. Genel olarak literatürde de girişimcilik niyetinin doğrudan demografik özelliklerden ziyade bu özelliklerin şekillendirdiği tutumlar ve algılar aracılığıyla belirlendiği vurgulanmaktadır (Krueger, 1993; Liñán vd., 2011).

5.1.2. Araştırmanın Üçüncü Alt Amacına Yönelik Tartışma

Araştırmanın üçüncü alt amacı, aile yapısının alt boyutları olan iletişim, birlik, yönetim, yetkinlik ve duygusal bağlam ile girişimcilik niyeti arasındaki ilişkinin incelenmesini hedeflemektedir. Bu kapsamda yapılan analizler, aile içi dinamiklerin, gençlerin girişimcilik niyetlerinin şekillenmesinde demografik faktörlerden daha belirleyici ve doğrudan bir rol oynadığını ortaya koymuştur. Bulgular, ailenin sadece bir sosyal çevre olmanın ötesinde, bireyin kişilik özelliklerini, risk algısını ve kariyer yönelimlerini biçimlendiren temel bir yapı olduğunu göstermektedir. Özellikle aile yapısının bazı boyutlarının bu süreçte diğerlerinden daha fazla öne çıkması, aile etkisinin çok katmanlı doğasına işaret etmektedir.

Mevcut çalışmada aile yapısının alt boyutları ile girişimcilik niyeti arasındaki ilişkilere bakıldığında, en güçlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkinin “yönetim” boyutu ile olduğu tespit edilmiştir. “Yönetim” boyutu; ailede kural ve rollerin belirginliğini, karar alma süreçlerinin yapısını, disiplin uygulamalarını ve genel olarak ailenin organizasyon düzeyini ifade etmektedir (Girli, 2018). Bulgulara göre, yönetim boyutunun daha sağlıklı ve işlevsel olarak algılandığı ailelerde yetişen öğrencilerin girişimcilik niyetleri daha yüksek görülmektedir. Bu sonucun literatürde karşılığını bulan önemli dayanakları vardır. Araştırmalar, ebeveynlik tarzı olarak “otoriter

(authoritative)” olarak adlandırılan – yani sıcak ve destekleyici ama aynı zamanda sınırları ve kuralları net – bir aile ortamının gençlerde girişimcilik potansiyelini artırdığını göstermektedir (Adha vd., 2023; Mulyani vd., 2021).

Otoriter ebeveynlik, çocuklara bağımsız düşünme ve karar alma fırsatı tanırken, belli bir disiplin ve sorumluluk bilinci de kazandırır. Böyle bir aile ortamında yetişen çocukların içsel kontrol odaklarının ve risk alma eğilimlerinin daha yüksek olduğu, dolayısıyla girişimci kişilik özelliklerinin daha güçlü geliştiği bildirilmiştir (Cox ve Jennings, 1995; Schoon ve Duckworth, 2012). Bu çerçevede Cox ve Jennings’in (1995) Britanyalı girişimciler üzerinde yaptığı çalışmada, başarılı girişimcilerin önemli bir kısmının çocukluklarında sorumluluk alabilecekleri, inisiyatif göstermeye teşvik edildikleri bir aile ortamında büyüdüğü ortaya konmuştur. Benzer şekilde, uzunlamasına bir çalışma yürüten Schoon ve Duckworth (2012), ergenlik döneminde ailelerinden hem destek hem de düzenli yönlendirme gören bireylerin yetişkinlikte girişimci olma olasılıklarının anlamlı derecede yüksek olduğunu bulmuşlardır.

Bu bulgular, ailede “yönetim” boyutunun dengeli olmasının – yani aile sisteminin ne aşırı baskıcı ne de aşırı serbest olmamasının – girişimci eğilimleri teşvik edici bir iklim sağladığını düşündürmektedir. Bu çalışmada sadece yönetim boyutunun girişimcilik niyeti ile anlamlı ilişki vermesi de tam olarak bunu yansıtmaktadır: Aile içinde tutarlı kuralların, açık beklentilerin ve karar süreçlerine katılımın olduğu ortamlarda yetişen çocuklar, ileride girişimcilik gibi inisiyatif gerektiren alanlara daha çok ilgi duyabilmektedir (Aldrich ve Cliff, 2003; Carr ve Sequeira, 2007). Bu tür bir aile yapısı, gençlere hem öngörülebilir ve güvenli bir çerçeve sunmakta hem de bu çerçevenin içinde kendi özerkliklerini geliştirme imkânı tanımaktadır. Bu denge, girişimciliğin doğasında var olan belirsizlikle başa çıkabilme ve kendi yolunu çizebilme becerileri için temel bir zemin oluşturmaktadır.

Araştırmada anlamlı bulunan bir diğer boyut ise “birlik”tir. Bu olgu, aile üyelerinin birbirlerine duygusal olarak bağlı ve yakın olmalarının, öğrencilerin girişimcilik niyetlerini güçlendirdiğini göstermektedir. Aile birliğinin yüksek olması, çocuklara güvenli bir ortam sunarak risk alma eğilimlerini destekleyebilir ve yeni fikirler deneme konusunda cesaretlendirebilmektedir. Bu konsept, aile içindeki uyum ve dayanışmanın, bireylerin kendi potansiyellerine olan inançlarını artırarak girişimci

ruhu beslediğini ortaya koymaktadır. Güçlü aile bağları, bireyin başarısızlık durumunda sığınabileceği bir liman olarak algılanır ve bu psikolojik güvence, onu daha cesur adımlar atmaya teşvik eder. Literatür de aileden alınan sosyal desteğin, girişimcilik sürecindeki stres ve belirsizliklerle başa çıkmada önemli bir tampon görevi gördüğünü vurgulamaktadır (Altınay vd., 2012; Bosma vd., 2012).

Benzer şekilde, “duygusal bağlam” boyutunun da girişimcilik niyeti üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Duygusal desteğin güçlü olduğu aile ortamları, bireylerin psikolojik dayanıklılıklarını artırarak belirsizlikle başa çıkma kapasitelerini güçlendirebilmektedir (Bowlby, 1969). Bu içerik, aileden alınan manevi desteğin, öğrencilerin girişimcilik yolunda karşılaşılabilecekleri zorluklara karşı daha dirençli olmalarına katkı sağladığını ortaya koymaktadır (Gurel vd., 2010). Sevgi, şefkat ve empatinin açıkça ifade edildiği bir ailede büyüyen birey, kendine daha fazla değer verir ve yeteneklerine daha çok güvenir. Bu öz-değer duygusu, girişimciliğin gerektirdiği proaktif ve kendine güvenen duruşun temelini oluşturur. Aile, bireyin ilk ve en önemli duygusal sermaye kaynağıdır ve bu sermaye, girişimcilik gibi zorlu bir yola çıkarken en az finansal sermaye kadar değerli olabilir.

Buna karşılık, “iletişim” alt boyutunun girişimcilik niyetini anlamlı düzeyde etkilemediği görülmektedir. Bu husus, aile içi iletişimin kalitesinin, öğrencilerin girişimci olma istek ve kararlılıkları üzerinde doğrudan bir belirleyici olmadığını düşündürmektedir. Aynı zamanda, ailede iletişim dinamiklerinin, bireylerin genel psikolojik sağlığına katkı sağlayabilmesine rağmen, girişimcilik gibi spesifik bir niyetin oluşumunda tek başına yeterli bir faktör olmadığı şeklinde yorumlanabilmektedir. Bu durum, iletişimin önemini azaltmamakla birlikte, etkisinin diğer boyutlar aracılığıyla dolaylı olabileceğine işaret etmektedir (Staniewski vd., 2023). Bu bağlamda etkili iletişim, ailedeki kuralların açıklanması ve kararların tartışılması gibi “yönetim” süreçlerinin daha sağlıklı işlemlerini sağlayarak dolaylı yoldan niyet üzerinde bir etki yaratabilir.

Nitekim aile içi sevgi ve desteğin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisinin genellikle özgüven ve motivasyon aracılığıyla dolaylı gerçekleştiği literatürde ifade edilmiştir (Dyer ve Handler, 1994; Mustafa vd., 2016). Bu çalışmada da iletişim, birlik ve duygusal bağlam gibi daha ilişkisel boyutların istatistiksel olarak yönetim kadar öne çıkmaması, bu boyutların etkilerinin daha dolaylı mekanizmalarla işlediğini

düşündürebilir. Buna karşılık, aile yönetimi daha yapısal bir unsur olduğu için, çocukların erken yaşlardan itibaren sorumluluk alabilme, karar verme deneyimi edinme gibi fırsatlarını doğrudan şekillendirmektedir (Adha vd., 2023). Bu da girişimcilik niyeti üzerinde daha görünür ve ölçülebilir bir etki yaratabilir.

Özetle aile yapısının “yönetim” boyutunun girişimcilik niyeti ile anlamlı ilişkisi, literatürdeki “aile etkisi” tartışmalarıyla uyumludur ve hatta bu tartışmaya özgün bir katkı sağlamaktadır. Ailede demokratik ve yapıcı bir disiplin anlayışının olması, çocukların girişimci kişilik özelliklerini geliştirmesi için uygun zemini hazırlamaktadır (Adha vd., 2023; Schoon ve Duckworth, 2012). Böyle bir ailede büyüyen genç, hem girişimciliğin gerektirdiği öz disipline ve kararlılığa sahip olmakta, hem de yeni fikirlere açık olmayı öğrenmektedir (Cox ve Jennings, 1995). Bu nedenle literatürde de aile yapısının girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkisini inceleyen çalışmalar, ailede katı kontrol ile aşırı gevşekliğin her ikisinin de girişimcilik açısından dezavantaj yaratabileceğine, ideal dengenin önemli olduğuna dikkat çekmişlerdir (Aldrich ve Cliff, 2003; Dyer ve Handler, 1994).

Bu çalışmanın bulgusu bu denge unsurunu “yönetim” boyutuyla yakalamıştır. Yönetim boyutunun yüksek olduğu aileler, yapısal olarak dengeli ve destekleyici aileler olduğundan, bu ortamdan gelen gençlerin girişimcilik niyetleri de yüksek görünmektedir. Aile yapısı ve girişimcilik arasındaki bu ilişki, özellikle Türkiye’de yapılan bazı çalışmalarla da tutarlıdır. Örneğin Yener (2018) ile Taş ve Özmen (2019) çalışmalarında aile ikliminin ve ebeveyn tutumlarının, gençlerin girişimcilik eğilimlerinde istatistiksel olarak anlamlı rol oynadığını rapor etmişlerdir (Şahin ve Gürbüz, 2020). Dolayısıyla bu bulgu, aile yapısının girişimci niyetlere etkisini ortaya koyan literatürü doğrular niteliktedir ve özellikle “yönetim” boyutunun altını çizerek literatüre yeni bir boyut kazandırmaktadır.

5.2. Sonuç

Bu araştırmada aşağıda ifade edilen sonuçlara ulaşılmıştır:

- Araştırmaya katılan ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin cinsiyet, yerleşim yeri, kardeş sayısı, doğum sırası, ebeveynlerinin meslek durumları ve ailenin aylık geliri gibi demografik özelliklerinin, girişimcilik niyetleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve doğrudan bir farklılık yaratmadığı sonucuna varılmıştır.

- Buna karşın, ebeveynlerin eğitim düzeyi ve ailenin aylık geliri gibi bazı demografik değişkenlerin, öğrencilerin aile yapısı algıları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Özellikle ebeveyn eğitim seviyesi ve gelir düzeyi yükseldikçe, öğrencilerin ailelerindeki iletişim, birlik, yönetim, yetkinlik ve duygusal bağlamı daha olumlu algıladıkları tespit edilmiştir.

- Demografik değişkenlerin aksine, aile yapısının alt boyutlarının öğrencilerin girişimcilik niyetini anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Aile içi dinamiklerin, demografik özelliklere kıyasla girişimcilik niyetini açıklamada daha güçlü bir faktör olduğu görülmektedir.

- Aile yapısı alt boyutları arasında en belirleyici faktörün “yönetim” boyutu olduğu ortaya çıkmıştır. Aile içinde kuralların, rollerin ve karar alma süreçlerinin dengeli ve tutarlı olması, gençlerin girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilemektedir. Buna ek olarak, ailenin “birlik” ve “duygusal bağlam” gibi destekleyici özelliklerinin de girişimcilik niyeti üzerinde olumlu etkileri olduğu saptanmıştır.

- Genel olarak bu çalışma Rize ilindeki ortaokul öğrencilerinin girişimcilik niyetlerinin şekillenmesinde, bireyin demografik özelliklerinden ziyade, aileden gelen yapısal (yönetim) ve duygusal (birlik, duygusal bağlam) desteğin daha kritik bir rol oynadığını ortaya koymuştur.

5.3. Öneriler

Araştırma sonuçları doğrultusunda yapılan öneriler uygulamaya yönelik ve araştırmacılara yönelik öneriler başlıkları altında sunulmuştur.

5.3.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar, ortaokul öğrencilerinin girişimcilik niyetlerini artırmaya yönelik müdahalelerin belirli alanlarda yoğunlaşması gerektiğini göstermektedir. Bu doğrultuda, eğitimciler, politika yapıcılar ve aileler için spesifik öneriler geliştirilmiştir.

- Araştırma bulguları, cinsiyet, yerleşim yeri veya ebeveynlerin mesleği gibi demografik faktörlerin öğrencilerin girişimcilik niyetleri üzerinde doğrudan belirleyici bir etkiye sahip olmadığını ortaya koymuştur. Bu önemli sonuç doğrultusunda, girişimcilik eğitimlerinin ve destek programlarının belirli demografik gruplara odaklanmak yerine, tüm öğrencileri kapsayacak şekilde evrensel bir yaklaşımla tasarlanması önerilmektedir. Odak noktası, öğrencilerin arka planlarından bağımsız olarak girişimcilik becerilerini ve zihniyetini geliştirmek olmalıdır.

- Araştırmanın en net bulgusu, aile yapısının “yönetim” boyutunun (ailedeki kurallar, roller ve karar alma süreçleri) girişimcilik niyeti üzerindeki güçlü pozitif etkisidir. Bu bulgudan hareketle, okullar ve rehberlik servisleri tarafından ebeveynlere yönelik özel eğitim programları, seminerler veya atölye çalışmaları düzenlenmesi kritik bir önem taşımaktadır. Bu programlarda, çocuklara yaşlarına uygun sorumluluklar vermenin, aile içi karar alma süreçlerine onları dahil etmenin, tutarlı ve öngörülebilir kurallar koymanın ve bağımsız hareket etmelerini teşvik etmenin girişimci ruhu nasıl beslediği somut örneklerle anlatılmalıdır. Ebeveynlere yönelik hazırlanacak broşürler ve rehber materyallerle bu konuda farkındalık artırılabilir.

- Bu çalışma Fen Bilgisi Eğitimi alanında gerçekleştirilmiştir ve literatürde fen bilgisi öğretmen adaylarının girişimcilik becerilerini uygulama konusunda bilgi ve uygulama eksiklikleri olduğu belirtilmektedir. Bu doğrultuda, özellikle fen eğitimcilerinin, "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli" gibi güncel programların hedefleriyle uyumlu olarak, derslerini proje tabanlı öğrenme yöntemleriyle zenginleştirilmesi önerilmektedir. Yenilenebilir enerji, sıfır atık veya yerel çevre

sorunlarına yönelik geliştirilecek öğrenci projeleri, öğrencilerin teorik bilgiyi yenilikçi ve girişimci çözümlere dönüştürmeleri için önemli fırsatlar yaratacaktır.

- Araştırmanın pilot çalışması, 8. sınıf öğrencilerinin veri toplama araçlarındaki soruları dikkatle yanıtlaması için 15 dakikalık sürenin yetersiz olduğunu, en az 30 dakikalık bir süreye ihtiyaç duyulduğunu göstermiştir. Bu deneyimden yola çıkarak, benzer çalışmaları yürütecek eğitimcilerin ve okul idarecilerinin, veri toplama süreci için öğrencilerin dikkat dağınıklığını en aza indirecek, rahat ve yeterli zamanın tanındığı uygulama ortamlarını planlaması, elde edilecek verilerin kalitesi açısından önem taşımaktadır.

5.3.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Bu çalışmanın sonuçları ve sınırlılıkları, gelecekteki araştırmalar için yeni ufuklar açmaktadır.

- Yapılan bu araştırma, aile yapısının “yönetim” boyutunun girişimcilik niyeti için ne kadar önemli olduğunu nicel olarak ortaya koymuştur. Gelecek araştırmacıların, bu bulguyu derinleştirmek amacıyla nitel araştırma yöntemlerini (derinlemesine mülakatlar, vaka çalışmaları) kullanarak “yönetim” boyutunun tam olarak hangi ebeveyn tutum ve davranışlarını içerdiğini keşfetmeleri önerilmektedir. Böylelikle, ailelerin karar alma süreçleri, sorumluluk dağılımı ve kural koyma pratiklerinin çocukların girişimcilik niyetini nasıl şekillendirdiği daha detaylı bir şekilde anlaşılabilir.

- Mevcut çalışma, değişkenler arasındaki ilişkileri belirli bir zaman diliminde incelemiştir. Aile yapısının ve diğer faktörlerin girişimcilik niyeti üzerindeki etkilerini daha uzun vadeli ve gelişimsel bir perspektiften inceleyen boylamsal araştırmalar tasarlanabilir. Bu tür çalışmalar, ortaokulda oluşan niyetin lise ve üniversite yıllarında nasıl değiştiğini ve nihayetinde davranışa dönüşüp dönüşmediğini ortaya koyabilir.

- Araştırma, Rize ilindeki öğrencilerle sınırlıdır. Rize'nin kendine özgü sosyo-kültürel ve ekonomik yapısının bulguları nasıl etkilediğini anlamak ve sonuçların genellenebilirliğini test etmek amacıyla, Türkiye'nin farklı coğrafi ve sosyo-ekonomik özelliklere sahip bölgelerindeki öğrenciler üzerinde benzer çalışmaların tekrarlanması önerilmektedir.

- Aile yapısının iletişim, birlik gibi bu çalışmada doğrudan anlamlı çıkmayan boyutlarının, girişimcilik niyeti üzerindeki olası dolaylı etkilerinin incelenmesi değerli olacaktır. Gelecekteki araştırmalarda, bu boyutların öz yeterlilik, risk algısı, proaktif kişilik gibi psikolojik değişkenler üzerindeki etkileri aracılığıyla girişimcilik niyetini nasıl şekillendirdiği (aracı rol) veya “yönetim” boyutunun etkisini nasıl güçlendirdiği ya da zayıflattığı (düzenleyici rol) daha karmaşık modellerle test edilebilir.

KAYNAKÇA

- Acs, Z. J. (2006). How entrepreneurship affects economic growth. *Advances in the Study of Entrepreneurship, Innovation ve Economic Growth*, 17, 47-74.
- Adenutsi, D. E. (2023). Entrepreneurship, job creation, income empowerment and poverty reduction in low-income economies. *Theoretical Economics Letters*, 13(6), 1579-1598.
- Adha, M. A., Musyaffi, A. M., Ariyanti, N. S., Ansar, R., & Wibawa, E. A. (2023). Authoritative parenting styles as antecedent of entrepreneurial intentions for vocational high school students. *Journal of Community Positive Practices*, 23(4), 95-114.
- Ahmed, I. (2022). Linking self-efficacy, entrepreneurial fit, family support, and entrepreneurial intentions: An explanatory mechanism. *Frontiers in Psychology*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.959444>
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211.
- Akkaya, E., ve Arica, F. (2023). Teknoloji tabanlı girişimcilik ve Türkiye'deki uygulamaları. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 18(2), 33-45.
- Al-Dmour, H., Al-Dmour, R., Al-Dmour, A., & Al-Dmour, A. (2025). Entrepreneurial mindset and risk-taking behavior in technology-intensive startups. *World Journal of Advanced Research and Reviews*, 24(02), 2757-2765.
- Aldrich, H. E., & Cliff, J. E. (2003). The pervasive effects of family on entrepreneurship: Toward a family embeddedness perspective. *Journal of Business Venturing*, 18(5), 573-596.
- Aldrich, H. E., & Waldinger, R. (1990). Ethnics and entrepreneurs: Change and continuity in ethnic capitalism. *American Sociological Review*, 55(1), 111-131.
- Aldrich, H. E., & Zimmer, C. (1986). Entrepreneurship through social networks. İçinde D. L. Sexton & R. W. Smilor (Ed.), *The art and science of entrepreneurship* (ss. 3-21). New York, NY: Ballinger.
- Alpkan, L., Keskin, H. ve Zehir, C. (2002). *Girişimcilik hisleriyle girişimcilik potansiyeli arasındaki ilişki: Gebze ve civarındaki girişimciler üzerine bir saha araştırması*. 21. Yüzyılda KOBİ'ler Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Doğu Akdeniz Üniversitesi.
- Altbach, P. G. (2015). *Global perspectives on higher education*. Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press.

- Altınay, L., Madanoğlu, M., Daniyel, R., & Lashley, C. (2012). The influence of family tradition and psychological traits on entrepreneurial intention. *International Journal of Hospitality Management*, 31(2), 489-499.
- Alvarez, S. A., & Barney, J. B. (2014). Entrepreneurial opportunities and poverty alleviation. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 38(1), 159-184.
- Alvarez, S. A., & Busenitz, L. W. (2001). The entrepreneurship of resource-based theory. *Journal of Management*, 27(6), 755-775.
- Amato, P. R. (2000). The consequences of divorce for adults and children. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 1269-1287.
- Amit, R., MacCrimmon, K. R., Zietsma, C., & Oesch, J. (2001). Does money matter? Wealth attainment as the motive for initiating growth-oriented technology ventures. *Journal of Business Venturing*, 16(2), 119-143.
- Amit, R., Muller, E., & Cockburn, I. (1990). Opportunity costs and entrepreneurial activity. *Journal of Business Venturing*, 5(2), 95-106.
- Antonicic, B. (2020). Entrepreneurship. İçinde *Oxford Research Encyclopedia of Business and Management*. Oxford: Oxford University Press.
- Arslan, A. (2022). Erken Çocukluk Döneminde Çocuğun Gelişiminin Desteklenmesinde Aile. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*.
- Athayde, R. (2009). Measuring enterprise potential in young people. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 33(2), 481-500.
- Audretsch, D. B., Lehmann, E. E., & Warning, S. (2005). How does prior technological, market, and organizational knowledge influence entrepreneurial innovative success? *Small Business Economics*, 25(3), 243-255.
- Audretsch, D. B., & Thurik, A. R. (2001). What a decade of entrepreneurship research has taught us about the determinants of growth and welfare. *Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik*, 221(3), 395-412.
- Autio, E., Keeley, R. H., Klofsten, M., & Ulfstedt, T. (2000). Entrepreneurial intent among students: Testing an international model in five countries. *Frontiers of Entrepreneurship Research*, 20, 145-159.
- Aytaç, A., ve İlhan, C. (2007). Ailenin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi: Ampirik bir çalışma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 147-160.
- Ayvaz, E. E., ve Kurulgan, M. (2024). Eğitim, aile, cinsiyet ve kuşakların girişimcilik eğilimi üzerine etkisi [Effect of education, family, gender and generations on entrepreneurial intention]. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 0(67), 131-141.

- Azam, S., Hussain, S. ve Azam, H. (2021). A brief review of opportunity recognition in entrepreneurship research. *Journal of Entrepreneurship*, 2(1), 91-112.
- Bae, T. J., Qian, S., Miao, C., & Fiet, J. O. (2014). The relationship between entrepreneurship education and entrepreneurial intentions: A meta-analytic review. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 38(2), 217-254.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Bandura, A. (1994). Self-efficacy. In V. S. Ramachandran (Ed.), *Encyclopedia of human behavior* (Vol. 4, pp. 71-81). Academic Press.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York, NY: W. H. Freeman.
- Baron, R. A. (2006). Opportunity recognition as pattern recognition: How entrepreneurs “connect the dots” to identify new ventures. *Academy of Management Perspectives*, 20(1), 104-119.
- Basu, A., & Virick, M. (2008). *Assessing entrepreneurial intentions amongst students: A comparative study*. NCIIA. Erişim adresi: <http://nciia.org/conf08/assets/pub/basu2.pdf>
- Başar, E., Altın, H., & Doğan, V. (2013). *Girişimcilik*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Bateman, T. S., & Crant, J. M. (1993). The proactive component of organizational behavior: A measure and correlates. *Journal of Organizational Behavior*, 14(2), 103-118.
- Baumol, W. J. (1990). Entrepreneurship: Productive, unproductive, and destructive. *Journal of Political Economy*, 98(5, Part 1), 893-921.
- Beck, U., & Beck-Gernsheim, E. (1995). *The normal chaos of love*. Cambridge: Polity Press.
- Begley, T. M., & Boyd, D. P. (1987). Psychological characteristics associated with entrepreneurial success. *Journal of Business Venturing*, 2(1), 1-8.
- Ben Moussa, N., & Kerkeni, S. (2021). The role of family environment in developing the entrepreneurial intention of young Tunisian students. *Entrepreneurial Business and Economics Review*.
- Berger, P. L. & Luckmann, T. (1966). *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. New York, NY: Open Road Media.
- Beugelsdijk, S. & Noorderhaven, N. (2004). Entrepreneurial attitude and economic growth: A cross-section of 54 regions. *The Annals of Regional Science*, 38, 199-218.

- Bilgin, N. (2020). *Sosyal psikoloji*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bird, B. J. (1989). Entrepreneurial risk-taking. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 14(1), 17-29.
- Block, J. H., & Wagner, M. (2010). Necessity and opportunity entrepreneurs in Germany: Characteristics and earning differentials. *Schmalenbach Business Review*, 62(2), 173-195.
- Bosma, N., Hessels, J., Schutjens, V., Van Praag, M., & Verheul, I. (2012). Entrepreneurship and role models. *Journal of Economic Psychology*, 33(2), 410-424.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss, Vol. 1: Attachment*. New York, NY: Basic Books.
- Braguinsky, S., Klepper, S., & Ohyama, A. (2011). *Schumpeterian entrepreneurship and the creative destruction of industries*. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research.
- Brockhaus, R. H., Sr. (1980). Risk-taking propensity of entrepreneurs. *Academy of Management Journal*, 23(3), 509–520.
- Brush, C. G., Du Rietz, A., & De Bruin, A. (2009). Women entrepreneurs: Challenging the stereotypes. İçinde D. A. Kirby & M. J. Murray (Ed.), *Entrepreneurship: A critical perspective* (ss. 200-217). New York, NY: Routledge.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem Akademi.
- Caliendo, M., Fossen, F. M., & Kritikos, A. S. (2017). The impact of risk attitudes on entrepreneurial survival. *IZA Journal of Labor Economics*, 6(1), 1-24.
- Cantillon, R. (1755). Essai sur la nature du commerce en général. *Journal of Family Issues*, 29(11), 1407–1425.
- Cardella, G. M., Acs, Z. J., & Audretsch, D. B. (2020). Entrepreneurship and Family Role: A Systematic Review of the Literature. *Frontiers in Psychology*, 11, 13939.
- Carr, J. C., & Sequeira, J. M. (2007). Prior family business exposure as an antecedent to entrepreneurship. *Journal of Business Research*, 60(11), 1081-1087.
- Charreire Petit, S., & Cusin, J. (2013). Resilience and entrepreneurship: A dynamic and biographical approach to the entrepreneurial act. *Journal of Management*, 39(2), 89-106.
- Chauhan, S., Kumar, R., & Singh, N. (2024). Analyzing family support mediating role between motivational factors and entrepreneurial intention. *International*

Journal of Technological Innovation, Management, and Engineering, 2(2), 1-10.

- Chen, C. C., Greene, P. G., & Crick, A. (1998). Does entrepreneurial self-efficacy distinguish entrepreneurs from managers? *Journal of Business Venturing*, 13(4), 295-316.
- Chen, M. J., Chang, Y. C., & Chen, J. K. (2015). Entrepreneurial intentions of university students: An empirical study on the role of entrepreneurial education and family background. *Journal of Entrepreneurship Education*, 18(2), 97-109.
- Cherlin, A. J. (2009). *The marriage-go-round: The state of marriage and the family in America today*. New York, NY: Knopf Doubleday Publishing Group.
- Coleman, M., & Ganong, L. (2014). Remarriage and stepfamily research: What makes it unique? *Journal of Family Theory & Review*, 6(1), 1-15.
- Contreras-Barraza, N., Espinosa-Cristia, J. F., Salazar-Sepúlveda, G., & Vega-Muñoz, A. (2021). Entrepreneurial intention: A gender study in business and economics students from Chile. *Sustainability*, 13(9), 4693.
- Cox, C., & Jennings, R. (1995). The foundations of success: The development and characteristics of British entrepreneurs and intrapreneurs. *Leadership & Organization Development Journal*, 16(7), 4-9.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4. bs.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Creswell, J. W., & Guetterman, T. C. (2018). *Educational research: Planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research* (6. bs.). New York, NY: Pearson Education.
- Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2024). *On ikinci kalkınma planı (2024–2028)*. Resmî Gazete.
- Cumming, D., Johan, S. ve Zhang, M. (2014). The economic impact of entrepreneurship: Comparing international datasets. *Corporate Governance: An International Review*, 22(2), 162-178.
- Çalık, T., ve Sezgin, F. (2005). Bilgi toplumunda eğitim ve öğretmen. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 1-14.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (2018). *Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi tanıtım kitabı*. Ankara: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı.
- Çelik, A., İnce, M., ve Bozyiğit, S. (2014). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetlerini etkileyen ailesel faktörleri belirlemeye yönelik bir çalışma. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7(3), 113–124.

- Çelik, M. (2022). Eğitimde dijital dönüşüm ve girişimcilik. *Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 45-60.
- Çelikkol, H., ve Yıldız, R. (2021). Girişimcilik eğitiminin üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(37), 803-817.
- Davids, F. (2017). *The Theory of Planned Behaviour and the Entrepreneurial Event Model: A comparative perspective* (Doktora tezi). University of Cape Town, Cape Town.
- Davis, K. & Blake, J. (1956). Social structure and fertility: An analytic framework. *Economic Development and Cultural Change*, 4(3), 211-235.
- De Bruin, A., Brush, C. G., & Welter, F. (2006). Introduction to the special issue: Towards a framework for understanding women's entrepreneurship. *Journal of Business Venturing*, 21(5), 579-583.
- Deakins, D., & Freel, M. (2006). *Entrepreneurship and small firms*. London: McGraw-Hill Education.
- Dees, J. G. (1998). *The meaning of social entrepreneurship*. Stanford, CA: Stanford University, Graduate School of Business.
- Denanyoh, E. H., Poku, K., & Adjei, K. (2015). Factors influencing students' entrepreneurial intention: A study of university students in Ghana. *International Journal of Management Sciences*, 4(4), 163-176.
- Dheer, R. J., & Lenartowicz, M. (2019). Cognitive flexibility: Impact on entrepreneurial intentions. *Journal of Small Business Management*, 57(S1), 382-404.
- Díaz, E., Giner, L., & Mora, J. G. (2016). University and entrepreneurship: An analysis of European countries. *Higher Education Research & Development*, 35(2), 340-353.
- Doğan, S. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(3), 195-207.
- Doğan, S. (2015). Türkiye'de ve dünyada girişimcilik. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.
- Duckworth, A. L., & Gross, J. J. (2014). Self-regulation and grit: Related but separable determinants of success. *Current Directions in Psychological Science*, 23(5), 319-325.
- Durkheim, É. (1933). *The division of labor in society*. New York, NY: Free Press.

- Durukan, T. (2006). Düünden bugüne girişimcilik ve 21. yüzyılda girişimciliğin önemi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(2), 25–37.
- Dyer, W. G., & Handler, W. (1994). Entrepreneurship and family business: Exploring the connections. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 19(1), 71-83.
- Elia, G., Gnan, L., & Sestino, A. (2020). The role of technological knowledge and entrepreneurial orientation on entrepreneurial success: A mediating role of psychological capital. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 6(4), 1-20.
- Ercan, S. (2021). *Sosyal sermaye perspektifinden sosyal girişimlerin Türkiye’deki yolculuğu* (Doktora Tezi). Karabük Üniversitesi, Karabük.
- Erdem, F. (2001). Girişimcilerde risk alma eğilimi ve belirsizliğe tolerans ilişkisine kültürel yaklaşım. *Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(2), 43-61.
- Esfandiar, A., & Liñán, F. (2018). The entrepreneurial intention of migrants: A case study of Australia. *Journal of International Entrepreneurship*, 16(4), 517-539.
- Estrin, S., & Mickiewicz, T. (2011). Institutions and female entrepreneurship. *Small Business Economics*, 37(4), 397-415.
- Evans, D. S., & Leighton, L. S. (1989). Some empirical aspects of entrepreneurship. *American Economic Review*, 79(3), 519-535.
- Farrell, A., Mapanga, W., Chitha, N., Ashton, J. & Joffe, M. (2022). Characteristics, enablers and barriers affecting entrepreneurial behaviour for academics in low- and middle-income countries: A scoping review. *Development Southern Africa*, 39(4), 589-603.
- Fayolle, A. (2013). *Entrepreneurship: Toward a new management discipline*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Fayolle, A., & Gailly, B. (2015). The impact of entrepreneurship education on entrepreneurial attitudes and intention: Hysteresis and persistence. *Journal of Small Business Management*, 53(1), 75-93.
- Field, A. (2018). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (5th ed.). Sage Publications.
- Fields, J. (2016). *Entrepreneurship education and its impact on student outcomes* (Yayımlanmamış doktora tezi). University of Illinois at Urbana-Champaign, Urbana-Champaign, IL.
- Florida, R., & Kenney, M. (1988). Venture capital and high technology entrepreneurship. *Journal of Business Venturing*, 3(4), 301-319.

- Foo, M. D., Uy, M. A., & Baron, R. A. (2009). How do entrepreneurs use their emotions? An exploratory study of entrepreneurial emotion management. *Journal of Business Venturing*, 24(1), 51-69.
- Foss, N. J., Klein, P. G., & Lyngsie, J. (2017). Uncertainty in entrepreneurship and management studies: A systematic literature review. *Journal of Management Studies*, 54(7), 1043-1071.
- Franco, M., Haase, H., & Lautenschlager, A. (2010). Students' entrepreneurial intentions: An inter-regional comparison. *Education and Training*, 52(4), 260-275.
- García, P., López, R., & Martínez, A. (2023). The role of emotional support and empathy in family functioning. *International Journal of Psychology*, 58(4), 300-315.
- Gartner, W. B. (1989). "Who is an entrepreneur?" is the wrong question. *Entrepreneurship Theory and Practice*.
- Gatewood, E. J., Shaver, K. G., & Gartner, W. B. (1995). A longitudinal study of cognitive factors influencing start-up of new firms. *Journal of Business Venturing*, 10(5), 371-387.
- Giddens, A. (2009). *Sociology* (6th ed.). Polity Press.
- Giddens, J. L., Schermer, J. A. & Vernon, P. A. (2009). Material values are largely in the family: A twin study of genetic and environmental contributions to materialism. *Personality and Individual Differences*, 46(4), 428-431.
- Goliath, J. E., Farrington, S. M., & Saunders, S. B. (2014). Establishing student perceptions of an entrepreneur using word associations. *Acta Commercii*, 14(2), 1-9.
- Goode, W. J. (1963). The process of role bargaining in the impact of urbanization and industrialization on family systems. *Current Sociology*, 12(1), 1-13.
- Greene, P. G., & Saridakis, G. (2008). The impact of higher education on entrepreneurship: Evidence from the UK. *Small Business Economics*, 30(4), 437-454.
- Gupta, V. K., Turban, D. B., Wasti, S. A., & Sikdar, A. (2013). The role of gender stereotypes in perceptions of entrepreneurs and intentions to start a business. *Journal of Applied Psychology*, 98(6), 941-956.
- Gurel, E., Altinay, L., & Daniele, R. (2010). Tourism students' entrepreneurial intentions. *Annals of Tourism Research*, 37(3), 646-669.
- Harrington, S. E., & Niehaus, G. R. (2004). *Risk management and insurance*. New York, NY: McGraw-Hill/Irwin.

- Hayek, F. A. (1945). The use of knowledge in society. *The American Economic Review*, 35(4), 519-530.
- Hayton, J. C., George, G., & Zahra, S. A. (2002). National culture and entrepreneurship: A review of behavioral research. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 26(4), 33-52.
- Hwang, J. Y. (2024). Entrepreneurial resilience in the face of crisis: A study of how entrepreneurs navigate economic uncertainty. *World Journal of Advanced Research and Reviews*, 24(02), 2757-2765.
- İnaltekin, A., Öztürk, M., ve Erdoğan, M. (2019). Fen bilimleri öğretmen adaylarının girişimcilik becerilerine yönelik algıları ve mesleki bilgi düzeyleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 13(2), 653-671.
- Jack, S. L., & Anderson, A. R. (1999). Entrepreneurship education within the enterprise culture: Producing reflective practitioners. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 5(3), 110-125.
- Jonsson, P. (2017). On the term “entrepreneur” and the conceptualization of entrepreneurship in the literature of classical economics. *International Journal of Entrepreneurship and Innovation*, 7(6), 16-29.
- Kadir, M. A., Ali, S. A., & Ahmad, N. (2017). The role of entrepreneurial education in shaping entrepreneurial intention among university students. *Journal of Entrepreneurship and Business*, 5(1), 1-15.
- Karadal, H. ve Akyazı, T. E. (2023). Girişimcilik sürecinde sosyal sermayenin etkisi üzerine bir örnek olay çalışması: Altuntaş örneği. *Journal of Social and Human Sciences*, 6(1), 23-45.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler* (22. bs.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, S. (2007). Sosyolojik açıdan aile yapısı. İçinde *Türkiye’de aile yapısı* (ss. 29-50). Ankara: Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Kaya, A., ve Doğan, F. (2023). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetlerinin incelenmesi: Eğitim ve demografik faktörlerin rolü. *Uluslararası Girişimcilik ve Yenilikçi Yaklaşımlar Dergisi*, 7(1), 1-15.
- Kazdal, Ö. (2023). *Aile işletmelerinde sosyo-duygusal zenginliğin rekabet avantajına ve sürdürülebilir yaşama etkisi, inovasyon yeteneğinin aracılık rolü* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Kickul, J., Wilson, F., Marlino, D., & Barbosa, S. D. (2008). Are misalignments of perceptions and self-efficacy causing gender gaps in entrepreneurial intentions among our nation’s teens? *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 15(2), 321-335.

- Kim, L. P., Aldrich, H., & Levesque, M. (2006). Family background and entrepreneurial outcomes: The case of nascent entrepreneurs. *Journal of Business Venturing*, 21(5), 721-744.
- Kirzner, I. M. (1973). *Competition and entrepreneurship*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Kirzner, I. M. (1997). Entrepreneurial discovery and the competitive market process: An Austrian approach. *Journal of Economic Literature*, 35(1), 60-85.
- Klapper, L., Laeven, L., & Rajan, R. G. (2010). The impact of capital requirements on entrepreneurship. *Journal of Finance*, 65(5), 2111-2150.
- Kolvereid, L., & Isaksen, E. (2006). New firm start-ups and subsequent entry into entrepreneurship. *Journal of Business Venturing*, 21(4), 503-518.
- Köse, H., ve Yıldırım, A. (2021). Proje tabanlı öğrenmenin öğrencilerin problem çözme becerilerine etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 46(207), 1-18.
- Kristiansen, S., & Indarti, N. (2004). Entrepreneurial intention among Indonesian and Norwegian students. *Journal of Enterprising Culture*, 12(1), 55-78.
- Krueger, N. F., Jr., Reilly, M. D., & Carsrud, A. L. (2000). Competing models of entrepreneurial intentions. *Journal of Business Venturing*, 15(5-6), 411-432.
- Kummitha, R. K. R. (2017). Social entrepreneurship, community participation and embeddedness. *Journal of Social Entrepreneurship*, 8(3), 350-368.
- Kuratko, D. (2003). *Entrepreneurship education: Emerging trends and challenges for the 21st century* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ball State Üniversitesi, Muncie, IN.
- Kuratko, D. F., & Morris, M. H. (2018). *Entrepreneurship: Theory, process, practice*. Boston, MA: Cengage Learning.
- Kümbül Güler, B. (2008). *Sosyal girişimciliği etkileyen faktörlerin analizi* (Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Lerner, J. (2009). *Boulevard of broken dreams: Why public efforts to bolster entrepreneurship and venture capital have failed and what to do about it*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Levesque, M., & Minniti, M. (2006). The effect of ageing on entrepreneurial behavior. *Journal of Business Venturing*, 21(2), 177-194.
- Li, Y., Li, Y., & Li, Y. (2022). How social network influences the growth of entrepreneurial enterprises: Perspective on organizational and personal network. *SAGE Open*, 12(2), 1-15.
- Light, I., & Gold, S. J. (2000). *Ethnic economies*. Berkeley, CA: Academic Press.

- Liñán, F., Nabi, G., & Krueger, N. (2013). A cross-cultural study of entrepreneurial intentions: A meta-analysis. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 37(5), 1189-1205.
- Liñán, F., Rodríguez-Cohard, J. C., & Rueda-Cantuche, J. M. (2011). Factors affecting entrepreneurial intention levels: A structural equation modeling approach. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 7(2), 195-212.
- Liñán, F., & Chen, Y. W. (2009). Development and cross-cultural application of a specific instrument to measure entrepreneurial intentions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 33(3), 593-617.
- Madianou, M. & Miller, D. (2013). Polymedia: Towards a new theory of digital media in interpersonal communication. *International Journal of Cultural Studies*, 16, 169-187.
- Mahoney, J. T., & Busenitz, L. W. (2019). The entrepreneurship of resource-based theory. *Journal of Management Studies*, 56(5), 1083-1100.
- Mair, J., & Martí, I. (2006). Social entrepreneurship research: A source of explanation, prediction, and delight. *Journal of World Business*, 41(1), 36-44.
- Mair, J., & Noboa, E. (2006). Social entrepreneurship: How intentions to create a social venture are formed. İçinde J. Mair, J. Robinson, & K. Hockerts (Ed.), *Social entrepreneurship* (ss. 121-135). London: Palgrave Macmillan.
- Marshall, A. (1890). *Principles of economics*. London: Macmillan and Co.
- Martin, B. C., McNally, J. J., & Kay, M. J. (2013). Examining the formation of human capital in entrepreneurship: A meta-analysis of entrepreneurship education outcomes. *Journal of Business Venturing*, 28(2), 211-224.
- McClelland, D. C. (1961). *The achieving society*. Princeton, NJ: Van Nostrand.
- McDonald, P. (2000). Gender equity in theories of fertility transition. *Population and Development Review*, 26(3), 427-439.
- McFarlane, D. A. (2016). *The economic theories of entrepreneurship*. Project Guru.
- McGee, J. E., Peterson, M., Mueller, S. L., & Sequeira, J. M. (2009). Entrepreneurial self-efficacy and business start-up: Developing a multi-dimensional definition. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 33(4), 965-985.
- Meng, Q. (2023). How does entrepreneurship affect export product quality and total factor productivity?. *Sustainability*, 15(16), 1-20.
- Meyer, N., & De Jongh, J. (2018). The importance of entrepreneurship as a contributing factor to economic growth and development: The case of selected European countries. *Journal of Economics and Behavioral Studies*, 10(4), 287-299.

- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2009a). İlköğretim fen ve teknoloji dersi öğretim programı (6, 7, 8. sınıflar). Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2009b). İlköğretim programları ve kılavuzları. Ankara: MEB Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2017a). Öğretim programlarının yenilenmesi ve değişikliklere ilişkin bilgilendirme toplantısı sunumu. Ankara: MEB Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2017b). Öğretim programları. Ankara: MEB Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018a). Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi. Ankara: MEB Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2023a). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli. Ankara: MEB Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2023b). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli tanıtım dokümanı. Ankara: MEB Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2023c). Yeni müfredat, gelecek yıldan itibaren kademeli olarak uygulanmaya başlayacak başlıklı açıklama. Erişim adresi: <https://www.meb.gov.tr/yeni-mufredat-gelecek-yildan-itibaren-kademeli-olarak-uygulanmaya-baslanacak/haber/31433/tr>
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2024a). Millî Eğitim Bakanlığı 2024–2028 Stratejik Planı. Ankara: MEB Yayınları. Erişim adresi: <https://www.meb.gov.tr>
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2024b). Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2024–2028). Ankara: MEB Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2024c). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli tanıtım toplantısı sunumu. Ankara: MEB Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2025a). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli. Ankara: MEB Yayınları. Erişim adresi: <https://mufredat.meb.gov.tr>
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2025b). Millî Eğitim Bakanlığı Vizyon Belgesi 2025. Ankara: MEB Yayınları.
- Minniti, M. (2004). Entrepreneurial alertness. *Small Business Economics*, 28(2-3), 153-166.
- Minniti, M., & Nardone, M. (2007). Being in business: Women's entrepreneurship in Italy. *Feminist Economics*, 13(3-4), 229-247.
- Mueller, S. L. (2004). Gender gaps in potential for entrepreneurship across countries and cultures. *Journal of Developmental Entrepreneurship*, 9(3), 199-220.

- Murdock, G. P. (1949). *Social structure*. Oxford, UK: Macmillan.
- Mwasalwiba, E. S. (2010). Entrepreneurship education: A review of its objectives, teaching methods, and impact indicators. *Education + Training*, 52(1), 20-47.
- Nabi, G., Liñán, F., Fayolle, A., Krueger, N., & Walmsley, A. (2017). The impact of entrepreneurship education in higher education: A systematic review and research agenda. *Academy of Management Learning & Education*, 16(2), 277-299.
- Nabi, G., & Liñán, F. (2013). Examining the entrepreneurial intention of students: A comparative study between the UK and Spain. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 19(5), 455-472.
- Nahapiet, J., & Ghoshal, S. (1998). Social capital, intellectual capital, and the organizational advantage. *Academy of Management Review*, 23(2), 242-266.
- Nambisan, S. (2017). Digital entrepreneurship: Toward a digital technology perspective of entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 41(6), 1029-1055.
- Northouse, P. G. (2004). *Leadership: Theory and Practice*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Northouse, P. G. (2012). *Leadership: Theory and practice*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Norton, W. I. & Moore, W. T. (2006). The influence of entrepreneurial risk assessment on venture launch or growth decisions. *Small Business Economics*, 26(3), 215-226.
- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). (2017). *Entrepreneurship at a glance 2017*. Paris: OECD Publishing.
- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). (2019). *PISA 2018 results (Volume I): What students know and can do*. Paris: OECD Publishing.
- Okan, Y. T., ve Çakır, A. (2024). Gençlerin girişimciliğe bakış açıları ve girişimci olma arzuları üzerine nitel bir araştırma. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(17), 79-97.
- Olgun, H. B. (2021). Sosyalleşme sürecinde aile, benlik ve kültür ilişkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(39), 112-130.
- Onan, G., ve Güğçerçin, U. (2021). Girişimcilik fırsatlarını tanımanın öncülleri olarak risk alma ve ön bilgi: Girişimci adayları üzerine bir araştırma. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 7(1), 1-20.

- Oosterbeek, H., Van Praag, M., & Ijsselstein, A. (2010). The impact of entrepreneurship education on entrepreneurship skills and motivation. *European Economic Review*, 54(3), 442-454.
- Otache, I., Oladunjoye, O. A., & Olanrewaju, A. A. (2021). Entrepreneurial self-confidence, perceived desirability and feasibility of hospitality business and entrepreneurial intentions of hospitality management technology students. *The International Journal of Management Education*, 19(2), 100507.
- Özdemir, A. (2014). Ahilik kültürü ve günümüz iş ahlakına etkileri. *Journal of Business Research-Turk*, 6(1), 159-173.
- Özdemir, A., Saygılı, M. ve Yıldırım, K. (2016). Risk alma eğilimi ve başarıma ihtiyacının girişimcilik potansiyeline etkisi: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *İşletme Bilimi Dergisi*, 4(2), 121-141.
- Öztopçu, A. (2020). Girişimci davranışında sosyal sermaye etkisi. *Journal of Business Management and Economic Research*, 4, 85-104.
- Öztürk, F. (2019). Fen bilimleri derslerinde proje tabanlı öğrenme yaklaşımının akademik başarıya etkisi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 1-15.
- Packham, G., Jones, P., Miller, C., Pickernell, D., & Thomas, B. (2010). Attitudes towards entrepreneurship education: a comparative analysis. *Education + Training*, 52(8/9), 568-586.
- Palmer, C., Poudyal, N., Tarrant, M., & Stewart, D. (2019). Family structure and entrepreneurial intention: The role of parental support. *Journal of Entrepreneurship and Public Policy*, 8(2), 173-190.
- Parlak, A., ve Öztürk, E. (2023). Aile yapısı ve gençlerin sosyal gelişimi arasındaki ilişki: Bir literatür taraması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 8(1), 75-90.
- Parsons, T., Bales, R. F. ve Olds, J. (1955). *Family socialization and interaction process*. London: Psychology Press.
- Patterson, C. J. (2006). Children of lesbian and gay parents. *Current Directions in Psychological Science*, 15(5), 241-244.
- Penrose, E. T. (1959). *The theory of the growth of the firm*. New York, NY: John Wiley & Sons.
- Pinillos, M. J., & Reyes, L. (2011). The impact of cultural values on entrepreneurial intention. *Management Decision*, 49(10), 1612-1621.
- Pittaway, L., & Edwards, C. (2012). Assessment of entrepreneurship education: A literature review. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 19(2), 300-320.

- Porter, M. E. (1990). *The competitive advantage of nations*. New York, NY: Free Press.
- Pruett, M., Shinnar, R. S., Toney, B., Llopis, F., & Fox, J. (2009). Explaining entrepreneurial intentions of university students: a cross-cultural study. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 15(6), 571-594.
- Rachmawan, A., Lizar, A. A., & Mangundjaya, W. L. (2015). The role of parents' influence and self-efficacy on entrepreneurial intention. *The Journal of Developing Areas*, 49(3), 417-430.
- Rauch, A., & Frese, M. (2007). Let's put the person back into entrepreneurship research: A meta-analysis on the relationship between personality traits and entrepreneurial performance. *Journal of Business Venturing*, 22(6), 787-802.
- Rauch, A., & Hulsink, W. (2015). Putting the person in the entrepreneurial process: A review and research agenda. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 39(5), 989-1025.
- Rayawan, D. M., & Efrata, T. R. (2017). The effect of locus of control and the need for achievement towards entrepreneurial performance. *International Journal of Social and Local Economic Governance*, 3(2), 1-13.
- Romero, M. (2024, 30 Mayıs). *Lifelong learning challenges in the era of artificial intelligence: A computational thinking perspective*.
- Rotter, J. B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs: General and Applied*, 80(1), 1-28.
- Roxas, H., & Azmat, F. (2014). Community social capital and entrepreneurship: Analyzing the links. *Community Development*, 45(2), 134-149.
- Salim, M. (2004). *The successful entrepreneur: A guide to starting and growing a business*. London: Pearson Education.
- Sánchez-García, J. C., Hernández-Sánchez, B. R., & Sánchez-García, J. C. (2024). Entrepreneurial potential and gender effects: The role of perceived behavioral control and perceived entrepreneurial skills. *Frontiers in Psychology*, 15, 1-15.
- Say, J.-B. (1960). *Politik İktisat Üzerine Bir İnceleme* (S. Ülgener, Çev.). Ankara: Sevinç Matbaası.
- Schoon, I., & Duckworth, K. (2012). Who becomes an entrepreneur? Early life experiences as predictors of entrepreneurship. *Developmental Psychology*, 48(6), 1719-1726.
- Schumpeter, J. A. (1934). *The theory of economic development: An inquiry into profits, capital, credit, interest, and the business cycle*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

- Sexton, D. L., & Bowman-Upton, N. (1991). *Entrepreneurship: Creativity and growth*. New York, NY: Macmillan.
- Shane, S. (2003). *A general theory of entrepreneurship: The individual-opportunity nexus*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Shane, S., & Cable, D. M. (2002). Social capital and the creation of new ventures. *Academy of Management Journal*, 45(2), 356-370.
- Shapiro, A. & Sokol, L. (1982). *The social dimensions of entrepreneurship*. Rochester, NY: Social Science Research Network.
- Shepherd, D. A., & Patzelt, H. (2018). *Entrepreneurial cognition: Exploring the mindset of entrepreneurs*. Cham: Springer.
- Shinnar, R. S., Giacomini, O., & Janssen, F. (2012). Entrepreneurial perceptions and intentions: The role of gender and culture. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 36(3), 465-493.
- Shinnar, R. S., Hsu, D. K., & Powell, B. (2014). Self-efficacy, fear of failure, and entrepreneurial intent: A cross-cultural comparison. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 20(2), 297-317.
- Singh, G., & DeNoble, A. (2003). Early-career versus late-career entrepreneurs: A longitudinal study of entrepreneurial characteristics. *Journal of Business Venturing*, 18(1), 115-132.
- Solomon, G. T., Duffy, S., & Tarabishy, A. (2002). The state of entrepreneurship education in the United States: A nationwide survey. *Annals of Entrepreneurship Education and Pedagogy*, 1, 1-33.
- Souitaris, V., Zerbinati, S., & Al-Laham, A. (2007). Do entrepreneurship programmes raise entrepreneurial intention of science and engineering students? The effect of learning, inspiration and resources. *Journal of Business Venturing*, 22(4), 566-591.
- Stangler, D., & Litan, R. E. (2009). *Where will the jobs come from?*. Kansas City, MO: Kauffman Foundation.
- Staniewski, M. W., Awruk, K., & Leonardi, G. (2023). Entrepreneur's Family Communication Questionnaire — psychometric properties of the tool. *Technological Forecasting and Social Change*, 190, Article 122418.
- Staniewski, M. W., Karwowski, J., & Stawicka, E. (2016). The role of entrepreneurial education in developing entrepreneurial intentions. *Journal of Business Economics and Management*, 17(5), 1017-1033.
- TC Strateji ve Bütçe Başkanlığı (SBB). (2023). *On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028)*. Ankara: Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı.

- Şeşen, H., ve Basım, H. N. (2012). Demografik faktörlerin girişimcilik niyetine etkisi: Spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Ege Akademik Bakış*, 12(1), 105–115.
- T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2024). *Ailenin korunması ve güçlendirilmesi vizyon belgesi ve eylem planı (2024-2028)*. Ankara: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Yayınları.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2019). *Using multivariate statistics* (7. bs.). New York, NY: Pearson.
- Teece, D. J., Pisano, G., & Shuen, A. (1997). Dynamic capabilities and strategic management. *Strategic Management Journal*, 18(7), 509-533.
- Tefek, A., ve Çakıcı, A. (2024). Aile yapısının girişimcilik eğilimi ve girişimcilik niyetine etkisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33(1), 95-114.
- Timuroğlu, S. M., ve Yılmaz, H. (2019). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyeti ile stres arasındaki ilişki. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 9(2), 1-13.
- Toma, S. G., Vassiliu, A., & Maer-Matei, M. M. (2014). The importance of entrepreneurship for economic growth. *Procedia Economics and Finance*, 15, 22-29.
- Turğut, F. (2017). Tarihsel süreçte aile kurumunun dönüşümü ve geleceğine yönelik çıkarımlar. *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, 1(1), 93-117.
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2024). *On ikinci kalkınma planı (2024–2028)*. Resmî Gazete.
- Tüzemen, B. ve Kunday, O. (2021). İş tatmini ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişkide girişimcilik niyetinin düzenleyici rolü. *Girişimcilik İnovasyon ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 5(9), 25-44.
- Ucbasaran, D., Westhead, P., & Wright, M. (2010). The extent and nature of opportunity identification by experienced entrepreneurs. *Journal of Business Venturing*, 25(2), 177-195.
- Urbano, D., & Aparicio, S. (2016). Entrepreneurship education: A critical review of its effects on students' entrepreneurial intentions. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 22(2), 226-241.
- Venkataraman, S. (1997). The distinctive domain of entrepreneurship research: An editor's perspective. İçinde J. Katz & R. Brockhaus (Ed.), *Advances in entrepreneurship, firm emergence, and growth* (Cilt 3, ss. 119-138). Greenwich, CT: JAI Press.
- Vesper, K. H. (1990). *New venture strategies*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

- Viale, R. (2021). *Heuristics and biases in entrepreneurial decision-making under risk and uncertainty*. Global Labor Organization Discussion Paper, (1390).
- Walter, S. G., Parboteeah, K. P., & Di Gregorio, D. (2013). Family backgrounds, self-efficacy, and entrepreneurial intentions: A cross-cultural analysis. *Journal of Small Business Management*, 51(2), 183-201.
- Weiming, T., Yanhong, L., & Zhenwei, S. (2016). Entrepreneurship education and students' entrepreneurial intention: The moderating effect of social support. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*, 8(3), 329-345.
- Wennekers, S., & Thurik, R. (1999). Linking entrepreneurship and economic growth. *Small Business Economics*, 13(1), 1-21.
- Williams, N., & Vorley, T. (2014). Economic resilience and entrepreneurship: Lessons from the Sheffield City Region. *Entrepreneurship & Regional Development*, 26(3-4), 307-331.
- Wilson, F., Kickul, J., & Marlino, D. (2007). Gender, entrepreneurial self-efficacy, and entrepreneurial career intentions: Implications for entrepreneurship education. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 31(3), 387-406.
- Wong, P. K., Ho, Y. P., & Autio, E. (2005). Entrepreneurship, innovation and economic growth: Evidence from GEM global data. *Small Business Economics*, 24(3), 335-350.
- Xiao, A., Qin, Y., Xu, Z. & Skare, M. (2023). A comprehensive bibliometric analysis of big data in entrepreneurship research. *Engineering Economics*, 34(2), 175-192.
- Xie, C. (2021). Entrepreneurial risk-taking: Implications from risk-sensitivity theory. *American Journal of Management*, 21(6), 1-15.
- Yalçın, N. (2022). Aile kurumunun toplumsal refahtaki yeri ve önemi. *Toplum ve Ekonomi Dergisi*, 5(2), 112-125.
- Yıldırım, K., Özdemir, A., ve Saygılı, M. (2016). Risk alma eğilimi ve başarıma ihtiyacının girişimcilik potansiyeline etkisi: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *İşletme Bilimi Dergisi*, 4(2), 121-141.
- Yıldırım, Y., ve Çalışkan, A. (2024). Türkiye yüzyılı maarif modeli'nin 21. yüzyıl insan profili açısından değerlendirilmesi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(26), 204-220.
- Yılmaz, M. ve Özcan, S. (2023). Yapay zekâ ve büyük verinin girişimcilik üzerindeki etkisi: Bir bibliyometrik analiz. *EUropean Journal of Managerial Research (EUJMR)*, 7(13), 24-38.
- Zahra, S. A., & Wright, M. (2015). Entrepreneurship and economic recovery: A framework. *Journal of Business Venturing*, 30(5), 653-662.

- Zelizer, V. A. R. (1985). *Pricing the priceless child: The changing social value of children*. Basic Books.
- Zhang, C. & Lu, Y. (2021). Study on artificial intelligence: The state of the art and future prospects. *Journal of Industrial Information Integration*, 23, 100224.
- Zhao, H., Seibert, S. E., & Hills, G. E. (2005). The mediating role of self-efficacy in the development of entrepreneurial intentions. *Journal of Applied Psychology*, 90(6), 1265-1272.

EKLER

Ek-1. Kişisel Bilgi Formu

Adı:|

Soyadı:

1. Cinsiyetiniz: ☐ Kız ☒ Erkek

2. İkametgahınızın bulunduğu yer: ☐ Köy-Belde ☒ İlçe ☐ İl

3. Kardeş sayınız:

4. Ailenin kaçınıcı çocuğusunuz?

5. Ailenizin Mesleği: a) Anne: b) Baba:

6. Annenizin Eğitim Durumu:

☐ Okuma-yazma bilmiyor ☒ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite

7. Babanızın Eğitim Durumu:

☐ Okuma-yazma bilmiyor ☒ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite

8. Ailenizin Aylık Geliri:

☐ 0-21 999 TL

☐ 22 000 -29 999 TL

☐ 30 000- 39 999 TL

☐ 40 000 ve üstü TL

Ek-2. Girişimcilik Niyet Ölçeği

GİRİşİMCİLİK NİYET ÖLÇEğİ

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Bir girişimci olarak her şeyi yapmaya hazırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2	Profesyonel olarak hedefim bir girişimci olmaktır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3	Kendi işimi kurmak ve sürdürmek için her türlü çabayı göstereceğim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4	Gelecekte bir iş kurma konusunda kararlıyım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5	Ciddi anlamda kendi işimi kurmayı düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6	Bir gün kendi işimi kurma konusunda ciddi niyetlerim var.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Ek-3. Aile Yapısını Değerlendirme Anketi

Adı:

Soyadı :

Aile Yapısı Değerlendirme Anketi

Bizim <u>AİLEDE</u>	Benzerlik Derecesi				
1.Ailemizde her türlü konu ve fikir açıkça konuşulur	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2.Evimizde birisi bize bir şey söylediği zaman diğerleri aynı şeyi anlar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3.Bizim evde olaylar karşısındaki düşünce ve duygular konuşmaktan çok davranışlarla ifade edilir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4.Bizim evde sözlerle söylenenler, davranışlarla anlatılanları tutmaz.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5.Evdekilerle çatışmaktansa susmayı ve başkalarıyla konuşmayı yeğlerim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6.Bizim evde kesinlikle konuşulmayacak konular bence çok fazladır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7.Beni korkutan, başaramayacağımı sandığım ve üzüldüğüm şeyleri anne ve babama rahatlıkla söylerim	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8.Beni sevindiren, aklımdan geçen ve komik şeyleri anne ve babama rahatlıkla söyleyebilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9.Aile üyeleri arasındaki iletişimi son derece doyurucu bulurum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10.Birimizin işte, okulda veya arkadaşından öğrendiği bir şey evde genellikle ilgi görür, tartışılır ve beğenilirse uygulanır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11.Ailem başkalarından gelen eleştiri ya da önerilere tamamen kapalıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12.Evimizde TV, radyo, gazete, dergi, kitap, konferans, sinema, tiyatro gibi yollarla yeni şeyler öğrenmeye ve dünyada olup bitenlere çok ilgi duyulur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13.Bizim evde iş, okul ve ev işleri dışında da birçok uğraş (hobiler, özel ilgiler, spor faaliyetleri, vb.) vardır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Ek-3 (Devam). Aile Yapısını Değerlendirme Anketi

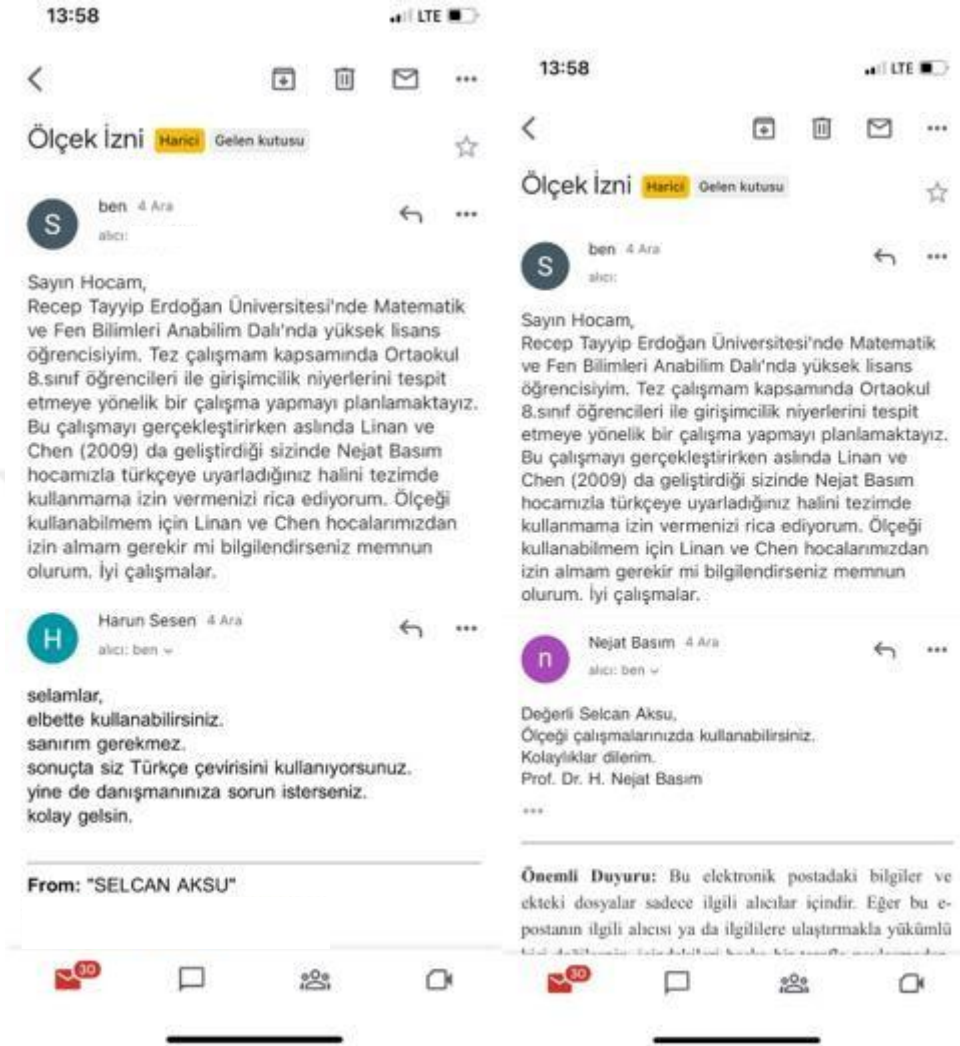
14.Doğrusu ailemden daha çok bağlı olduğum bir insan (arkadaş, sevgili, öğretmen, terapist vb.) var.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15.Ailem, benim pek çok arkadaşım ile tanışır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16.Ailemdaki dayanışma ve birlik duygusu çok güçlüdür.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17.Annem ve babam, evde kendi başıma geçirmek istediğim zamana (çalışırken, oyun oynarken, TV seyredirken, vb.) karşı çok anlayışlıdır, beni rahat bırakır	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18.Birbirimizle çok iyi geçiniriz.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19.Bizim aileyi ilgilendiren kararlarda, evdeki herkesin fikri alınır veya çıkarı gözetilir	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20.Biz de aileyle ilgili sorumlulukların dağılımı hakça olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
21.Bizim evde birisi diğerlerinden daha önemlidir, yani daha çok sevilir, kayırlır veya dediğini yaptırır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
22.Ailemizde <u>işbölümü</u> , herkese düşen görevler ve diğer kurallar açık seçik belirgindir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
23.Bizim evde karşılaşılan aksamalar ve çıkan çatışmalar mutlaka çözülür.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
24.Bizim aileyi ilgilendiren kararlarda, aile içinden söz sahibi olanlar, dışarıdan karışanlardan her zaman çoktur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
25.Evimizde görevini aksatanlar veya bu kurallara uymayan(lar) şiddetle kınanır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
26.Evde yapmam gereken şeyler için her zaman yeterli zamanım olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
27.Genel olarak bizim sağlıklı, huzurlu ve iyi bir aile olduğumuzu düşünürüm	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
28.Ailem büyük bir sağlık ve para sorunu dışında bir problemle karşılaştığında bunu kendi başına halledebilir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
29.Ailem geçmişte karşılaştığı zor durumların üstesinden geldi.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
30.Gerektiğinde ailem çevresinden yeterince destek alabilir	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
31.Ailemden son derece gurur ve haz duyuyorum	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Ek-3 (Devam). Aile Yapısını Değerlendirme Anketi

32.Bizim ailede herkesin birbirini değiştirmeye çalıştığı çok belirgindir	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
33.Bizim evde kimsenin eleştiriye tahammülü yoktur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
34.Bizim ailede her çeşit duygunun (üzüntü, mutluluk, coşku, kızgınlık, korku vb.) hissettiğimiz gibi yaşanması olağandır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
35.Bence ailemizde değişmesi mümkün olmayacak tavırlar çoktur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
36.Birbirimize yeterince sevgi ve şefkat gösteririz.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Ek-4. Kişi İzinleri

EK.5. Milli Eğitim İzinleri

Elmalı Ortaokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.006340

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 742850

T.C. Kimlik No: 16079762008

Adı Soyadı: SELCAN ÖKSÜZ

Araştırmanın Adı: Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Elmalı Ortaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: RİZE

Veri Toplama Aracının Başlığı: aile yapısını değerlendirme anketi, girişimcilik niyet ölçeği, kişisel bilgi anketi

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 18.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 18.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni RİZE İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için <https://arastirmaizninleri.meb.gov.tr/belge-dogrula> bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Dörtöyl Şehit Halil Sadıkoğlu Ortaokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.006340

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 724266

T.C. Kimlik No: 16079762008

Adı Soyadı: SELCAN ÖKSÜZ

Araştırmanın Adı: Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Dörtöyl Şehit Halil Sadıkoğlu Ortaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: RİZE

Veri Toplama Aracının Başlığı: aile yapısını değerlendirme anketi, girişimcilik niyet ölçeği, kişisel bilgi anketi

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 18.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 18.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni RİZE İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için <https://arastirmaizninleri.meb.gov.tr/belge-dogrula> bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

EK.5 (Devam). Milli Eğitim İzinleri

Kasarçılar Ortaokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.006340

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 712089

T.C. Kimlik No: 16079762008

Adı Soyadı: SELCAN ÖKSÜZ

Araştırmanın Adı: Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Kasarçılar Ortaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: RİZE

Veri Toplama Aracının Başlığı: aile yapısını değerlendirme anketi, girişimcilik niyet ölçeği, kişisel bilgi anketi

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 18.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 18.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni RİZE İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modüle yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için <https://arastirmaiznileri.meb.gov.tr/belge-dogrula> bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Küçükçayır Ortaokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.006340

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 712252

T.C. Kimlik No: 16079762008

Adı Soyadı: SELCAN ÖKSÜZ

Araştırmanın Adı: Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Küçükçayır Ortaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: RİZE

Veri Toplama Aracının Başlığı: aile yapısını değerlendirme anketi, girişimcilik niyet ölçeği, kişisel bilgi anketi

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 18.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 18.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni RİZE İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modüle yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için <https://arastirmaiznileri.meb.gov.tr/belge-dogrula> bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

EK.5 (Devam). Milli Eğitim İzinleri

Merkez Atatürk Ortaokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.006340

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 712269

T.C. Kimlik No: 16079762008

Adı Soyadı: SELCAN ÖKSÜZ

Araştırmanın Adı: Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Merkez Atatürk Ortaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: RİZE

Veri Toplama Aracının Başlığı: aile yapısını değerlendirme anketi, girişimcilik niyet ölçeği, kişisel bilgi anketi

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 18.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 18.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni RİZE İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için <https://arastirmaiznileri.meb.gov.tr/belge-dogrula> bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Pazarköy Hafız Ali Usta Ortaokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.006340

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 713029

T.C. Kimlik No: 16079762008

Adı Soyadı: SELCAN ÖKSÜZ

Araştırmanın Adı: Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Pazarköy Hafız Ali Usta Ortaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: RİZE

Veri Toplama Aracının Başlığı: aile yapısını değerlendirme anketi, girişimcilik niyet ölçeği, kişisel bilgi anketi

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 18.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 18.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni RİZE İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için <https://arastirmaiznileri.meb.gov.tr/belge-dogrula> bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

EK.5 (Devam). Milli Eğitim İzinleri

Şehit Nedim ÇALIK Ortaokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.006340

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 713113

T.C. Kimlik No: 16079762008

Adı Soyadı: SELCAN ÖKSÜZ

Araştırmanın Adı: Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Şehit Nedim ÇALIK Ortaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: RİZE

Veri Toplama Aracının Başlığı: aile yapısını değerlendirme anketi, girişimcilik niyet ölçeği, kişisel bilgi anketi

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 18.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 18.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni RİZE İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modüle yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için "https://arastirmaiznleri.meb.gov.tr/belge-dogrula" bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Taşlıdere Gazi Ortaokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.006340

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 713324

T.C. Kimlik No: 16079762008

Adı Soyadı: SELCAN ÖKSÜZ

Araştırmanın Adı: Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Taşlıdere Gazi Ortaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: RİZE

Veri Toplama Aracının Başlığı: aile yapısını değerlendirme anketi, girişimcilik niyet ölçeği, kişisel bilgi anketi

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 18.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 18.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni RİZE İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modüle yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için "https://arastirmaiznleri.meb.gov.tr/belge-dogrula" bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

EK.5 (Devam). Milli Eğitim İzinleri

Veliköy Uzun Mustafa Kopuz Ortaokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.006340

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 713381

T.C. Kimlik No: 16079762008

Adı Soyadı: SELCAN ÖKSÜZ

Araştırmanın Adı: Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Veliköy Uzun Mustafa Kopuz Ortaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: RİZE

Veri Toplama Aracının Başlığı: aile yapısını değerlendirme anketi, girişimcilik niyet ölçeği, kişisel bilgi anketi

Araştırma Uygulama İzininin Kabul Tarihi: 18.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzininin Bitiş Tarihi: 18.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni RİZE İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için <https://arastirmaizninleri.meb.gov.tr/belge-dogrula> bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

FATİH ORTAOKULU Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.006340

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 766189

T.C. Kimlik No: 16079762008

Adı Soyadı: SELCAN ÖKSÜZ

Araştırmanın Adı: Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: FATİH ORTAOKULU

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: RİZE

Veri Toplama Aracının Başlığı: aile yapısını değerlendirme anketi, girişimcilik niyet ölçeği, kişisel bilgi anketi

Araştırma Uygulama İzininin Kabul Tarihi: 18.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzininin Bitiş Tarihi: 18.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni RİZE İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için <https://arastirmaizninleri.meb.gov.tr/belge-dogrula> bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

EK.5 (Devam). Milli Eğitim İzinleri

BOĞAZ ORTAOKULU Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.006340

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 766499

T.C. Kimlik No: 16079762008

Adı Soyadı: SELCAN ÖKSÜZ

Araştırmanın Adı: Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: BOĞAZ ORTAOKULU

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: RİZE

Veri Toplama Aracının Başlığı: aile yapısını değerlendirme anketi, girişimcilik niyet ölçeği, kişisel bilgi anketi

Araştırma Uygulama İzininin Kabul Tarihi: 18.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzininin Bitiş Tarihi: 18.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni RİZE İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülede yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için <https://arastirmazinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula> bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Çaykur Ortaokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.006340

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 703324

T.C. Kimlik No: 16079762008

Adı Soyadı: SELCAN ÖKSÜZ

Araştırmanın Adı: Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Çaykur Ortaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: RİZE

Veri Toplama Aracının Başlığı: aile yapısını değerlendirme anketi, girişimcilik niyet ölçeği, kişisel bilgi anketi

Araştırma Uygulama İzininin Kabul Tarihi: 18.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzininin Bitiş Tarihi: 18.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni RİZE İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülede yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için <https://arastirmazinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula> bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

EK.5 (Devam). Milli Eğitim İzinleri

Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.006340

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 703206

T.C. Kimlik No: 16079762008

Adı Soyadı: SELCAN ÖKSÜZ

Araştırmanın Adı: Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: RİZE

Veri Toplama Aracının Başlığı: aile yapısını değerlendirme anketi, girişimcilik niyet ölçeği, kişisel bilgi anketi

Araştırma Uygulama İzininin Kabul Tarihi: 18.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzininin Bitiş Tarihi: 18.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni RİZE İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizninleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Kömürçüler Ortaokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.006340

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 703399

T.C. Kimlik No: 16079762008

Adı Soyadı: SELCAN ÖKSÜZ

Araştırmanın Adı: Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Kömürçüler Ortaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: RİZE

Veri Toplama Aracının Başlığı: aile yapısını değerlendirme anketi, girişimcilik niyet ölçeği, kişisel bilgi anketi

Araştırma Uygulama İzininin Kabul Tarihi: 18.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzininin Bitiş Tarihi: 18.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni RİZE İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizninleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

EK.5 (Devam). Milli Eğitim İzinleri

Ambarlık Ortaokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.006340

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 704266

T.C. Kimlik No: 16079762008

Adı Soyadı: SELCAN ÖKSÜZ

Araştırmanın Adı: Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örnekleme / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Ambarlık Ortaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: RİZE

Veri Toplama Aracının Başlığı: aile yapısını değerlendirme anketi, girişimcilik niyet ölçeği, kişisel bilgi anketi

Araştırma Uygulama İzininin Kabul Tarihi: 18.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzininin Bitiş Tarihi: 18.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni RİZE İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modüle yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için <https://arastirmaiznleri.meb.gov.tr/belge-dogrula> bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

100. Yıl Cumhuriyet Ortaokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.006340

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 704725

T.C. Kimlik No: 16079762008

Adı Soyadı: SELCAN ÖKSÜZ

Araştırmanın Adı: Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örnekleme / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: 100. Yıl Cumhuriyet Ortaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: RİZE

Veri Toplama Aracının Başlığı: aile yapısını değerlendirme anketi, girişimcilik niyet ölçeği, kişisel bilgi anketi

Araştırma Uygulama İzininin Kabul Tarihi: 18.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzininin Bitiş Tarihi: 18.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni RİZE İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modüle yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için <https://arastirmaiznleri.meb.gov.tr/belge-dogrula> bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

EK.5 (Devam). Milli Eğitim İzinleri

Gündoğdu 29 Ekim Ortaokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.006340

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 708583

T.C. Kimlik No: 16079762008

Adı Soyadı: SELCAN ÖKSÜZ

Araştırmanın Adı: Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Gündoğdu 29 Ekim Ortaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: RİZE

Veri Toplama Aracının Başlığı: aile yapısını değerlendirme anketi, girişimcilik niyet ölçeği, kişisel bilgi anketi

Araştırma Uygulama İzininin Kabul Tarihi: 18.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzininin Bitiş Tarihi: 18.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni RİZE İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için <https://arastirmaiznileri.meb.gov.tr/belge-dogrula> bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Hüseyin Yardımcı Ortaokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.006340

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 708720

T.C. Kimlik No: 16079762008

Adı Soyadı: SELCAN ÖKSÜZ

Araştırmanın Adı: Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Hüseyin Yardımcı Ortaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: RİZE

Veri Toplama Aracının Başlığı: aile yapısını değerlendirme anketi, girişimcilik niyet ölçeği, kişisel bilgi anketi

Araştırma Uygulama İzininin Kabul Tarihi: 18.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzininin Bitiş Tarihi: 18.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni RİZE İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için <https://arastirmaiznileri.meb.gov.tr/belge-dogrula> bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

EK.5 (Devam). Milli Eğitim İzinleri

Karasu Ortaokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.006340

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 712068

T.C. Kimlik No: 16079762008

Adı Soyadı: SELCAN ÖKSÜZ

Araştırmanın Adı: Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Karasu Ortaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: RİZE

Veri Toplama Aracının Başlığı: aile yapısını değerlendirme anketi, girişimcilik niyet ölçeği, kişisel bilgi anketi

Araştırma Uygulama İzininin Kabul Tarihi: 18.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzininin Bitiş Tarihi: 18.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni RİZE İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modüle yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için <https://arastirmaizninleri.meb.gov.tr/belge-dogrula> bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Reşadiye Zihni Derin Ortaokulu Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.006340

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 703344

T.C. Kimlik No: 16079762008

Adı Soyadı: SELCAN ÖKSÜZ

Araştırmanın Adı: Ortaokul 8.Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Reşadiye Zihni Derin Ortaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: RİZE

Veri Toplama Aracının Başlığı: aile yapısını değerlendirme anketi, girişimcilik niyet ölçeği, kişisel bilgi anketi

Araştırma Uygulama İzininin Kabul Tarihi: 18.11.2024

Araştırmanın Uygulama İzininin Bitiş Tarihi: 18.11.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni RİZE İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modüle yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için <https://arastirmaizninleri.meb.gov.tr/belge-dogrula> bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

ETİK KURUL KARARI

T.C.

RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU

DEĞERLENDİRME RAPORU

Toplantı Tarihi : 10/01/2024
Toplantı K. Sayısı : 2024/018

Selcan ÖKSÜZ'ün "Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Aile Yapısının Girişimcilik Niyetlerine Etkisi: Rize İli Örneği" tez çalışması kapsamında yürütülecek çalışmalar için izin talebi kurulumuzca değerlendirilmiş olup;

- ☒ Etik açıdan uygun bulunmuştur.
- ☐ Etik açıdan uygun bulunmamıştır.
- ☐ Etik açıdan önerilen değişikliklerin yapılmasıyla uygun bulunmuştur.

Prof. Dr. Nebi GÜMÜŞ
Başkan

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Fenler Mh. Zihni Derin Yerleşkesi 53100 RİZE
Tel: 0464 223 81 00 Faks: 0464 223 63 28
www.erdogan.edu.tr